
»LUČ SE OD LUČI PRIŽIGA«

40 LET SLOVENSKE PROVINCE
DRUŽBE JEZUSOVE

»Luč se od luči prižiga«
40 let slovenske province družbe jezusove

Uredil uredniški odbor: Franc Kejžar, Jože Kokalj, Tomaž Mikuš, Robin Schweiger

Fotografije: iz arhiva Slovenske province Družbe Jezusove in arhiva različnih
avtorjev.

Provincialat Slovenske province Družbe Jezusove

Izdal: Župnijski zavod Dravljje, Ljubljana 2009

Oblikovna zasnova in prelom: Studio oko d.o.o.
Tisk: Collegium Graphicum

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-282.3"1550"

XXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ISBN 978-961-92432-5-1

247318272

»LUČ SE OD LUČI PRIŽIGA«

40 LET SLOVENSKE PROVINCE
DRUŽBE JEZUSOVE

VSEBINA

- 7 Zborniku na pot
10 Pogovor z msgr. mag. Alojzom Uranom, ljubljanskim nadškofom metropolitom, predsednikom SŠK
- 13 **NASTANEK IN ZAČETKI PROVINCE**
13 Odlok o ustanovitvi
15 Beseda novega provinciala
16 »Luč se od luči prižiga« - P. Pavel Berden o prvih letih viceprovince
25 Ustanovitev province v luči časa
- 29 **UMESTITEV V SLOVENSKI PROSTOR**
29 Jezuitske hiše in župnije v Sloveniji
37 Duhovno središče sv. Jožefa v Ljubljani
44 Ljudski misijoni
45 Misijonarji o ljudskih misijonih
48 Tisk
- 50 **MLADI**
50 Petdeset let s študenti
53 Študentska pastoral v Mariboru
56 Poslanstvo Mladinsko informacijskega centra – MIC – pri Sv. Jožefu v Ljubljani
- 61 **ZAKON IN DRUŽINA**
61 Zakon in družina v postmoderni
64 Pastoralacija poročenih: priprava na zakon – zakonske skupine
- 66 **KULTURA IN INTELEKTUALNO DELO**
66 Intelktualno in kulturno delo slovenskih jezuitov
71 Vladimir Truhlar in Marko Ivan Rupnik
- 75 **DUHOVNE VAJE IN IGNACIJANSKA DUHOVNOST**
75 P. Jože Roblek o duhovnih vajah in ignacijanski duhovnosti
79 Ignacijanske duhovne vaje
83 Nekaj pričevanj

86	MEDIJI
86	Jezuiti, komunikacije in mediji
90	VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE
90	Vzgoja in izobraževanje v slovenski provinci
95	Deset let revije Vzgoja
99	LAIKI
99	Jezuiti in Slovenska skupnost krščanskega življenja (SSKŽ)
101	Verni učitelji povezani v društvo
107	VERA IN PRAVIČNOST
107	Jezuitska služba za begunce (JRS) v Sloveniji
109	Vera in luč
112	MISIJONI
112	Klic daljnih dežel
120	MEDNARODNO SODELOVANJE
120	Mednarodno sodelovanje
126	Russicum – kolegij na prepihu
128	ZNAMENJA ČASA
128	V luči Drugega vatikanskega cerkvenega zbora
133	MILOST
133	Najlepši poklic ali »milost za milostjo«
135	Undisclosed-recipients
136	Naši pokojni patri in bratje
140	ZANIMIVOSTI, ANEKDOTE

Novinec Milan Bizant (1988)

Zborniku na pot

»Družba Jezusova že skoraj petsto let nosi plamen skozi neštete družbene in kulturne razmere, v katerih je morala skrbno varovati ta plamen, da ni ugasnil.« Tako se začenja odlok zadnje generalne kongregacije (2008), ki nosi naslov »Ogenj, ki prižiga druge ognje«. Prvi provincial slovenskih jezuitov p. Pavel Berden je v poročilu (1976) »Kako gledam na prvih šest let...« zapisal: »Luč se od luči prižiga«. Geslo jubilejnega leta 2005/06 (spomina sv. Ignacija, Ksaverja in Fabra), kot smo ga začutili slovenski jezuiti, pa je bilo: »Goreči v duhu«.

Plamen in ogenj. Ta podoba govori o izkušnji in hrepenenju po gorečnosti, po notranji vnetosti. To je hrepenenje nas jezuitov – po svetu in v Sloveniji. Sv. Ignacij, ustanovitelj jezuitov, se je pustil vneti od Božjega ognja, podobno njegovi prvi tovariši. Tako tudi vsak od nas jezuitov, ki nas je Gospod nagovoril po Ignaciju ter ignacijanski in jezuitski duhovni poti.

Človek se ne more vžgati sam. Je luč od zgoraj, ki sveti in greje: Kristus. Na človeku je, da je po eni strani usidran v konkreten prostor in čas, po drugi strani pa, da odpre srce, prepozna Božjega duha in se pusti vneti. Tako človeška zgodovina ni le zgodba naprežanj in padcev, uspehov in razočaranj, pač pa je tudi zgodba človeštva, obiskovanega od Boga. On tke odrešenje, upoštevajoč človeško stvarnost, kamor se znova in znova sklanja, da jo presveti, prečisti in pogreje.

Če je bilo nekaj Božjega ognja tako močnega, da so se ob njem mogli pogreti ali celo srčno zagoreti drugi ljudje – potem je opravičen obstoj jezuitov. Ogenj, ko gre za službo veri v Kristusa ter za službo ljudem. To je razlog našega obstoja: da sledimo Kristusu, ki danes ljubi svet, ki se danes sklanja v ta svet, ki je danes luč, plamen in ogenj.

Naša provinca je kot samostojna enota zaživela v času po Drugem vatikanskem koncilu. Torej v času nove svežine in odpiranja, ko Cerkev ni bila več razumljena le kot hierarhična institucija, pač pa kot občestvo, kot Božje ljudstvo, kjer ima vsak svoje nezamenljivo in dragoceno mesto – kleriki, laiki, redovniki, redovnice. To je bil čas, ko so bili redovniki in redovnice povabljeni k vrnitvi k prvotnim karizmam ustanoviteljev. Pomeni poseben čas iskanja luči, ognja – tistega prvotnega, ki je zagorel in se morda ohladil.

Slovenska provinca kot samostojna pravna enota obstaja štiri desetletja, a prisotnost jezuitov na Slovenskem ima daljšo zgodovino – od konca šestnajstega stoletja dalje. L. 1997 smo praznovali 400 let prihoda jezuitov v Ljubljano, kjer so začeli s kolegijem in s formalnim izobraževanjem, kar je bil pomemben doprinos jezuitov, vse do ukinitve reda l. 1773.

Slovenski jezuiti novega časa so bili sprva vključeni v avstrijsko, nato v jugoslovansko oz. hrvaško provinco. Leta 1969 je zaživela viceprovinca slovenskih jezuitov na teritoriju republike Slovenije, znotraj takratne SFRJ. Bolj natančno: najprej je bilo šest let delno samostojnega prehodnega obdobja v okviru tako imenovanega distrikta (1963 - 1969), nato je bila vzpostavljena viceprovinca (»vice« zaradi manjšega števila članov), 33. generalna kongregacija reda pa je leta 1983 vse viceprovince brez razlike preimenovala v province, tudi slovensko.

V Družbi Jezusovi je sedaj okrog 90 provinc, ena izmed teh je slovenska. Med maloštevilnimi smo, a v Evropi je sedaj med 25 provincami deset takih, ki ima manj kot 100 članov (jezuitov slovenske province je trenutno okrog 60).

Staro župnišče v Dravljah in temelji novega leta 1968

Slovenski jezuiti nismo prisotni le na teritoriju Slovenije, ampak tudi v tujini. Značilnost naše province je, da je sicer maloštevilna, a zelo odprta glede na našo navzočnost na raznih koncih sveta – v misijonih in pri jezuitskih delih v Rimu in drugod. To je drža odprtosti, vživljanja in vstopanja v drugo kulturo. Tega smo iskreno veseli in hvaležni Bogu, saj govori od odprtosti in sprejemanju drugačnosti.

Čeprav slavimo kratko obdobje štiridesetih let kot samostojna enota – v primerjavi s skoraj petstoletno zgodovino jezuitskega reda – je bilo vendarle v teh desetletjih mnogo bogatega in globokega dogajanja. Ne moremo, da bi ne bili Bogu hvaležni in tudi ponosni na vse to. Ne ošabni, ampak zdravo ponosni,

ker se tudi zavedamo, da nam Gospod kot jezuitom zaupa in nam daje poslanstvo oznanjevanja evangelija. Istočasno se zavedamo, da je vse naše življenje in delovanje potrebno Božjega usmiljenja. Kot vsaka človeška stvarnost, pa naj se nam kaže še tako bleščeča.

Nadalje se zavedamo, da je bila tudi tam, kjer ni bilo vse popolno, premočrtno, kjer je bilo s človeškimi očmi videno trpljenje in napor, na delu Božja ljubezen. Skrita, trpeča, a vendarle resnična, zares Kristusova. Da, tudi trpljenje je bilo. A je bilo marsikdaj vezano na to, da želimo vztrajati na poti, v medsebojnih odnosih, v marsikdaj zahtevnem pastoralnem delu. Bila je dinamika, ki je Kristusova – velikonočna, v katero je vključeno trpljenje, tudi smrt (v svojem simbolnem pomenu) in vstajenje. Nekaj vstajenja že živimo, verujemo pa v polnost v večnosti, v dopolnjenosti. Verjamem, da bomo nekoč v večnosti, z očiščenimi očmi srca presenečeni prepoznali, da je bilo več ljubezni, kot se je sedaj zavedamo - tudi zaradi Kristusove dopolnitve.

Pred vami, drage bralke, spoštovani bralci, je zbornik z naslovom »Luč se od luči prižiga«. Govori o nas, o Božjem delu v nas in po nas, o času in prostoru, kjer je potekalo naše življenje in delovanje. Bog daj, da bi v zborniku začutili nekaj ognja in naj ta ogenj izžareva na pot, ki nas vodi naprej. Pustimo se vneti in vnemajmo druge za Kristusa!

Ob tej priliki se zahvaljujem sodelavcem, prijateljem, dobrotnikom – ki ste nas na različne načine spremljali, nam pomagali, nas potrjevali in utrjevali na poti. Naj nas Gospod še naprej povezuje!

Nenazadnje se zahvaljujem p. Francu Kejžarju in uredniškemu odboru, ki je z vztrajnostjo in zavzetostjo pripomogel oz. omogočil, da je bil ves ta material zbran ter pripravljen za izdajo v zborniku.

P. Milan Bizant DJ, provincial

Pogovor z msgr. mag. Alojzom Uranom, ljubljskim nadškofom metropolitom, predsednikom SŠK

Sveti Ignacij je vedno poudarjal, kako moramo »čutiti s Cerkvijo« in si pod vodstvom naših škofov prizadevati za »obrambo in širjenje vere«. Zaposlili smo g. nadškofa msgr. Alojza Urana, da obudi nekaj svojih spominov na 40 let naše redovne province in rad nam je prijazno odgovoril.

10. obletnica nove cerkve v Dravljah (1995).

Kakšen se vam zdi prispevek jezuitov za življenje Cerkve na Slovenskem v tem času?

Navzočnost in delovanje jezuitov na Slovenskem je bilo čutiti ves povojni čas. Kot redovna ustanova in kot posamezniki so šli skozi izredno težke preizkušnje in v njih dozoreli v pogumne pričevalce. V 60. letih sem kot mladenič občudoval njihovo suverenost, posebno ob župnijskih misijonih in drugih prireditvah.

Osamosvojitve Slovenske province Družbe Jezusove pred 40 leti se na zunaj ni veliko poznala, vendar pa je to pomenilo neko trdnjšo navzočnost jezuitov v Cerkvi na Slovenskem. Člani reda, kot so p. Berden, p. Böhm, p. Truhlar, p. Grošelj, p. Remec in mnogi drugi, so s svojo visoko človeško in duhovno kvaliteto postavili trdne temelje Slovenske province. Obenem se je širila tudi dejavnost naših jezuitov. Od ljudskih misijonov se je dejavnost razširila tudi na založništvo in kategorialno pastoralno. Kdo bi mogel prezreti prizadevanja p. Miha Žužka pri delu z zaročenci za dobro pripravo na zakon ali p. Vitala Vidra in njegovo delo za zakonce, pri čemer je nastala tudi cela vrsta knjižic, ki so pomagale reševati marsikatero zakonsko težavo. S tem so si zakonska občestva utirala pot tudi na druge župnije in, končno, postala sestavni del pastorage v Sloveniji.

Skupnost krščanskega življenja je porajala nove skupnosti, v njej je zrasel marsikateri duhovni poklic, postavila je zdrave temelje mnogim krščanskim družinam in laičkim sodelavcem. Ignacijanska duhovnost je v nemirnem pokoncilskem času poskušala odgovorjati na izzive časa in prostora v službi Cerkve na Slovenskem.

V Šentvidu ste bili sosed draveljske skupnosti in župnije. Kako ste sodelovali?

Ko sem bil od leta 1980 do leta 1993 župnik župnije Ljubljana – Šentvid in kasneje tudi dekan te dekanije, sem bil bližnji sosed z župnijo Ljubljana – Dravlje, ki je bila »hčerka« šentviške prажupnije. Z leti je »hčerka« postala zelo rodovitna, saj po številu prebivalcev presega »mater«. Razvila je tudi številne dejavnosti tipične mestne župnije. Kljub temu pa so patri iz Dravelj radi pomagali tudi v šentviški župniji, kadarkoli smo jih prosili. Tudi za dekanijo so postale Dravlje z novo cerkvijo in pastoralnim središčem prostor zbiranja najrazličnejših skupin.

Je Duhovno središče sv. Jožefa primerno umeščeno v pastoralo mesta Ljubljane in nadškofije?

Duhovno središče sv. Jožefa na Poljanah v Ljubljani danes predstavlja dragoceno dopolnitev duhovnemu življenju ne samo prebivalcem glavnega mesta, temveč tudi na širšem področju. Prostorna cerkev in številni drugi prostori ob svetišču, ki so bili po dolгих letih denacionalizacijskega postopka letos dokončno vrnjeni Družbi Jezusovi, odpirajo možnosti za delovanje številnim dejavnostim. Prostore že oživljajo Društvo katoliških pedagogov, ki izdaja tudi strokovno revijo Vzgoja, Mladinsko informacijski center s številnimi programi za mlade, Jezuitska služba za begunce, skupina za razvezane zakonce, šola za zakon in še marsikaj. Posebno vlogo ima kapela Božjega usmiljenja in nedolžnih otrok. Urejena je v prostorih, kjer je v času po 2. svetovni vojni delovala ginekološka klinika, v kateri so opravili na tisoče splavov. Danes je v kapeli vsak dan izpostavljeno Najsvetejše, pred katerim se verni zbirajo v molitvi in zadoščevanju za povzročeno trpljenje in grehe sveta.

Zaradi raznolike dejavnosti Doma sv. Jožefa nujno prihaja tudi do napetosti, vendar so te priložnost za prečiščevanje poslanstva Družbe Jezusove. Na drevesu sv. Ignacija cvetijo mnogi različni cvetovi in tisti, ki bodo zares Božji, bodo obrodili bogate sadove za našo Cerkev in domovino. Slovenija potrebuje temeljito duhovno prenovo in spravo med ljudmi, pri čemer lahko posredovanje ignacijanske zasidranosti v Kristusa pri posameznikih in skupinah deluje kot močna spodbuda. Ob 40-letnici Slovenske province Družbe Jezusove izrekam vsem članom reda in prijateljem jezuitov zahvale in čestitke in kličem nanje Božji blagoslov.

Ljubljana, 12. avgusta 2009

Pogovor pripravil Jože Kokalj

NASTANEK IN ZAČETKI PROVINCE

ODLOK O USTANOVITVI

Peter Arrupe

generalni predstojnik Družbe Jezusove

Moj predhodnik preč. O. Janez Krstnik Janssens je zaradi krajevnih in časovnih potreb s pismom »Me multum iuvat« z dne 25.12.1962 ustanovil hrvaško provinco in hkrati v njenih mejah vzpostavil slovenski distrikt. Ta distrikt naj bi se s časoma razvil v neodvisno enoto Družbe, kakor bi pač dovoljevale ali narekovale okoliščine.

P. Pedro Arrupe (1968 v Dravljah)

Radujemo se skupa s ocima, bračom i sholasticima Slovencima i od srca im čestitamo na toj vanrednoj milosti in povjesno važnim odlukama za budućnost njihove Viceprovincije. Nakon podjele neka se naša međusobna ljubav i pomoć i dalje nastavlja i razvija.

Antun Fostač, hrvaški provincial, Svim kućnim poglavarima u Hrvatskoj Provinciji, 5. avgusta 1969, Slovenski jezuiti. 1. septembra 1969, št. 14

P. Miha je bil preveč gospodovalen, zato smo rekli: če bomo samostojni, naj bo provincial Berden. Berden je bil v tem pogledu bolj blag. Berden je bil pesnik in filozof, praktik pa ni bil. Tako da smo računali, če bo provinca, bo provincial Berden. Morda je bilo Mihu malo težko, ampak je bilo tako boljše.

p. Franc Cerar v priložnostnem (neobjavljenem) pogovoru

Glavno so bili prostori: prostore dobiti za noviciat. Škof Držečnik je bil naš prijatelj, nam je rekel: »Katero koli župnišče hočete, si izberite, vam ga bom dal, da boste tam imeli noviciat.« Ker noviciat mora imeti prostore, samostojen mora biti. Magdaleno smo že imeli, ampak magdalensko župnišče ni bilo primerno. Jaz kot misijonar sem poznal tako rekoč celo Štajersko, vse župnije, dve, tri sem obiskal, misleč, da bi tam bilo, pa ni bilo. Ker stara župnišča so vsa zidana, debeli zidovi, velike sobe, visoki stropi. Za noviciat to ni, in tudi ne moreš prezidati, to ogromno stane. Kaj zdaj? Imeli smo prijatelja Hrastelja in njemu je prišlo na misel: dajmo jezuitom Magdaleno, pa se preselijo od tu k Magdaleni in bodo imeli noviciat na Ljubljanski in provincialat. To je bila rešitev, kot da je prišla iz neba. Čudovita rešitev: provincialat in noviciat, dovolj prostora!

p. Franc Cerar v priložnostnem (neobjavljenem) pogovoru

Tako se je Družbinim članom slovenske narodnosti dodelilo področje apostolata v mejah lastnega naroda. Med tem narodom je stara Družba tako plodno in uspešno delovala zlasti v ljubljanskem in mariborskem kolegiju. Zato naj bi v delo med svojim narodom z novim apostolskim žarom vložili vse svoje moči.

Vsakdo vidi, da je v novem distriktu Bog delil obilo blagoslova. Z noviciatom, ki ga je po želji preč. o. Janssensa odprl distrikt že naslednje leto, se je nemalo povečalo število članov, izmed katerih so bili nekateri poslani tudi v zunanje misijone. Ustanovljene so bile nove hiše. Distrikt se je očitvidno razvil in dosegel viden napredek. Najnovejši pogoji za razvoj so še hitreje dozoreli, kot je moj predhodnik želel in predvideval. Ni še preteklo desetletje, ko važne časovne in krajevne okoliščine svetujejo in skorajda zahtevajo, da se slovenski distrikt loči od hrvaške province in postane neodvisna viceprovinca.

Slovenski distrikt se je po božji previdnosti tako samostojno razvijal ter došel do tiste zrelosti, trdnosti in neodvisnosti, da nam ne preostane drugega kakor da to, kar je že zaradi okoliščin nastalo, potrdimo in z odlokom uveljavimo. Vrh tega menimo, da bo povzdig distrikta v neodvisno viceprovinco ugodneje vplival na uspevanje Družbe v večjo čast božjo v tem kraju. Upravičeno upamo, da bo, ako Bog da, vedno več novih članov in se bo delovanje Družbe v tej pokrajini še razmahnilo in z božjo pomočjo zares vzcvetelo.

Ker smo namreč zadevo pred Bogom natančno in skrbno premislili, slišali mnenje predstojnika hrvaške province in njenih svetovalcev ter vprašali za svet tudi patre generalne asistente, z oblastjo, ki nam jo dajejo apostolska pisma in Družbine konstitucije – slovenski distrikt izločamo iz hrvaške province in ga povzdigujemo v neodvisno viceprovinco z imenom Slovenska viceprovinca. Pripadala bo slovanski asistenci z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki po Družbinem institutu pritečejo neodvisnim viceprovincam.

Rim, 31. julija 1969

p. Pedro Arrupe

BESEDA NOVEGA PROVINCIALA

Ko smo dne 15.8.1969 v Domu Srca Jezusovega v Mariboru prebrali dekret p. generala in pismi p. provinciala Fostača in superiorja distrikta p. Žužka, je spregovoril novi provincial slovenske viceprovinca DJ p. Pavel Berden. Naglasil je, da je današnji dan dan velikega veselja za vse slovenske jezuite. Našteval je, komu vse dolgujemo zahvalo za ta uspeh poleg zahvale Bogu in Mariji. Rekel je: »Ni dvoma, da se moramo za današnji uspeh zahvaliti v veliki, morda največji meri dosedanjemu superiorju slovenskega distrikta p. Mihaelu Žužku. Vsem nam je znana njegova odločnost in njegovo prizadevanje, s katerim je šest let vodil slovensko vejo jezuitov in postavil naše dosedanje delo na trdnjša tla ... Zahvala gre tudi našim škofom, ki so imeli toliko razumevanja za naše delo in naš razvoj in nas podpirali. Slovenskim jezuitom so dali štiri nova oporišča, dve rezidenci in dve župniji.«

P. provincial je povedal, da ima nova slovenska viceprovinca ob ustanovitvi 88 članov, od katerih je 40 patrov, 27 sholastikov in 21 bratov. Čeprav je morda najmanjša provinca DJ na svetu, se pa ponaša s tem, da ima v misijonih in v centralnih ustanovah Cerkve več članov kot doma. Doma nas je 42, po svetu pa 46. Razen teh, ki so člani slovenske province, je še po svetu v raznih državah okoli 30 slovenskih jezuitov, morda celo kakšen več, ki ga še nismo odkrili. Tako nas je vseh slovenskih članov DJ zdaj okoli 120.

»Ob začetku novega razdobja v našem življenju in delu moramo želeči, kar je naglasil tudi vrhovni predstojnik Družbe, da bi ta današnji korak služil večanju božje slave v našem narodu in po svetu ter koristil dušam za zveličanje in posvečenje. Tako bodi.«

Slovenski jezuiti, 1. septembra 1969, št. 14

P. Arrupe v Dravljah leta 1978.

»LUČ SE OD LUČI PRIŽIGA«

P. Pavel Berden o prvih letih viceprovince

...Predsednik verske komisije pri slovenski vladi g. Boris Kocjančič in njegov tajnik dr. Fr. Sladič sta ustanovitev neodvisne Slovenske viceprovince DJ sprejela z odobravanjem. Edino za provinciala je bilo rečeno, da ni zaželen v Ljubljani (1.9.1969). A provincial v Ljubljani tako ni imel kje bivati, zato je provincialat nastal tam, kjer je dekret o imenovanju provinciala našel, se pravi v Mariboru, na Levstikovi 29 ali sedaj Ljubljanski 13.

Lahko omenim, da so po našem zgledu dobili lastne slovenske province kmalu nato tudi kapucini in minoriti ter nekateri ženski redovi oz. kongregacije.

Ponovil bi besede, ki sem jih povedal ob slovesu od provincialne službe, da ob nastopu nisem bil vpeljan v provincialno stanovanje, uveden v njegov urad, kakor je drugod. Nisem prevzel aparata, ki dela dalje. Naše prilike so bile izjemne in začetek več ali manj samouški. V pripomoček mi je bilo tisto, kar je že prej p. Miha Žužek pripravil v šestih letih svoje uprave. Izročil mi je ducat map in knjig, ki jih je treba hraniti in dalje voditi. Hvaležen bi bil, če bi me tedaj kdo vzel za kak mesec za praktikanta v dobro organiziran provincialat. Potem bi mi marsikatero težavo bile prihranjene. Dragoceni so mi bili nasveti p. asistenta Antona Mruka in p. generala ob srečanjih v Rimu.

Prva naloga je bila, ustvariti aparat, ki naj vodi provinco. Dne 26.8.1969 sem na temelju posvetovanj predložil p. generalu, naj imenuje p. Cerarja za socija provinciala, p. Janka Demšarja za ekonoma viceprovince in patre Böhma, Cerarja, Lauro in Štrublja za konzultorje province, kar je p. general 11.10. 1969 potrdil. Imenoval je tudi nove superiorje hiš, p. Grošlja za Borovnico, p. Böhma za Ljubljano, p. Cerarja za Magdaleno v Mariboru in za Brezje, sam sem pa moral obdržati mesto predstojnika v rezidenci na Ljubljanski 13 v Mariboru. Prvi provincialni konzult smo imeli 23.10.1969.

Medtem je čakalo pred vrati že precejšnje število nalog, ki jih je bilo treba rešiti. Med prvimi sta bila dva izstopa: zanj sta zaprosila Edi Podvornik in Stanislav Matičič, ki je dne 15.9.1969 dobil odpustnico.

P. Pavel Berden

Reševalo se je vprašanje, kam s sholastiki bogoslovci. Zagreb sam je bil tedaj v stiski glede tega. Vpraševalo se je, ali bi šli morda v Varšavo, vendar za to poljska vlada ni dala dovoljenja. Mislili smo na Lyon, na Rim, na Frankfurt. Dne 18.9.1969 je pa asistent Mruk sporočil, naj gredo mirne duše, »tuto«, v Frankfurt. To je bilo tudi mnenje p. generala. Frankfurt jih je pa rad sprejel. Zanje je potem plačevala Karitas. Tako so jeseni 1969 šli v Frankfurt prvi trije: Baraga, Cukjati, Sever. Pozneje so šli za njimi: Kranjc, Markelj, Pucelj, Mlakar in Šrekl. Janez Mlakar – Bohinjec je bil v Dublinu in se je pripravljajl za Zambijo, Janez Mihelčič pa na Japonskem v Kamakuri. Stanko Rozman je bil magister v Zambiji. Deset filozofov pa je bilo v Zagrebu ali pa pri vojakih.

Ob razglasitvi Slovenske viceprovinice Družbe Jezusove 1969 na stopnicah Ljubljanske 13 v Mariboru. V sredi p. Antun Fostač, hrvaški provincial (levo od njega p. Stanko Grošelj, desno p. Jakob Laura). V prvi vrsti drugi z leve čepi p. Lojze Cvikl, kasnejši provincial slovenske province.

Na prvih konzultih viceprovinice smo ugotavljali, da nam ne preostane veliko možnosti za apostolsko »manevriranje«. P. Žužek je tako močno zasadil distrikt, da nam je poleg ekipe za ljudske misijone in duhovne vaje, ki smo jih imeli povprečno letno 50 do 60, misijonov pa povprečno 15 na leto, preostalo le delo na župnijah v Borovnici, Dravljah, pri Magdaleni, v Brezju in na Teznem, ki je 15.10.1969 dobilo dovoljenje za zidavo cerkve. Poleg tega smo imeli doma še noviciat in malo semenišče, vse v isti hiši v Mariboru. Prost je postal p. Žužek, ki je prevzel pridigarske osnutke, se posvetil pisanju začel voditi študentovsko skupino v Ljubljani in organiziral tečaje za zaročence.

Poleg Žužka je še precej naših sedelo v raznih škofijskih in medškofijskih svetih, kjer se je tudi resno delalo.

Kljub tej zacementiranosti na župnijah so naši v prvih šestih letih izdali kakih 20 knjig in to ne v majhni nakladi z ozirom na slovensko povprečje.

Naj navedem podrobno statistiko tega standardnega dela za leto 1973. Dvainpetdeset članov viceprovinice, ki so bili doma v Sloveniji, je v tem letu imelo 53 tečajev duhovnih vaj, ki se jih je udeležilo 912 oseb in od tega 717 laikov, več kot polovica mladine. Misijonov je bilo to leto 11 in še več obnov. Spovedi smo imeli to leto 57.245 po podatkih, ki so jih posamezniki dali. Govorov je bilo 2854, katehez 2363 za okoli 2000 veroukarjev in še nekaj sto mladincev in mladink. Obhajil je bilo to leto v naših cerkvah 144.788, krstov 426, porok 139, maziljenj 286, pogrebov 371, birmancev 127. Tudi prejšnja leta je bila bilanca približno enaka.

P. Miha Žužek

Vrnimo se k začetku. Vodstvu province je bilo tedaj jasno, da moramo v dobi, ki je pred nami, ustvariti materialno bazo za naše poznejše delo, posebno za delo tistih, ki jih pričakujemo v bodoče. Začela se je obnavljati borovniška cerkev pod vodstvom p. Janka Koncilja in superiorja p. Grošlja. Tudi župnijski dom je bil obnovljen in deloma razširjen. Jeseni leta 1974 je sprejel pod streho noviciat, ki se je najprej preselil iz Maribora v bohinjko Srednjo vas za dober mesec, nato v Dravljje 14.9.1970, čez štiri leta pa v Borovnico. Iz Maribora so ga »pregnali« mali semenišniki, iz Ljubljane pa bogoslovci. Borovnica je postala rezidenca 9.12.1974.

V Dravljah se je hiša dograjevala do konca leta 1970. Uporabno dovoljenje smo dobili 8.12.1970, blagoslovil pa je novo zgradbo nadškof Pogačnik dne 27.12.1970. Podstrešje pa se je izdelovalo šele pozneje. Vodila sta to delo p. Žužek in br. Ivan Podgrajšek in – se razume – župnik p. Lojze Štrubelj, ki je kril precej stroškov župnijskega doma. Dravljje so postale rezidenca 10.10.1969. Sestre Svetega križa so prišle v Dravljje leta 1970.

P. Pedro Arrupe in p. Miha Žužek (v sredi oče p. Jožeta Pučlja).

Prvega aprila 1970 smo naredili pogodbo o obnovi fasade na rezidenci v Mariboru, Ljubljanska 13. Dela so bila končana okrog sv. Ignacija.

Ponudila se nam je priložnost za ugoden nakup hišice v Tijesnem, ki smo jo kupili 4.11.1969.

Tudi Magdalena v Mariboru je postala prava rezidenca Družbe po odločbi p. generala in s pristankom mariborskega ordinarija dne 11.10. 1969. Prvotno primitivno župnišče smo začeli modernizirati. Oktobra leta 1971 je dobila centralno kurjavo. Delo je vodil br. Podgrajšek, pomagala sta mu novince Ivan Bračko in Janko Ogrinc, seveda poleg najetih strokovnih sodelavcev.

Dne 2.10.1972 je mariborski ordinarij dr. Držečnik dovolil nadzidavo župnišča pri Sv. Magdaleni po načrtih grad. tehnika g. Jožeta Požauka. Vsa ta dela je vodil kot organizator dela p. Cerar, tako na Ljubljanski kakor pri Magdaleni. To pač njemu leži. Hvala Bogu.

V Brezju (Maribor) je p. Preac dobil dovoljenje za zidavo novega župnišča dne 11.10.1970 in je to delo srečno pripeljal do konca ter potem nekaj let užival sadove svojega dela, ko je stanoval v novem župnišču.

Tudi p. Vidru in p. Šefu, ki sta delala na Pobrežju (Maribor), je uspelo dobiti nazaj nekdanjo mrtvašnico in iz nje sta naredila skromen župnijski dom z veliko, lepo dvorano. Tu se je odvijalo potem življenje novoustanovljene župnije na Pobrežju. To je bilo leta 1972 in 1973.

P. Laura je prevzel gradnjo nove cerkve na Teznem (Maribor). Župnija je bila ustanovljena leta 1965, cerkev pa dograjena leta 1970. P. Laura je bil župnik na Teznem do 6.6.1972. Dne 12.7.1972 smo želeli vrniti škofiji tudi izgrajeno in obnovljeno Brezje pri Mariboru, vendar nas je škof prosil, naj ga začasno še zadržimo. Leta 1974 pa je škofija vzela Pobrežje in nam pustila Brezje, vse do leta 1976.

Na škofijski ordinariat v Mariboru smo dali vlogo, da vračamo ali Pobrežje ali Brezje. Škofijski ordinariat se je odločil, da vrnemo Pobrežje. P. Vider in Cukjati sta oddala Pobrežje dne 31.7.1974. Brezje smo obdržali še za eno leto. Vrnili smo ga škofiji dne 10.6.1975. Od 1.7.1974 je bil župnik p. Grafenauer, p. Rozman kaplan in p. Preac upokojeni duhovnik na župniji.

V juliju 1972 je prišel g. Jože Tovšak s predlogom, naj bi jezuiti prevzeli mežnarijo pri Sv. Ignaciju na Pohorju, ki jo je župnik Janez Oblak bil pripravljen prodati nekemu zasebniku. Mi smo to sprejeli in 14.7.1972 je bila sklenjena pogodba med jezuiti in župnijskim uradom Sv. Lovrenca na Pohorju, da vzamemo v zakup to mežnarijo za 30 let in jo popravimo, kar bo predstavljalo najemnino. Škofijski ordinariat je to pogodbo potrdil 5.8.1972 in nato smo iz te mežnarije polagamo zgradili majhen počitniški dom in dom za duhovne vaje. Vložili smo približno 4 milijone in osebno delo. Potem so prišli še dodatne izboljšave in dela.

Pri vsem tem delu so nam veliko pomagali naši bratje, ki so mnogi strokovnjaki za določena področja. Poleg tega so seveda obdelovali vrtove, nabavljali vsakdanji kruh in prehrano, nabavljali opremo in oskrbovali hiše. Zdaj, ko jih nimamo, čutimo, kako so nam bili dragoceni.

P. Svoljšak je bil na Šalati v Zagrebu velika pomoč, on je organiziral tam študente, dijake, delali so čudeže, jaz ne vem podrobno, kaj, ampak vsekakor vem, da je bil Svoljšak na Šalati pojem. In ga je izbežal Žužek iz Zagreba, da je prišel za magistra, tako da smo s Svoljšakom dobili dobrega magistra, vsaj, kolikor se lahko presodi. Pa še drugi so prišli, ker provinca mora imeti magistra. Magister je bil, po mojem, Svoljšak zelo posrečen. Je imel svoje, jasno, pomanjkljivosti, ampak je bil goreč, pobožen, duhoven človek.

p. Franc Cerar v priložnostnem (neobjavljenem) pogovoru

P. Pavel Berden (skrajni levo) in p. Stanko Grošelj (skrajni desno) na obnovi misijona v Središču ob Dravi.

*Bratje na Bogenšperku. Od leve proti desni:
Jože Černilec, Lovro Lisjak, Franc Goršek,
Alojz Klemenčič in Alojz Bajc.*

Provincialni kongregaciji.

Ko sem nastopil provincialno službo, je bilo takoj treba pripravljati provincialno kongregacijo za izvolitev prokuratorja, ki bo zastopal našo viceprovincio v Rimu na kongregaciji prokuratorjev. Nevešč takih reči sem se moral zariniti v Družbene paragrafe in vso stvar smo nekako speljali ob pomoči p. asistenta Murka. Zato pa je prva provincialna kongregacija bila za nas izredno doživetje. Imeli smo jo v Mariboru, Ljubljanska 13, od 27.1. do 31.1.1970. To je bil naš prvi parlament. Od 26 izvoljenih članov so opravičili trije svoj izostanek. Tako nas je bilo navzočih 23. Iz Rima so prišli p. Zore, p. Truhlar in p. Koren. Za prokuratorja smo izvolili p. Miha Žužka in bili mnenja, da še ni treba sklicati generalne

kongregacije. Tajnik kongregacije je bil p. Svoljšak, razsojevalca o postulatih pa p. Miha Žužek in p. Truhlar. Sprejeli smo 3 postulate. Nato je bil razgovor o perečih vprašanjih naše mlade viceprovincie. Slišali smo mnenja starejših in izkušenih patrov, posebno rimskih. Veliko je bilo govora o krizi v Družbi, o odpadnih, izstopih, o vzrokih vsega tega. Hranim še zapiske teh razgovorov, zelo so zanimivi sedaj, ko jih gledam nazaj.

Člani te prve provincialne kongregacije smo obravnavali tudi vprašanje šolanja naših v Frankfurtu in sploh o formaciji naših od semenišča do tretje probacije. Takrat je bilo mnenje, da naj bi naši filozofijo končali doma, teologijo pa v inozemstvu, bodisi v Rimu bodisi v Frankfurtu.

Kot priprava na 2. provincialno kongregacijo je bila kongregacija mladih v Ljubljani dne 8.2.1974. Dali so svoja mišljenja in predloge. Ta kongregacija je bila razmeroma zelo umirjena.

Druga provincialna kongregacija je bila leta 1974 v Ljubljani v Dravljah in se je začela 11. februarja. Od 26 izvoljenih je bilo navzočih 25. Iz Rima so bili p. Žitnik, p. Truhlar in naš brat diakon Karel Podgornik. P. Zore je od 25.1.1971 bival v domovini in sicer v Mariboru, v rezidenci na Ljubljanski 13. po svoji vrnitvi

je postal tajnik provinciala. Ta druga kongregacija je bila prav tako zanimiva. Obravnavala je pa tudi že naše domače boleče strani. Ko sem vprašal p. Žitnika, kaj meni, ali je prav, da se tak ali tak sholastik izključi iz reda, je odgovoril: »Ne tresite drevesa, suho listje bo samo odpadlo.« Teh besed sem se mnogokrat spomnil in sem bil zaradi njih včasih morda preblag. Kongregacija je izvolila p. provinciala, da zastopa provinco na generalni kongregaciji, ki se je začela 1.12.1974 v Rimu.

Tu smo se že nekoliko dotaknili formacije naših mlajših. Če naj povem v tej reči svoje mnenje, bom rekel, da je škoda za vsakega, ki je zapustil Družbo po svojih zaobljubah, če ni imel za to velikega stvarnega razloga. V svojem govoru na 2. provincialni kongregaciji sem rekel: »V času štirih let in pol od ustanovitve viceprovinke je vstopilo v naš noviciat 13 novincev, 11 sholastikov in 2 brata. Umrli so med tem 4 člani, 2 patra in 2 brata. Izstopilo jih je 8 in sicer 1 novinec sholastik, 1 novinec brat zaradi pomanjkanja poklica, 3 filozofi in 3 teologi. Od teh, ki so izstopili, bi rekel, da je samo eden napravil poklic. Zrasli smo torej samo za enega člana. Prve zaobljube je v tem času naredilo 10 članov, provinca je pa dne 22. aprila 1972 dobila pet novih profesov, pp. Cerarja, Demšarja, Grošlja, Jauha in Lauro.

Posvečeni so bili v tem času p. Roblek, p. Bratina, p. Podobnik, p. Mlakar, p. Baraga, p. Cukjati, p. Kranjc, p. Markelj, p. Pucelj in p. Rozman, pozneje pa še p. Kramberger in p. Sraka.

Sestre frančiškanke Brezmadežne so prišle v Bellarmino v Rimu kot gospodinje, kuharice, dne 26.9.1973.

Nekdaj nam je rekel p. Pate, da povprečno 50% tistih, ki vstopijo v

Zlata maša p. Kobija na Bogenšperku. Od leve proti desni. Sedijo: patri Jože Sečnik, Janko Demšar, Ferdinand Kobi, Janko Koncilja, Vencoslav Vrtovec. Stojijo v drugi vrsti: patri Stanko Grošelj, Ludovik Lederhas, Vital Vider, Janez Jauh, Bogumil Remec, Franc Svoljšak, Anton Zupančič, Pavel Berden, Franc Kovač, Jože Preac. Stojijo v tretji vrsti: bratje Jože Rovtar, Lovro Lisjak, Lojze Bajc, Alojz Klemenčič, Franc Goršek.

noviciat, pozneje zapusti Družbo. Nekateri iz zdravstvenih razlogov, drugi zato, ker se niso dovolj globoko zasadili v veri, spet drugi zato, ker jim zmanjka energije za premagovanje sebe. Od 12 mladih patrov, ki so bili posvečeni v obdobju prvih 6 let viceprovincie, sta odšla p. Baraga in p. Cukjati ter zaprosila za laični stan in se poročila. Še danes nas boli pri srcu, ko mislimo na to in na odhod še nekaterih drugih. Toda večina je pa le ostala, skoraj 90%. Škoda je za vsakega, ker delavcev je malo, žetev pa je velika.

In kar je težje: mnogi upi, ki smo jih gojili z mladimi, ki so se pripravljali na ekipno delo z večjo kvalifikacijo, so padli v vodo. Toda kaj hočemo. Dejstva se ne morejo spreminjati.

Dostikrat se vprašamo in vprašujemo, ali smo krivi in kaj smo krivi za osip teh mladih v naši viceprovinci. Kot optimist bi še enkrat naglasil, da osip razmeroma ni bil tako velik. In k desetim tedanjim patrom so prišli novi mladi, ki so že posvečeni. Zato slika le ni tako črna.

Ali ni naravno, da provincial, ki pošlje bogoslovca v Rim v kolegij Al Gesu, pričakuje, da ga bo tam Družba vzgajala? Kaj more zaledje drugega, kot da daje dober zgled delavnosti zvestobe Bogu in Družbi in da goji iskreno prijateljstvo? In

Zaobljube.

to smo vedno delali. Tudi v odnosu do »Frankfurčanov« smo bili taki vsi. Res je, da so nas marsikateri ideje, ki so jih prinašali iz nemškega okolja, vznemirjale, da so se duhovi kresali in tudi razhajali. Na simpozijih, ki so jih mlajši z veliko vnemo začeli organizirati, včasih se je zdelo da tudi z namenom, da starejše posodobijo in spreobrnejo, so se razhajanja mnenj in stališč pokazala. Včasih se je čutilo, da hočejo nasilno prodreti s svojimi novimi, za nas tujimi in nekoristnimi idejami. Izgubili smo pa svojo moč, ki je v edinosti in veselem prijateljskem sožitju.

Simpozij mlajših je bil leta 1972 za veliko noč prvič. Potem za veliko noč 1973; ta je bil v precej negativnem vzdušju, vendar za njega mlajši niso več vabili laikov (Museka in njegovo ženo in še nekatere osebe izven Družbe). Tretji simpozij je bil leta 1974 v Ljubljani od 8. do 10.4. Ta je bil nekoliko bolj pozitiven. Organizirali so

ga mladi patri Roblek, Podobnik, Bratina. Včasih kdo pravi, da sem kot provincial bil naiven in sem se dal varati od frankfurtskih bogoslovcev. Nisem še skuril zapiskov, ki sem jih naredil ob različnih obiskih in vizitacijah. Ko jih danes prebiram, se mi zdi, da sem z vsakim šel do jedra problemov. Zato jim ne morem očitati, da so me varali, razen če izvzamemo razne izjemne pregreške, ki so bili storjeni že po njihovi mašniški posvetitvi. Če je tam bilo kaj zamolčanega, in zdi se, da je bilo, je seveda odgovornost pri tistem, ki ni odkrit. Posebej, ker sem vsako leto moral poslušati pesem, naj jih vendar nimam za nezrele, za nedorasle, ko bi po svojih letih že lahko bili škofje, in če bi bili poročeni, bi imeli že številno družino. Odgovarjal sem, da leta še niso vse in da se k temu zahteva še marsikaj drugega.

*Prvi provincialat in noviciat na Ljubljanski
13 v Mariboru.*

Nekateri menijo, da bi tega ali onega moral že prej odpustiti iz Družbe in da sem tu odlašal. Res je, da sem zaupal v človeka in v milost, v krepost in molitev. Odrasel človek, ki ima vest in je naredil zaobljube, se mora sam odločati za dobro in boljše. Predstojnik mora zaupati sobratu. V Frankfurtu so mi sicer patri po vrsti cetirali Lenina, ki je dejal: Vertrauen ist gut, aber Kontrolle ist besser (Zaupati je dobro, nadzorovati je bolje). Pri nas pa mora biti na prvem mestu Vertrauen.

Kot provincial sem se o vseh važnejših rečeh posvetoval ne le s konzultorji, marveč tudi z drugimi, posebno s p. Žužkom.

Kar pa zadeva mlajše, ki imajo težave v noviciatu in sholastikatu, pa ne pozabimo, da živimo v družbi, kjer je vera omejena na ozko področje delovanja in kjer v laicistični šoli dijaki venomer in kar naprej poslušajo očitke proti veri, duhovščini in Cerkvi, in je čudež, da sploh vztrajajo v tolikem številu v svojem poklicu. Naše življenje in naše delo bi moralo biti najmočnejši dokaz za resničnost vere in smiselnost našega poklica. Ali nismo največ poklicev dobili na misijonih? In pri duhovnih vajah, kjer

Provinciali slovenske province:

- p. Pavel Berden (1969 – 1975)
- p. Marijan Šef (1975 – 1981)
- p. Jože Kokalj (1981 – 1987)
- p. Lojze Bratina (1987 – 1995)
- p. Lojze Cvikel (1995 – 2001)
- p. Janez Poljanšek (2001 – 2008)
- p. Milan Bizant (2008 -)
- Mandat provinciala je šest let.

P. Bratina in p. Poljanšek sta bila dlje zaradi generalne kongregacije.

človek odloži vsakodnevno puščavo in obrne svoje srce, ter ga izprazni do dna. To je ogenj, ki vžiga. Luč se od luči prižiga. Žal mi je, da nismo bili tako močni, da bi rešili z besedo, zgledom in molitvijo tega ali onega, ki bi bil odličen delavec na cerkvenem področju.

Marsikaj bi bilo treba še reči, toda bodi dovolj. Naj samo še to povem, kako sem se počutil na 32. generalni kongregaciji med 235 delegati. P. Zore mi je pred odhodom modro ponavljal: »Bodite skromni! Zavedajte se, da predstavljate zelo majhno viceprovinco!« Skušal sem biti skromen, a ni bilo treba za to preveč truda. Tako velik aparat skoraj samih univerzitetnih profesorjev te odrine ob stran. Če je kljub temu tudi naša pričujočnost tam nekaj pomenila, je dar milosti. Oči in ušesa sem imel odprte. Mnoga srečanja z delegati ostanejo nepozabna. In če je tudi samo en stavek v dekretih naš, ali pa morda dva, je tudi to neki doprinos k veliki stvari obnove Družbe. Želel bi, da bi bilo tako tudi s temi besedami, ki ste jih sedaj slišali.

Slovenski jezuiti, april 1999 ob 30-letnici province, vzeto iz provincijskega arhiva

Sedež provincialata:

- Maribor, Ljubljanska 13 (1969 – 1975)
- Ljubljana-Dravljje, Vodnikova 279 (1975 – 1981)
- Ljubljana, Zrinjskega 13 (1981 – 1982)
- Ljubljana-Sv. Jakob, Gornji trg 18 (1983 – 1987)
- Ljubljana-Dravljje, Vodnikova 279 (1987 – 2001)
- Ljubljana, Ključavničarska 2 (2001 – 2003)
- Ljubljana, Zrinjskega 13/Ul. Janeza Pavla II. 13 (2003 – 2009)
- Ljubljana-Dravljje, Vodnikova 279 (2009 -)

Prvo sveto obhajilo v Borovnici 1967. Mašuje p. Janko Koncilja, na kitaro igra p. Franc Kovač.

USTANOVITEV PROVINCE V LUČI ČASA

1960 - 1970

Znamenja časa

Zunanja znamenja: Bil je čas koncila, ki je odpiral okna in vrata in jih nastavljal svežemu zraku, navdihoval je širino, bil je zagledan v novosti in jim širil prostore. - Družbin general p. Arrupe je bil ne le človek koncilskega duha, marveč tudi sin malega naroda (Bask) in je zato lažje razumel naše težnje. - P. Mruk kot slovanski asistent v Rimu nam je bil naklonjen. - Komunistična državna oblast v Sloveniji se je mehčala, njen pritisk na vero in Cerkev je popuščal, lažje smo dihali, več smo si upali. – Škofje v Sloveniji so nas razumeli in so naša prizadevanja podpirali.

Kot **notranje** znamenje navedem najprej izkustvo s Hrvaško provinco. Njeni provinciali niso imeli za nas ne časa ne interesa, kar je razumljivo. Imeli so dovolj svojih problemov, naših niso poznali, in jih tudi niso zanimali, kar ni bila nobena skrivnost in naj se ne vzame kot očitek. Saj se je nekaj podobnega dogajalo z njimi, ko so se odcepili od Avstrije in se osamosvojili. Vedeli so, da razen nekaj prizadevnih patrov, ki bodo z našim odhodom njihovo provinco zapustili, ničesar drugega ne izgubijo, odložijo pa eno od neprijetnih bremen. V še večji zadregi kot provinciali so bili konzultorji, od katerih je bil eden vedno Slovenec. Ko je šlo za odločanje o hrvaških zadevah, se je ta težko opredelil, enako težavo so čutili hrvaški konzultorji, ko se je razpravljalo o slovenskih zadevah. Čeprav smo sosedje, smo pač dva različna naroda. Naši problemi niso bili njihovi in njihovi niso bili naši.

Ko sem to poročilo sestavljal, mi je prišlo v roke pisanje enega naših mlajših sobratov, da smo se s Hrvati razšli zato, ker je prišlo med nami in njimi do

Ob obisku p. Arrupeja v Mariboru. Od leve proti desni: patri France Zupančič, slovanski asistent Mruk, Jože Preac, Pavel Berden, Franc Šetar.

Leta 1983 so se vse viceprovince v Družbi Jezusovi preimenovala v province, tudi slovenska.

Leta 1987 je provinca dobila nov žig, ki ga je izdelal akademski slikar Lojze Čemažar. Izraža »duhovno povezanost ljudi in dežele pod Triglavom z Jezusovo odrešitvijo.« Pod križem stoji Marija, ki »že dolga stoletja zvesto stoji pod križi slovenskega naroda in kaže naj, ki nas odrešuje.«

Leta 1999 je nastal in bil potrjen Apostolski načrt slovenske province Družbe Jezusove.

Žig slovenske province DJ

»močnega in mučnega konflikta ter je temu primerno ločitev bila boleča.« Bil sem zraven in mirne duše lahko rečem, da konflikta ni bilo, vsaj ne močnega in mučnega. Pač pa je na eni in drugi strani postopoma dozorevalo spoznanje, da se iz Zagreba ne da voditi dušnega pastirstva v Sloveniji. Tudi ni razloga, zakaj naj bi se. Ta ugotovitev je bila glavni razlog našega razhoda. To so kmalu za nami spoznali in naredili tudi kapucini, minoriti in dominikanci, nazadnje je ta korak naredila še škofovska konferenca. V vseh navedenih primerih je bil razhod sporazumen in prijateljski. Dokaz za to so vsakoletna prijateljska srečanja vodstev obeh provinc. Ločitev je bila boleča kvečjemu za kakšnega posameznika, za celoto pa nikakor.

Drugo notranje znamenje vidim v tem, da smo imeli nekaj zelo sposobnih patrov: V Rimu Prešerna, Zoreta, Truhlarja, Korena in Ivana Žužka, doma pa so bili Pate, Škrinjar, Kozelj, Demšar, Remec, Jauh, Böhm, Laura, Preac, Koncilja, Berden, Štrubelj, Svoljšak, Žužek, Grošelj, Grafenauer... , v Beogradu sta bila p. Kobi in Zupančič. Prav tako smo imeli nekaj obetajočih mlajših patrov in sholastikov: Šef, Kokalj, Kovač, Vider, Zupančič, Šetar, morda tudi podpisani. Tudi število novincev (Bratina, Kranjc, Markelj, Podobnik, Pucelj, Roblek, Sraka ...) je bilo obetavno.

Zapleti

Bilo jih je kar nekaj.

Splošni pogoj za ustanovitev nove province je bil, da mora šteti vsaj sto članov. Nismo jih imeli. Kako preskočiti to oviro? Preprosto, imenovali se bomo viceprovinca.

Dodatni pogoj za ustanovitev nove province je bil: imeti mora zadostno število profesorov. Mi jih pa nismo imeli. Kaj storiti? Nič lažjega kot narediti jih. Pet nas je bilo, ki smo že imeli navadne zadnje zaobljube, pa smo jih ponovno izpovedali, sedaj kot profesori: Cerar, Grošelj, Jauh, Laura in Vider.

Razume se, da mora imeti provinca primerne hiše in prostore vsaj za provincialat, sholastikat in noviciat, če že ne kaj več. Edino, kar smo imeli, je bila hiša na Ljubljanski v Mariboru, a so še v njej celotno drugo nadstropje in vso vrtno hišo zavzemali od oblasti vsiljeni podnajemniki. Rešitev smo videli v zaupanju v Božjo previdnost in v potrpežljivem iskanju novih možnosti. Prvi korak je bil, da nam je mariborska škofija ponudila magdalensko župnijo z dokaj prostornim župniščem

(ki smo mu nadzidali drugo nadstropje), s čimer smo dobili prostor za noviciat na Ljubljanski. Stranke so tam pomrle ali se odselile, preuredili smo podstrežje in prilagodili kletne prostore. Sholastikat sta reševala Rim in Frankfurt, deloma tudi Innsbruck. P. Žužek je resno razmišljal, da bi sholastiki študirali na Poljskem, a je bil v tem razmišljanju osamljen. Provincialat naj bo v Mariboru na Ljubljanski. P. Berdenu kot prvemu provincialu je bilo od oblasti odsvetovano seliti se v Ljubljano. Saj tam tudi ni imel kamor bi glavo naslonil. Edina možnost je bila povečati že obstoječo stisko v starem draveljskem župnišču. Kot Prekmurcu mu je kar ustrezalo ostati v Mariboru. Ko danes po 40 letih ugotavljamo, da imamo v Dravljah novo župnišče in novo cerkev, na Poljanah pa celotnega sv. Jožefa, smemo reči, da nas zaupanje v Božjo previdnost ni prevaralo.

Izpolniti naslednji pogoj, kar je pomenilo imeti usposobljeno osebje za vodstvo province, je bilo še najlažje. Najprimernejši za provinciala je bil po splošnem prepričanju pater Pate. Bil je razgledan in izkušen mož, v Družbi in zunaj nje je veljal za uglednega in poduhovljenega jezuita. A je leta 1962 v starosti 62 let na Bogenšperku umrl zadet od kapi. Za njim smo imeli za najbolj primernega p. Miha Žužka. Bil je razmeroma mlad, a po organizatorskih sposobnostih je Pateta presegal.

V Rimu so se hoteli prepričati, kakšna je pri članih obeh provinc naklonjenost ali nenaklonjenost do naše odcepitve. V ta namen je bil menda poleti 1962 poslan najprej na Hrvaško in nato v Slovenijo pater iz kurije, po narodnosti Belgijec, če se prav spominjam, je imel priimek Mott, in nas je o tem spraševal. Prišel je v civilu, inkognito, kot turist. Do kakšnih spoznanj se je dokopal, uradno nismo zvedeli, a iz dejstva, da je bila ustanovitev province odobrena, smemo sklepati, kaj je v Rimu poročal.

Obstajali sta še dve bojazni. Ena je bila: Hitra in korenita ločitev bo vsaj za nekatere člane obeh provinc preveč boleča? Druga: Ali bodo naši predstojniki sposobni iz

Ob obisku p. generala Kolvenbacha 1987 pred novo cerkvijo v Dravljah. Sedijo, od leve proti desni: br. Lovro Lisjak, p. Venčeslav Vrtovec, p. Janko Koncilja, br. Lojze Bajc, provincial p. Jože Kokalj, p. Peter-Hans Kolvenbach, slovanski asistent p. Koprowski, p. France Zupančič, p. Miha Žužek, br. Jože Černilec, br. Anton Nose, Silvo Šinkovec, p. Jože Mihelčič. Stojijo v drugi vrsti: br. Friderik Padoz, p. Tomaž Podobnik, p. Franc Cerar, p. Lojze Štrubelj, p. Marijan Kranjc, p. Janez Sraka, p. Marijan Šef, p. Edmund Böhm, Vili Lovše, p. Jože Roblek, Janez Perčič, Janez Poljanšek, p. Lojze Kovačič, Marko Mohorič, p. Franc Kežar. Stojijo v tretji vrsti: p. Franc Šetar, p. Bogumil Remec, p. Stanko Grošelj, Milan Žust, Tone Doberšek, Tone Ivančič, Mio Kekič, Andrej Benda, br. Martin Rezar, p. Lojze Cvikl, p. Franc Svoljšak, p. Jože Pucelj, p. Lojze Bratina, p. Franček Kramberger.

Obiski vrhovnih predstojnikov Družbe Jezusove v Sloveniji:

- 1968, 12. in 13. junija p. Pedro Arrupe v Mariboru, Ljubljani in Borovnici
- 1978, 19. in 20. aprila p. Pedro Arrupe v Zagrebu (skupno srečanje) in Ljubljani
- 1987, 5. – 7. aprila p. Peter-Hans Kolvenbach v Ljubljani in Mariboru
- 1992, 16. decembra p. Peter-Hans Kolvenbach v Ljubljani, na poti v Zagreb
- 1998, 29. maja p. Peter-Hans Kolvenbach v Ljubljani, na poti v Sarajevo
- 2000, 5. novembra p. Peter-Hans Kolvenbach v Ljubljani pri posvetitvi cerkve sv. Jožefa
- 2009, 6. – 8. novembra p. Adolfo Nicolás v Ljubljani ob 40-letnici slovenske province

varnega pristana zapluti naravnost na odprto morje? Ti dve čeri so predstojniki varno objadrili z odločitvijo, naj bomo najprej šest let distrikt (napol ločeni), šele potem naj se razglasi dokončna osamosvojitve. Kolikor vem, ni ne v Sloveniji ne na Hrvaškem nihče jokal. Do brodoloma pa tudi ni prišlo.

Kako smo si razdelili, kar je bilo skupnega? Od zgradb je bil tak edino kolegij na Jordanovcu v Zagrebu, zgrajen leta 1932 ob pomoči celotne province, torej tudi Slovencev. V precejšnji meri je imel zasluge zanj p. Prešeren. Naši so predlagali, naj se nam prizna četrtinsko lastništvo, če to ne, pa vsaj pravica, da bi nekaj sholastikov tam brezplačno študiralo. Prvi predlog je bil zavrnjen, drugi pa je ostal odprt. Dogovorjeno je bilo tudi, da ves teritorij Jugoslavije, razen Slovenije, pripada hrvaški provinci. Patrom in bratom slovenskega rodu, ki delujejo na Hrvaškem, naj se, če želijo, omogoči vrnitev v Slovenijo. Od patrov sta ostala v Zagrebu Kozelj in Škrinjar, v Beogradu p. Zupančič ter v Dubrovniku p. Mrak. V Zagrebu sta ostala tudi brata Ahačevčič in Berce. Vsi drugi so se prej ali pozneje vrnil v domovino. Sklenjeno je bilo, naj se dvajset let po ločitvi med seboj obveščamo o pokojnih in zanje darujemo običajne svete maše. Iz Zagreba so redno prihajali na pogrebe naših umrlih, mi pa tja na pogrebe njihovih.

V letih 1963 do 1969, ko smo bili distrikt, smo bili uradno odvisni od Zagreba. A res samo uradno. Dejansko je hrvaški provincial p. Antun Fostač tu pokazal veliko širino. V nič, kar je bilo našega, se ni vmešaval. Le obveščen je želel biti o važnejših rečeh. P. Žužek kot naš distriktor je skupaj s svojimi konzultorji imel popolnoma proste roke.

Zaključek

Pogoji za uradno potrditev naše samostojnosti so bili s tem izpolnjeni, prav tako so bile odpravljene ovire. Vrhovni predstojnik je v ustanovni listini med drugim zapisal: "Slovenski distrikt je po Božji previdnosti došel do tiste zrelosti, trdnosti in neodvisnosti, da nam ne preostane drugega kakor da to, kar je nastalo, potrdimo in z odlokom uveljavimo."

Provincia je bila rojena, zadihali smo s polnimi pljuči.

Franc Cerar

UMESTITEV V SLOVENSKI PROSTOR

JEZUITSKE HIŠE IN ŽUPNIJE V SLOVENIJI

Po drugi svetovni vojni je jeklena komunistična oblast močno pritiskala, da bi Cerkev na Slovenskem zadušila. Jezuiti so bili izgnani od Sv. Jožefa v Ljubljani na opustošeni grad Bogenšperk, od koder so patri pomagali v okoliških župnijah in celo kakšno prevzeli, npr. Šentlovrenc na Dolenjskem in Primskovo pri Litiji.

Vodili so ljudske misijone in pomagali spovedovati v božjepotnih cerkvah. Družbi Jezusovi po svetu takrat ni bilo lastno, da bi delovala na župnijskem pastoralnem področju in tovrstno delo ni veljalo za tipično jezuitsko.

Ob ustanovitvi je imela slovenska viceprovinca v ljubljanski nadškofiji dve hiši: v Ljubljani in Borovnici. Obe sta bili povezani z župnijo. V mariborski škofiji so bile tri hiše; vse tri v Mariboru, od katerih sta bili dve povezani z župnijo.

Maribor – Srce Jezusovo

V Mariboru na Ljubljanski ulici 13 je bilo v sedemdesetih letih malo semenišče v stavbi, ki jo je Spodnještajerska posojilnica leta 1932 izročila jezuitom

Ob obisku p. Kolvenbacha v dravelski knjižnici.

Zdi se, da so se po drugi svetovni vojni jezuiti v Sloveniji vendarle najbolj uveljavili kot ljudski misijonarji in kot spovedniki na naših velikih božjepotnih krajih ter kot voditelji duhovnih vaj.

p. Janez Jauh, Slovenski jezuiti, 1969

pod zelo ugodnimi pogoji. Hiša je bila takrat dvonadstropna z velikim vrtom. Nahajala se je v Levstikovi ulici št. 29. Danes se ulica imenuje Ljubljanska. Po načrtih Jožeta Plečnika je bila hiša preurejena v rezidenco, s kapelo Srca Jezusovega v pritličju. V tej hiši je bil prvi provincialat novoustanovljene viceprovince, tu je bil prvi slovenski noviciat, magister je bil p. Franc Svoljšak, ta hiša pa je tudi sedaj še »domus probationis« (noviciat), čeprav od leta 2005 novinci zaradi manjšega števila vstopov niso več v Mariboru, ampak v Genovi v Italiji.

Po delni odcepitvi slovenskih jezuitov od hrvaške province leta 1962 – kar je bila predhodnica političnemu razpadu Jugoslavije – smo prevzeli nekatere župnije, ki so bile pravna, stanovanjska in finančna osnova za naše preživetje in delovanje. Prvi predstojnik slovenskega distrikta p. Miha Žužek je hotel je strukturalno organizirati distrikt tako, da bi čim prej postal samostojna provinca. Ker vrnitev k Sv. Jožefu v Ljubljani ni bila mogoča – cerkev je bila spremenjena v filmski studio –, k Sv. Jakobu takratna oblast ni dovolila, smo 1961 prevzeli novoustanovljeno župnijo sv. Roka v Dravljah.

Ljubljana - Dravlje

Dravlje, ki so bile podružnica šentviške župnije, so leta 1961 postale samostojna župnija. Jezuiti so sprejeli ponudbo ljubljanske nadškofije in prevzeli župnijo svetega Roka v Dravljah ter se tako, po izgonu na grad Bogenšperk leta 1949, zopet vrnili v Ljubljano. Za župnijskega upravitelja je bil postavljen p. Lojze Štrubelj, kaplan je bil p. Franc Kovač. Leta 1970 je bilo v Dravljah zgrajeno novo župnišče, temeljni kamen zanj pa je leta 1968 blagoslovil p. general Pedro Arrupe, ki je bil takrat na obisku v Sloveniji. V novo župnišče se je leta 1970 iz Maribora preselil noviciat, ki je tu ostal do leta 1974, ko se je spet preselil, tokrat v Borovnico, da je dal prostor sholastikatu, skupnosti bogoslovcev, ki so študirali na ljubljanski teološki fakulteti in se pripravljali na duhovniški in redovniški poklic. Sholastikat je ostal v Dravljah vsa nadaljnja leta, dokler leta 2003 ni zmanjkalo sholastikov, ki od tedaj študirajo samo še v tujini. Vrsto let je bila v Dravljah najštevilčnejša skupnost v provinci.

Zaradi naraščajočega števila prebivalstva v Dravljah, so se že v času provinciala p. Marijana Šefa začele priprave na gradnjo nove dravelske cerkve. Temeljni kamen za novo cerkev je 5. junija 1983 blagoslovil nadškof Alojzij Šuštar, 15. septembra 1985 pa je posvetil novo cerkev Kristusovega učlovečenja. Za gradnjo cerkve je bil odgovoren p. Lojze Bratina, ki je sedaj župnik, kaplan pa je p. Miran Žvanut.

Kmalu za Dravljami smo prevzeli župnijo Borovnica pri Ljubljani, kjer je bil med drugim ob četrtkih »dies villae« (prosti dan) za domačo skupnost in jezuite v iz Ljubljane, od leta 1974 pa je bil tu noviciat. Prvi župnik je bil p. Janko Koncilja, magister novincev pa je bil najprej p. Franc Svoljšak, nato p. France Zupančič.

Somaševanje v draveljski novi cerkvi ob obisku p. Kolvenbacha 1998.

Glavni naš apostolat so bili ljudski misijoni. Takrat so cveteli, bili so na vrhuncu. Ne samo jezuiti, frančiškani so imeli skupino, salezijanci zelo močno in odmevno skupino, lazaristi so imeli skupino, kapucini, ampak jezuiti so bili prepoznavni med vsemi temi. So nas veliko prosili, tako da smo morali celo odbijati oz. preložiti, letos ne moremo, če želite, drugo leto.

p. Franc Cerar v priložnostnem (neobjavljenem) pogovoru

Ljudski misijoni. Za njih se je začela sezona. Tišina, Homec, Sodražica, Dob pri Domžalah, Borovnica, Šoštanj, Zagorje, Zavrč, Brezovica, Ljutomer... Po novem nastopajo kot govorniki na misijonih tudi verni laiki, ki so strokovnjaki za razna vprašanja. V ospredju je dialog. Uspeh je razmeroma prav lep.

Slovenski jezuiti, 1970

Borovnica

Jezuiti so si želeli župnijo z dobrimi prometnimi zvezami – za razliko od gradu Bogenšperk, ki je bil na samem in precej oddaljen od železniške postaje Litija - ter se obrnili na ljubljanskega nadškofa Jožefa Pogačnika, ki jim je ponudil več župnij. Jezuitom je najbolj ustrezala Borovnica in 22. aprila 1964, na praznik Marije Kraljice Družbe Jezusove, sta prišla iz Maribora v Borovnico p. Miha Žužek in br. Janez Meglič. Po petnajstih letih »izgnanstva« na Bogenšperku se je tako začela borovniška »zgodba«, ki je trajala dvajset let, do 12. avgusta 1984, ko smo župnijo prepustili škofijskim duhovnikom. »Slovo je bilo pristrčno, nekaterim težko, tudi kakšna solza je spolzela po licu, kot je ob takih dogodkih običajno,« je zabeleženo v Slovenskih jezuitih.

V Borovnici je bil noviciat od leta 1974 do 1980, ko se je spet preselil: najprej za eno leto v Rim, leta 1981 pa se je vrnil v Maribor na Ljubljansko 13.

Ljubljana - Sv. Jakob

Župnijo Sv. Jakoba v Ljubljani, kjer je bil do razpusta Družbe leta 1773 jezuitski kolegij z gimnazijo, je jezuitom spomladi leta 1963 ponudil nadškof Anton Vovk. Kljub dogovoru z župnikom Janežičem o prevzemu, zaradi vmešavanja oblasti do tega ni prišlo.

5. marca 1982 je nadškof Alojzij Šuštar napisal provincialu: »Dragi pater provincial, kot sem Vam že ustno omenil, je nadškofijski svet na svoji seji 25. februarja 1982 obravnaval vprašanje, ali naj bi župnijo sv. Jakoba v Ljubljani prevzeli jezuiti. /.../ Sporočam Vam, da sem pripravljen izročiti župnijo sv. Jakoba v Ljubljani Družbi Jezusovi v upravo...«

Tako smo 15. avgusta 1982 po 209. letih jezuiti spet prišli k Sv. Jakobu v Ljubljani. Z župnijo smo dobili tudi podružnično cerkev sv. Florjana. Prvi župnik je postal p. France Zupančič, kaplan pa p. Franček Kramberger, ki je vodil obnovo stanovanjskih prostorov in razsvetljave v cerkvi. Sedaj je župnik p. Jože Kokalj, kaplan pa p. Lojze Kovačič.

Ljubljana – rezidenca sv. Ignacija na Zrinjskega 13

Druga skupnost, ki je po vrnitvi jezuitov v Ljubljano nastala v glavnem mestu je bila skupnost v rezidenci sv. Ignacija pod ljubljanskim gradom. P. Marijan Šef, ki je 15. septembra 1975 postal provincial, je leta 1980 zaradi pastoralnih potreb ustanovil novo redovno skupnost v hiši na Zrinjskega 13. Sem se je leta 2003 preselil provincialat iz Ključavničarske ulice. V Ključavničarski ulici, kamor se je leta 2001 preselil provincialat iz Dravelj, je bila jezuitska skupnost le dve leti. V rezidenci sv. Ignacija je bila interna teološka refleksija, uredništvo revije Kristjanova obzorja, kasneje Communio-Kristjanova obzorja, več let tudi provincialat.

V mariborski škofiji so jezuiti začeli z župnijskim pastoralnim delom po vojni, ko je p. Edmund Böhm prevzel župnijo na Vurberku v Slov. goricah, pred tem pa je kot kaplan pomagal v župniji sv. Rešnjega Telesa v Mariboru. Drugi in zadnji jezuitski župnik na Vurberku je bil p. Franc Šetar.

V Mariboru je bilo župnijsko delo zelo dejavno po zaslugi neutrudnega p. Jakoba Laure, ki je leta 1963 prevzel župnijo sv. Magdalene in bil gonilna sila v dekaniji Maribor. Bil je škofov svetovalec in je pripravljal meditacije za dekanijske rekolekcije. V magdalenskem župnišču je takrat domoval še internat za medicinske sestre in zaradi tega je bila velika stanovanjska stiska. Patri so stanovali pri Sv. Magdaleni ali v rezidenci Srca Jezusovega in hodili na župnije. Župnija sv. Magdalene je svoje dni obsegala ves desni breg Drave. Pred prihodom jezuitov k Sv. Magdaleni sta že obstojali župniji sv. Jožefa in sv. Rešnjega Telesa, ki sta tudi nastali na teritoriju magdalenske župnije.

Maribor - Sv. Magdalena

Leta 1963 je mariborski škof Maksimilijan Držičnik ponudil jezuitom v upravo župnijo sv. Magdalene na Magdalenskem trgu. Jezuiti so jo sprejeli in s tem prevzeli tudi oskrbo bogoslužja v kapeli na Pobrežju. 8. septembra je škof Držičnik podpisal ustanovno listino, s katero je bila 1. oktobra 1972 na Pobrežju ustanovljena župnija Marije Matere Cerkve, ki so jo jezuiti leta 1974 oddali škofiji Maribor.

P. Franček Kramberger, nekdanji magdalenski župnik, takole piše o svojem delu in načrtih: »V času mojega kratkega župnikovanja pri Magdaleni je bil načrt, kako ustvariti živo župnijsko občestvo, da se bodo ljudje čutili odgovorne za cerkev.

Nato pa še spovednica. Koliko lepega, koliko življenjsko resničnega, važnega, tolažljivega je bilo tam! In nič tistega upitja, kričanja, oštevanja, marveč človeško razumevanje.

p. Pavel Berden o misijonu v Borovnici, Slovenski jezuiti, 1969

Pri svetoletnem misijonu v Ljubljani so v postu naši patri sodelovali v sledečih župnijah: frančiškani: Böhm – Sv. Jakob: Grošelj, Žužek – Kodeljevo: Cerar – Moste: Žužek – Sv. Peter: Cerar – Srce Jezusovo: Böhm, Šetar – Stolnica: Grošelj, Vider, Žužek – Trnovo: Svoljšak – Uršulinke: Berden, Žužek – Žale: Grošelj, Vider. Podobnik in Šef sta v več župnijah vodila mladinski misijon.

Slovenski jezuiti, 1975

P. Lojze Markelj je pohvalil izredno dobro obiskan misijon na Colu. »To je doživetje, ko možje, žene, mladi tako redno prihajajo k spovedi. Obisk čez teden je bil podoben nedeljskemu, polne klopi zakoncev, mladih čez 60 ob srečanjih, otroci izredno mirni v cerkvi« (Slovenski jezuiti, 2005). Močni skupni ljudskih misijonarjev starejše generacije je sledila srednja, v kateri so bili patri Lojze Markelj, Tomaž Podobnik in Jože Pucelj. Še vedno zelo aktiven in iskan misijonar je p. Lojze Markelj. Od mlajših rodov sta na področju ljudskih misijonov, ki upadajo, zaorala patra Beno Lavrih in Vili Lovše, tu in tam tudi kdo drugi, npr. p. Janez Poljanšek, dokler je bil v Sloveniji.

Slovenski jezuiti, 2005

Država ne zaupa ljudem, Cerkev pa tudi ne dosti več. S tem namenom so posamezni župljani, ki so imeli kakšno odgovorno nalogo v župniji, dobili ključ od župnišča, da so lahko svobodno prihajali in odhajali. Prirejali smo župnijski praznik ali žegnanje na magdalensko nedeljo, da je župnija sebe doživljala kot veliko družino. Po slovesni maši v cerkvi je bilo skupno kosilo pred cerkvijo, pogostitev in glasba, ki so je bili deležni tudi bolniki v bližnji bolnišnici. Okrepljena je bila karitativna dejavnost in s tem povečano osebje, ker je takrat divjala vojna na Balkanu in je bilo veliko beguncev iz Hrvaške in nato še iz Bosne.

Naj omenim tudi vsakoletni katehumenat, ko se je 25-30 mladih ljudi iz Maribora in okolice vse leto pripravljalo na sprejem zakramentov, kar se je zgodilo na velikonočno vigilijo po rokah pomožnega škofa Jožefa Smeja. To je bilo praznik radosti za vse navzoče. «

Prvi župnik jezuit pri Sv. Magdaleni je bil p. Jakob Laura, več let je tu župnikoval in pisal p. Franc Cerar, sedaj pa župnijo upravlja p. Jože Poljanšek, p. France Zupančič pa je duhovni pomočnik. Pri Sv. Magdaleni stanuje tudi bolniški duhovnik p. Marijan Kranjc, ki je duhovnik tudi v domu za starejše na Pobrežju.

P. Laura je v koncilskem duhu gledal v bodočnost in začel s pobudami, da se veliko magdalensko župnijo razdeli ter ustanovi nove župnije: Sv. Miklavž na Dravskem polju, Radvanje, kjer je župnikoval p. Miha Žužek, Brezje pri Mariboru, kjer je bil kasneje župnik p. Jože Preac (tu je skupnost stanovala v majhni kmečki hiši, verouk pa so poučevali v cerkvenem zvoniku). Naslednja »hči« Sv. Magdalene, ki se je osamosvojila, je bilo Pobrežje, kjer je v cerkvi na pokopališču župnikoval p. Vital Vider, v pomoč pa mu je bil kaplan Lojze Bratina. Zadnjo župnijo, ki jo je p. Laura ustanovil, je bila na Teznem v delavski četrti. Načrtovana župnija sv. Stanislava Kostke pa ni zaživela.

Župnija sv. Magdalene se je manjšala, rasle pa so njene hčere, ki so postajale vedno bolj krepke in polnoletne. Župnijska cerkev je bila tudi vedno bolj skrita, ker so jo z zgradbami zelo obzidali in ji otežili dostop.

Brezje pri Mariboru

Župnija Marije vnebovzete v Brezju pri Mariboru je prva župnija na slovenskih tleh, ki so jo ustanovili jezuiti. Pater Jakob Laura piše: »Ko pregledam naselje v bližini te cerkve in se preko Teznega vračam proti Levstikovi ulici, danes Ljubljanski ulici, mi je povsem jasno, da mora biti ta cerkev čim prej župnijska cerkev.«

Ozemlje je spadalo v župnijo Hoče, 1. oktobra 1948 pa je bila ustanovljena župnija Device Marije v Brezju. Župnijski upravitelj je postal p. Jakob Laura, pomagal pa mu je p. Lojze Štrubelj, ki je po aretaciji p. Laure 23. marca 1949 prevzel upraviteljstvo nad župnijo. 15. julija 1976 so se jezuiti odpovedali župniji Device Marije v Brezju in jo prepustili mariborski škofiji.

Lucija

Apostolski administrator za Slovensko Primorje Janez Jenko je dolgo časa vabil jezuite, naj pridejo na Primorsko ter prevzamejo kakšno župnijo. Tako je jeseni leta 1975 odšel p. Franc Svoljšak v Portorož za duhovnega pomočnika, z nalogo, da

pripravi vse potrebno za ustanovitev nove župnije pri podružnici Sv. Lucija.

Župnija je bila ustanovljena z novim letom 1976. P. Miha Žužek piše: »V nedeljo 18. januarja 1976 je sam g. koprski škof prišel obiskat novo župnijo. Povabil je tudi našega p. provinciala, ki sem se mu pridružil – uradno kot dopisnik lista »Slovenski jezuiti«, neuradno pa kot radovednež, ki se zanima za delo svojih sobratov. Tako sva se že v soboto zvečer v siju polne lune, ki je srebrila kraške gmajne in borovce, pripeljala k morju in drugo jutro bila pri slovesni razglasitvi nove župnije.«

Leta 1979 smo župnijo Sv. Lucija jezuiti oddali škofiji Koper.

Nekaj let smo oskrbovali tudi župniji Osilnica (1992/93) in Kočevska reka

Trije novomašniki leta 1983: (od leve) Franc Kejžar, Lojze Cvikel, Drago Lavrič.

Bratje s p. Cerarjem. V prvi vrsti sedijo od leve proti desni: Franc Jenko, Lojze Bajc, Janez Meglič. V drugi vrsti: Jože Sušnik, Ivan Podgrajšek, Martin Rezar, p. Cerar, Jože Černilec.

(1998 – 2005). V obeh je kot župnijski upravitelj služboval p. France Šetar, ki je sedaj duhovni pomočnik v župniji Ljubljana-Moste. V Kočevski reki je država zgradila novo cerkev, ker so partizani staro med vojno porušili.

Šmihel nad Pliberkom (A)

Septembra leta 1998 je provinca sprejela dvojezično župnijo Šmihel nad Pliberkom na avstrijskem Koroškem in poslala p. Frančka Krambergerja za župnika. Leta 2000 je prišel za duhovnega pomočnika p. Franc Svoljšak. Takrat smo prevzeli v soupravo še župnijo St. Lipš. Pomoč je bila kratkotrajna, ker je pater Svoljšak že po enem letu umrl zaradi kapi. Novega duhovnega pomočnika pa ni bilo več, le župnija je ostala, da jo je p. Kramberger osem let soupravljal.

P. Franček Kramberger piše: »V Šmihelu je velika tovarna filtrov Mahle z 2300 zaposlenimi, kjer nas je šest duhovnikov začela delavsko pastoralo. Tedensko smo po dve uri (13-15 ure) na razpolago za pogovor. Na Koroškem je to prvi tak poskus.

V Avstriji je verouk v šoli obvezni predmet dve uri tedensko. Šolsko leto se začne in konča z sv. mašo v cerkvi. Pri prvem sv. obhajilu sodeluje cela ljudska šola. Pripravijo otroško božičnico, sodelujejo pri zahvalni in materinski nedelji itd. Šolska spoved je kar v šoli in spovedni kabinet je ravnateljeva pisarna. Med šolo in župnijo je odlično sodelovanje.

Pastoralno delo na župniji je zelo kompleksno in raznoliko. Lahko ga primerjamo veliki družini, kjer živijo različne generacije: praznujejo se rojstva, prvo obhajilo, birma poroke, tu se ljudje vzgajajo, so bolniki in stari ter doživljamo smrt. So finančne težave, kajti župnija ima svoje finančne postavke in deluje kot kakšno podjetje. Biti župnik je zahtevno delo. Danes še toliko bolj, ker masovna pastoral

usiha, duhovnikov je vedno manj, povečuje pa se individualna pastorala, ki pa zahteva od duhovnika več časa in empatije. Župnik je danes pastir, ki gre za ovčami in jih obišče tam, kjer so. »Po vzoru 'Cerkev pride na obisk' imam sam vse krstne pogovore in tiste pred pogrebom na domu.«

Jezuitske hiše danes

Trenutno imamo v Sloveniji pet jezuitskih skupnosti: tri v Ljubljani in dve v Mariboru. Od petih skupnosti so kar tri povezane z župnijo. Največja jezuitska skupnost je pri Sv. Jožefu v Ljubljani na Poljanah, najmanjša pa pri Sv. Magdaleni v Mariboru. Z letošnjim letom smo jezuiti zaprli skupnost v rezidenci sv. Ignacija na Zrinjskega 13 oz. Janeza Pavla II. 21, kjer je bil sedež provincialata. Del skupnosti se je pridružil skupnosti pri Sv. Jožefu, del pa skupnosti v Dravljah, kjer je od letos tudi novi sedež provincialata.

Franček Kramberger, Miran Žvanut in Franc Kežar

Nasploh je bilo naše življenje tedaj: v soboto na pot, v ponedeljek domov. V modi je bil nahrbtnik in v nahrbtniku se je prineslo marsikaj tudi za kuhinjo... Z Bogenšperka smo začeli hoditi v poletnih mesecih na božjo pot na Brezje spovedovat. To je bilo zelo naporno delo, toda blagoslovljeno. Vsak pater je prinesel domov razen nedeljske pridige – včasih sta bili celo dve – še po 200 do 300 spovedi. To je pomenilo 10 do 14 ur spovedovanja.

Slovenski jezuiti, 1968

DUHOVNO SREDIŠČE SV. JOŽEFA V LJUBLJANI

Na velikonočno nedeljsko popoldne 1996 sem šel v cerkev sv. Jožefa v središču Ljubljane, s prijateljem jezuitom iz ZDA p. Arenzom, ki je tisto leto živel v Sloveniji, ker je delal na mednarodnem projektu raziskave materialov. Želela sva biti prisotna pri posebni slovesnosti. Ko sva stopila skozi cerkvena vrata, mi je zastal dih. Pred nama se je odprl velik prostor, ki ga v slovenskih cerkvah nismo navajeni. To je največja cerkev v Ljubljani, z eno ladjo, brez notranje opreme. Pogled na cerkvene zidove je dal vedeti, da so bili pred kratkim odstranjeni zidovi, pregrade, razni materiali. Stene so bile okrušene, obrabljene. Izgledale so zapuščene. Vsekakor skrivnostna zgodovina neke cerkve.

Tisto popoldne se je v njej zbralo kakih tisoč ljudi, ki so molili in prepevali. Čez nekaj trenutkov je prišla procesija z Najsvetejšim. Jezuit pater Edmund Böhm je prinesel v cerkev Najsvetejše. Leta 1949 je isti pater, tik preden je takratni komunistični režim cerkev z rezidenco in domom duhovnih vaj jezuitom odvzel,

Laura je ustanovil župnije. Seveda on sam ne bi mogel, če mu mi ne bi stali ob strani. Ker je on kot župnik dve župniji naenkrat upravljal. Recimo, Magdaleno, kjer je bil župnik od 1963 do 1978, pa Miklavž. Ja, kako moreš dve župniji? Pa kje je Miklavž, pa kje je Maribor, pa vse s kolesom ali avtobusom. Tako da smo mu stali ob strani oziroma pri Magdaleni ga nadomeščali v pisarni in v cerkvi. Je pa Laura s tem veliko naredil.

p. Franc Cerar v priložnostnem (neobjavljenem) pogovoru

na skrivaj odnesel Najsvetejše iz tabernaklja. Na to velikonočno nedeljo pa je nova država po večletnih prizadevanjih Družbe Jezusove in vernikov, jezuitom vrnila ključ cerkve. Bil je ganljiv trenutek. Prišel se je nov čas za cerkev in nova priložnost za evangelizacijo.

V svetem letu 2000, 5. novembra, je ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, ob prisotnosti vrhovnega predstojnika p. Petra-Hansa Kolvenbacha, cerkev posvetil. Prišlo je 2500 vernikov. To je bil velik praznik. »*Današnji dan je tudi dan želja in upanja*«, je dejal vrhovni predstojnik v svečanem nagovoru. »*Tukaj je nastalo Duhovno središče sv. Jožefa, tukaj delujejo gibanje Nazaret, Skupnost krščanskega življenja, Društvo katoliških pedagogov Slovenije, izhaja revija Vzgoja. Vse to dobro obeta za prihodnost. Vse to govori o jutrišnjem dnevu, ko bo vera slovenskega kristjana močnejša, globlja in bolj ponotrancena*« je v homiliji dejal posvečevalec dr. Franc Rode.

Dogodek je imel velik simbolni pomen. Cerkev, zgrajena 1913 je takoj padla v metej prve svetovne vojne in postala skladišče za živila za mesto Ljubljana. Po letu 1921 je zaživelo bogoslužje in 1925 so jezuiti zgradili dom duhovnih vaj. V njem se je razvilo živahno duhovno življenje, saj je v desetih letih opravilo duhovne vaje 5130 oseb vseh stanov. Pri Svetem Jožefu so izdajali Glasnik srca Jezusovega, ki je pred drugo svetovno vojno dosegel naklado 40.000. Tu so delovale Marijine kongregacije, od tu so hodili jezuitski misijonarji v Indijo, predvsem v Bengalijo. Leta 1949 pa je komunistični režim izgnal jezuite v zapuščen grad izven mesta, vso lastnino pa dal filmskemu podjetju. Sledila je profanacija cerkve in povsem drugačna zgodovina.

Bog pa se je ozrl na malo provinco Družbe Jezusove. Zadnja leta nam je dal kar nekaj novih poklicev, tako da smo danes mlada provinca, zato lahko z upanjem in zaupanjem v Božjo previdnost, gledamo v prihodnost. Cerkev in prostori ob njej omogočajo nov začetek. Kaj načrtujemo?

Ko je potekala materialna obnova cerkve, smo leta 1998 že oblikovali nekatere smernice za delovanje v duhovnem središču. Te nam služijo za apostolsko razločevanje, so neke vrste izjava o poslanstvu. »*Jezuiti živimo iz korenin ignacijanske karizme, daru, ki ga je Sveti Duh dal Cerkvi, zato želimo, da bi Duhovno središče sv. Jožefa (DSJ) imelo ignacijanski značaj. Želimo delovati v duhu Drugega vatikanskega cerkvenega zbora, kot tudi v duhu zadnjih generalnih kongregacij*

*Družbe Jezusove. DSJ naj ne bi bilo samo jezuitsko, ampak kraj srečevanja in sodelovanja mnogih, ki iščejo in gradijo Božje kraljestvo. Radi bi sodelovali z vsemi ljudmi dobre volje, v skladu z značajem središča, še posebno pa z gibanji, ki izhajajo iz ignacijanske duhovnosti. DSJ sledi prednostnim izborom provincijskega načrta in sprejema nekatera področja kot prednostna. To so: **duhovnost, vzgoja, družina, kultura, mediji in socialno področje.**“*

Duhovnost: Molk sv. Jožefa, ki v evangelijih ni spregovoril niti besede, na poseben način govori o njegovem notranjem življenju, o ozračju globoke kontemplacije, ker je bil dnevno v stiku s skrivnostjo, od vekov skrito, ki se je naselila pod njegovo streho. Ta misel papeža Janeza Pavla II. nas spodbuja, da v cerkvi sv. Jožefa ponudimo čim več priložnosti za razvijanje religiozne razsežnosti človeka. To so bogoslužje, spovedovanje, molitev, adoracija, uvajanje v krščansko meditacijo, duhovne vaje, duhovno spremljanje, Pristan Duha, študij duhovnosti. Za romanja k sv. Jožefu največ skrbi *gibanje Nazaret*. Za duhovne večere zadnja leta skrbi Zavod sv. Ignacija. Duhovni večeri so prava šola molitve, neke vrste uvajanje v krščansko meditacijo, molitev ob ikonah, meditativni ples, lectio divina, ignacijanska molitev, Dajemo duhovne vaje in smo mnogim duhovni spremljevalci.

Robin Schweiger, p. Lojze Bratina in Vili Lovše pred Ignacijevo baziliko v Loyoli 1991.

Na tem področju sodelujemo s *Slovensko skupnostjo krščanskega življenja*, ki ima svoj sedež v DSJ. Mladim želimo pomagati, da bi odkrili svoje poslanstvo in naredili življenjsko odločitev. Temu služita tudi program skupine *Samuel* (enoletni program razločevanja osebne poklicanosti) in *Šola za poslanstvo* (več modulov služi kot priprava na bolj kakovostno služenje v Cerkvi).

Stojimo pa pred številnimi izzivi. Vemo, da sodobni človek išče smisel življenja, išče duhovno. Vemo pa tudi, da smo še vse preveč okorni, da bi prišli do tistih, ki bi jim naše izkustvo in znanje pomagalo pri iskanju Boga.

Kot duhovni asistenti spremljamo različna gibanja: Gibanje Nazaret, Društvo katoliških pedagogov Slovenije, Skupnost krščanskega življenja, Najina pot, Maranatha, Prenova v Duhu.

Magdalenska nedelja 2007 v Mariboru.

Vzgoja in izobraževanje: Naša provinca se je odločila, da ne ustanovi kolegija, ampak se raje loti neformalnega izobraževanja. Z *Društvom katoliških pedagogov Slovenije* sodelujemo že 20 let pri oblikovanju in izvajanju različnih programov. V DSJ že vrsto let deluje MIC, ki služi z izobraževalnimi in duhovnimi programi predvsem študentom. Velik izziv nam predstavlja izobraževanje odraslih, za kar smo razvili programe v Šoli za poslanstvo. Predavanja, okrogle mize, delavnice in druge oblike izobraževanja izvajajo različne organizacije, ki imajo svoj sedež v DSJ. Računamo, da se v naših programih mesečno zvrsti tudi do 400 različnih oseb.

Družina: Ker je sodobna družina ogrožena zaradi mnogih vplivov, potrebuje podporo. Gibanje Nazaret moli za družine, skrbi za stalno adoracijo, tudi

za zadoščevanje vseh nerojenih otrok, ki so žrtev sodobne abortistične miselnosti. Poleg molitve je potrebno tudi izobraževanje in spremljanje. Mlade spremljamo v času priprave na zakon. Temu služita dva programa, vikend priprava na zakon in celoletna šola za zakon. Gibanje *Najina pot* ima veliko dejavnosti v DSJ. Njihov glavni cilj je podpreti zakonce, da bi lažje in bolj polno živeli zakrament svetega zakona. V veliko pomoč so jim tudi duhovne vaje, ki jih organizirajo vsak mesec. V DSJ se je razvilo tudi delo skupine Srce, pastoralna skrb za ločene kristjane. Gibanje ima svoja redna mesečna srečanja, družabna srečanja, duhovne obnove, izdaja glasilo Srce in organizira delavnice in posvete na temo razvezanih.

Kultura: V cerkvi je bilo že nekaj odmevnih kulturnih dogodkov (koncert evropskih študentov medicine, drugi koncerti, praznovanje 20-letnice izvolitve papeža Janeza Pavla II., obisk Chiare Lubich, Jean Vanierja). Pa vemo, da ni dovolj cerkev dati v najem drugim organizacijam. Čutimo s Pavlom VI., ki je trdil, da je nastal velik prepad med kulturo in evangelijem in s 34. generalno kongregacijo, ki verjame, da je »proces inkulturacije Kristusovega evangelija v človeško kulturo neka oblika utelešenja Božje besede v vsej različnosti človeške izkušnje.« Zato želimo biti v drži dialoga s kulturo, pri poustvarjanju in nastajanju kulture. Na tem področju stojimo bolj pred izzivi kot pred rešitvami. En poskus so bile okroglice mize z naslovom *Dialog v svetu*. Vsak mesec se srečamo ob temi, kot so vloga jezika, prostovoljno delo, ekumensko vprašanje, etična vprašanja, vloga žene itd. Radi bi ustvarjali ozračje zaupnega in pogumnega dialoga med različno mislečimi ljudmi. Velik izziv so gledališka dejavnost, kiparska in likovna umetnost, glasbeno poustvarjanje, literarna in plesna umetnost. Dialog s kulturo je mogoč, če smo v dialogu z umetniki. Kako naj se z njimi srečamo, da bi evangelij postal vir navdiha tem čutečim in talentiranim ljudem? Zato se želimo truditi »razumeti resnično izkušnjo ljudi, da bi oznanjevanje evangelija lahko vplivalo na njihovo življenje.« V tej viziji je bilo ustanovljeno kulturno društvo Obok. Danes se to društvo posveča predvsem filmu (filmski forum in krščanski filmski festival).

Mnogi Slovenci cerkev sv. Jožefa poznajo po svetovni in evropski razstavi jaslic. Obe sta bili izredno obiskani. Tudi razstava o Svetem pismu v letu svetega pisma je bila svojevrsten dogodek. Tu smo imeli še druge razstave, jaslice s posebnim sporočilom in božji grob s posebnim sporočilom. Radi bi ustvarili tudi multimedijski center v okviru MICa.

Potem pa, še to: takrat so nas duhovniki dekanii veliko prosili, da smo šli na tako zvane duhovniške mesečne rekolekcije. Laura je imel nekatere dekanije že kar nekako zapisane. Pa tudi jaz sem hodil, pa Žužek je hodil, da smo imeli rekolekcije. Pozneje so prevzeli sami to, posebno, ko jim je škofija dala predložek, o čem naj govorijo. Včasih pa so prosili jezuite. p. Franc Cerar v priložnostnem (neobjavljenem) pogovoru

Prvo sveto obhajilo v Šmibelu nad Pliberkom.

Mediji: V DSJ nastaja revija *Vzgoja*. Poleg nje tiskamo *Utrip DSJ*, preko katerega obveščamo prijatelje in javnost. Pomembni so tudi zborniki, ki so izšli pri nas: *Jaslice sveta*, *Rojstvo družine*, *Moč besede* in DVD-ja *Rojstvo družine* in *Svetopisemske zgodbe*. Vsako leto izide tudi *Utrip DSJ*, ki predstavi dejavnosti našega središča in preko njega prijatelje DSJ obveščamo o naših dejavnostih. Elektronski časopis *E-Uvid* izhaja že tretje leto, izšlo je 85 števil. To je elektronski časopis, ki ima več rubrik, najbolj pomembni sta Duhovna misel in Mnenje. Seveda pa tudi obveščanje o naših dejavnosti in dejavnostih pomembne za Cerkev in družbo najdejo v njem svoje mesto. Koledar revije *Vzgoja* je tudi precej popularen, kot tudi koledarji POTA. Veseli smo vseh naših spletnih strani, ki kar zvesto poročajo o naših dogodkih in napovedujejo prihodnje dogodke: domča stran DSJ, MICa, JRS, DKPS, SKŽ. P. Sivo Šinkovec je oblikoval tudi svojo spletno stran z bogatimi vsebinami, povezane s seminarji in programi, ki jih vodi. Hvala *Vrnetu* smo prisotni na internetu: <http://jezuiti.rkc.si/jozef/>.

Socialno področje: Jožef delavec in begunec postavlja svoje izzive jezuitom v Sloveniji. Jezuitska služba za begunce (JRS) ima svoj sedež v DSJ, sicer pa je to samostojno društvo. Projekt prostovoljnega dela *Človek za druge* vsako leto zbere kakih 50 do 90 študentov in jim nudi priložnost, da vsak teden naredijo nekaj za druge. Izobraževanje, supervizija in duhovni vikend so stalnica tega programa. Vodi ga DKPS. Skušamo spodbujati refleksijo in ozaveščanje o socialno-ekonomskem stanju družbe in neposredno pomagati potrebnim: s finančno pomočjo, z nudenjem dela, s svetovanjem, s prostovoljnim delom. Letos so Socialna akademija, JRS in SKI skupaj organizirali socialni teden.

Na vseh teh področjih je zelo dragoceno sodelovanje z laiki. V teh letih se je razvila široka mreža sodelavcev in dobrotnikov. Njim smo za vso podporo in pomoč zelo hvaležni. Ob sodelovanju se učimo ponižnosti, dialoške drže in pristnih

odnosov. Učimo se poslušati eden drugega, skupaj iskati in načrtovati. Učimo se vzpostavljati organizacijsko mrežo in se na delo tudi strokovno pripravljati.

Jezuitska skupnost želi ustvariti ignacijanski značaj DSJ. S to željo smo letos začeli program Korak naprej. Enkrat na mesec se jezuiti srečamo s sodelavci, da skupaj molimo in razmišljamo o dokumentih zadnje generalne kongregacije. Veseli smo bogatih besedil, ki nas navdihujejo in spodbujajo. Upamo, da nas bo to še bolj povežalo in razpoložilo za delo služenja, da bi resnično postali »sodelavci Kristusovega poslanstva.« Ob posvetitvi cerkve, nam je bivši provincial p. Lojze Cvikel zaželel, »da bi ta cerkev postala znamenje Boga sredi med nami.« Da bi to res bila.

Danes in jutri

V zadnjih letih jezuiti razmišljamo, kaj lahko storimo na Poljanah; kako odgovoriti na potrebe časa in Božji klic. Tako skupaj z obnovo cerkve, rezidence in doma duhovnih vaj rastejo tudi vsebinski načrti *Duhovnega središča sv. Jožefa*. Sveti Jožef nam je postavljen kot znamenje. Varuh svete družine nas vabi, da ponudimo nekaj družinam in mladim, ki se pripravljajo za zakon. Kot delavec pa nam je izziv, da kaj storimo na socialnem področju. Kot zavetnik slovenskih dežel nas vabi, da smo družbeno zavzeti in aktivni državljani.

Organizacije Gibanje Nazaret, gibanje Najina pot, Zavod sv. Ignacija, Mladinsko informacijski center, Kulturno društvo Obok, Društvo katoliških pedagogov Slovenije, Jezuitska služba za begunce, Skupnost krščanskega življenja, Skavti, Slovenski katoliški izobraženci, Socialna akademija, Združenje katoliških laikov Slovenije, Vojaški vikariat, Prenova v Duhu in drugi, ki imajo sedež pri Sv. Jožefu v Ljubljani, imajo dobro izhodišče za medsebojno sodelovanje, da bi čim več naredili za rast Božjega kraljestva.

Vsi skupaj iščemo načine, da se *usposobimo za delo služenja, za izgradnjo Kristusovega telesa (Ef 4,12)*. Tudi po zgledu sv. Jožefa.

Silvo Šinkovec

Vir:

Silvo Šinkovec, Anuarij 2003

<http://jezuiti.rkc.si/jozef/>

<http://www.mic.si/>

<http://zsi.rkc.si/>

Sodelovali smo v raznih škofijskih ustanovah in še sodelujemo. Najprej smo bili v svetu za pastoralno sociologijo v Mariboru, nato pri Medškofijskem katehetskem svetu, po koncilu pa v številnih svetih, ki so nastali. Preveč bi bilo naštevati, kje sodelujemo, vendar, se zdi, naše sodelovanje v zadnjem času ni več tako živahno kot nekoč. Kljub temu vsaj delno sodeluje v teh svetih dobra polovica naših še 'aktivnih' duhovnikov.

p. Miha Žužek, Slovenski jezuiti, 1984

LJUDSKI MISIJONI

Potem je pa tudi Žužek nekoliko bil prepoznaven po šmarnicah. Je napisal šmarnice z naslovom »Kraljica duhovnikov«, o poklicih. Potem je napisal Svoljšak »Kraljica dveh svetov«, če se ne motim. No, Kokalj je kasneje napisal misijonske. Torej, pa tu in tam se je tudi kaj pisalo v Družino. Jaz sem nekaj pisal, 23 mojih člankov, ampak je bilo pod F.C., niso vedeli. Torej nekaj je bilo s tiskom, tudi Vital je začel polagoma. O tem imaš pa kje drugje napisano, menda pri Vitalu... je izšla njegova prva knjiga »Mož in žena«...

p. Franc Cerar v priložnostnem (neobjavljenem) pogovoru

Danes veliko govorimo o »organski« ali celostni pastoralni, ki naj zajame vse sloje prebivalstva, oddaljene in zavzete vernike, pa tudi neverne. Ljudski misijon je taka oblika, ki skuša nagovoriti vse prebivalce neke župnije. Program današnjega ljudskega misijona bi lahko opisali z besedami Jezusa Kristusa: »Prišel sem, da bi imeli življenje in ga imeli v obilju.« /Jn 10, 10/

Kako poteka priprava na misijon? Približno leto pred začetkom misijona se misijonarji sestanejo z župnikom in njegovimi sodelavci zlasti z župnijskim svetom, da se pogovorijo o »svetlobah in sencah« v župniji ter naredijo načrt za potek misijona. Vse leto se potem pripravljajo na misijon še posebej z molitvijo – v cerkvi, po skupinah in v družinah.

In potek misijona? Vsak dan so ljudje povabljeni k obhajanju Jezusove velikonočne skrivnosti – sveti maši. Govori so daljši kot ob nedeljah /okoli 25 minut/ – saj misijon je pač misijon. Teme govorov so namenjene osnovam vere in krščanskega življenja, saj vsi vemo, da kriza danes ne pretresa ostrejša, ampak temelje človekove življenjske stavbe.

Poleg srečanj pri sveti maši so še posebna srečanja, namenjena otrokom, mladim, zakoncem in staršem, ovdovelim, samskim, pevskemu zboru, župnijskim sodelavcem – in morda še komu. Včasih priredijo tudi okroglo mizo na kakšno aktualno temo, kamor povabijo tudi laiške strokovnjake. Pri vseh srečanjih je čutiti željo ljudi, da bi se pogovorili in izgovorili svoje težave. Še posebno skrb posvečajo misijonarji bolnim in ostarelim, tako v posebnem srečanju kot pri obiskih na domu. Bolnike še posebno spodbudijo, naj svoje trpljenje in molitve darujejo za uspeh misijona. Tako postanejo bolniki še na poseben način somisijonarji. Misijonarji želijo, da bi vsak na svoj način aktivno sodeloval. Še posebno so povabljeni kulturniki, da pripravijo razstavo, literarni verski večer ali koncert religiozne glasbe. Da so misijonarji ves čas misijona na razpolago za spoved ali pogovor, najbrž ni treba posebej poudarjati. Notranje spreobrnjenje je namreč prvi cilj misijona.

Misijon je kot kres, ki mogočno zažari, za njim pa ostajajo majhna žarišča: novi globoki kristjani in nova majhna občestva.

Jože Pucelj

MISIJONARJI O LJUDSKIH MISIJONIH

P. Franc Cerar: »Poleti 1955 sem bil posvečen v mašnika in pel novo mašo, poleti 1958 pa sem končal vse študijske in notranje obveznosti v Družbi. Bil sem usposobljen za duhovniško poslanstvo. Določili so me za Maribor, kjer naj bom s p. Ludvikom Jezo na voljo kot ljudski misijonar.

Ta možnost se je takrat v Sloveniji na široko odpirala. Duhovniki, ki so bili v povojnih letih obsojeni na zaporne kazni, so se vračali na župnije. Pritisk oblasti na vero in Cerkev je pojenjal. Ljudje, ki so bili med vojno mesece in leta brez dušnega pastirja, so postali lačni krepkejše duhovne hrane. Želeli so si srečanja z duhovnikom, ki naj bi jim pomagal zaceliti notranje rane, dobljene v krvavi in s sovraštvom prepojeni polpreteklosti. Zamisel in izvedba ljudskega misijona je bila kot ustvarjena za to. Vernikom je dala možnost, da si očistijo dušo pri spovedi, da se dajo nagovoriti pri poslušanju pridig, in da doživijo nekaj podobnega, kot so nekoč doživljale množice, ki so se zgrinjale okrog Jezusa. Misijon je bil večinoma zares množična prireditev. Vsakdo je mogel, če je le hotel, kaj dobiti zase.« *P. Franc Cerar, Od partizana do zlatomašnika, Družina, Ljubljana 2005, str. 81*

P. Stanko Grošelj: Po vojni dolgo časa ni bilo ljudskih misijonov. Jezuiti smo začeli z njimi šele 1957 – jeseni. Spominjam se, kako čudno občutje sem imel pri prvem misijonu: neka negotovost se me je polasčala. Vprašanja so se porajala: ali bomo uspeli? Ali bo misijon današnjemu človeku kaj povedal? Mu pomagal iz težav? ... Najprej nas je motilo geslo: Reši dušo! Morda bo kdo pomislil, da je treba skrbeti le za svojo dušo, za svojo srečno večnost. Ali ni do sedaj bila premalo poudarjena socialna človekova zavest? Ali ni skoraj vsem primanjkoval čut odgovornosti za

Cerkev sv. Jožefa in rezidenca (levo) v Ljubljani.

P. Marijan Šef je poleti 1989 s sodelavci organiziral 3-dnevni seminar z naslovom »Jezus živi«, ki ga je na štadionu v Šiški v Ljubljani vodil p. Emilijan Tardif. S tem seminarjem so slovenski kristjani prvič po drugi svetovni vojni stopili na laični prostor. Udeležilo se ga je več kot 20.000 ljudi. Podoben seminar p. Tardifa je organizirala Prenova v Duhu leta 1996 na bežigranskem štadionu. P. Šef je sodeloval kot prevajalec.

usodo drugih ljudi? Ali je naše življenje res samo naše, smo se spraševali? Medtem so bile v teku priprave na Koncil, ki naj bi odprl kristjanom oči za stvarnost.

V luči Koncila smo še bolj spoznali, kako важно je človekovo življenje za skupnost. Zato smo skušali in še skušamo misijonsko delo preusmeriti in mu vtisniti pečat boljših medčloveških odnosov. Ne le – reši dušo, temveč postani luč drugim.
Slovenski jezuiti, 1970

P. Vital Vider: »Urednik Franc nas je s svojim povabilom, da za misijonsko številko napišemo kaj kratkega tudi ljudski misijonarji, seveda počastil. Tega sicer ne zaslužimo, ker se naše delo še zdaleč ne da primerjati s težkimi pogoji, v katerih delajo naši sobratje v tako imenovanih zunanjih misijonih. Res pa je, da je to delo po svoje misijonsko in da tudi ni bilo lahko. Že nekajkrat sem mislil, da bi ubesedil občutke, ki jih doživljam na ljudskih misijonih, pa je torej zdaj prilika. Najprej bi omenil nekaj težav ali naporov, s katerimi se ljudski misijonar srečuje. Pa ne zato, da bi mlajše plašil, ampak prav nasprotno, da bi jih spodbudil. Saj mlad človek želi preraščati ovire, če ve, za kaj. Težko je iti zopet in zopet v nova okolja, k novim ljudem, v različne župnije z različnimi župniki in kaplani. Treba se je hitro znajti in zaslutiti, kje so važna jedra vprašanj in težav, čeprav to skušamo nekako dojeti v pripravi na misijon prav s pomočjo domačih duhovnikov. Ni tako lahko vedno znova spati v novi postelji, jesti drugačno hrano, sedeti v taki ali drugačni spovednici po več ur na dan v več ali manj ogrevani cerkvi (misijoni so večinoma jeseni, pozimi in zgodaj spomladi). Ni se lahko v začetku dotipati do src ljudi, predvsem jih pa pritegniti k rednemu sodelovanju, saj je misijon, mislim, uspešen predvsem takrat, ko se čim več ljudi odloči, da bodo vsak dan vsaj en govor poslušali. Z nekim strahom človek pričakuje tisti trenutek, ko se v župniji nekaj »premakne«, kar misijonarji zelo dobro začutimo. Posebno v spovednicah (ali spovednih sobicah, ki jih ponekod že imajo in so odličen pripomoček za misijonske pogovorne spovedi) zaslutimo ta premik božjega v ljudeh. Začutiš vetje Duha in tipaš božje delovanje ter včasih doživljaš prava spreobrnjenja. Morda je še težje pritegniti k temu premikanju nas sodelujoče duhovnike – domačo duhovščino in misijonarje – saj je seveda tudi za nas to posebno srečanje s Kristusom in Cerkvijo, kar naj bi misijon bil.

Velika težava je seveda najti prave besede za tisto vrsto ljudi, katerim skušamo posredovati evangeljske misli. Prav govoriti otrokom, mladim, samskim, starejšim, predvsem pa poročenim, ki so jedro župnije in imajo danes nemalo težav, če hočejo svoj zakon in družino živeti pristno, ni lahko. Vsem pa je treba kazati smeri za

sodoben način krščanskega življenja, ki sredi razkristjanjene, v stvarno pogreznjene družbe nikakor ni lahek.

Veliko večje od težav pa je veselje, ko ljudski misijonar »gleda« od blizu božje delovanje in tudi sam vedno znova doživlja bogastvo Kristusa in njegovega krščanstva, lepoto bratskega življenja v Cerkvi in župniji. Toliko ljudi se mu odpre in jim lahko pomaga na poti k boljšemu.

Po končanem misijonu, ki naj bi ga domači duhovniki na neki način nadaljevali, pa je treba vzeti culo in se napotiti spet drugam, v novo, neznano.« *Slovenski jezuiti, 1984*

Odprijetje razstave ob Letu Svetega pisma v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani.

»Osvajanje« nacionaliziranega Sv. Jožefa v Ljubljani se je začelo v začetku devetdesetih let oz. v začetku slovenske samostojnosti z molitvami in romanji, ki sta jih iz bližnje rezidence sv. Ignacija organizirala in vodila patra Tomaž Podobnik in Edi Böhm.

P. Pavel Berden: »Med samim misijonom sem čutil, da sva nekajkrat imela nepričakovano srečen prijem. Na prižnici in v spovednici. Ne bi hotel tu govoriti natančno kot pri spovedi, toda verujte mi, da je bilo tako. Nekateri reči pa lahko tudi navedem. Srečno sva se dopolnjevala. P. Šetar je krožil v znanstvenih višinah, jaz sem pa brskal bolj po globinah srca. Tako so imeli hrano tisti, ki prebirajo učene knjige, in tisti, ki jim je molek in križ skoro edina knjiga, katero prebirajo.« *Slovenski jezuiti, 1969*

TISK

Te dni sem nekje prebral naslov članka (napisanega na papir): »Doba papirja je za nami.«

Torej, če se zazremo v razpirajoči se svet neslutnih silnic elektronskih komunikacij, lahko upravičeno govorimo o zgodovini papirnate komunikacije, ki predstavlja določeno plat jezuitskega delovanja v njih novejši zgodovini. Gre za obdobje vračanja, po obdobju povojnega izгона jezuitov iz Ljubljane, v življenje Cerkve na Slovenskem. Gre za kontinuiteto nekega delovanja znotraj življenja in apostolata slovenskih jezuitov.

Že v osemdesetih letih je bilo rečeno takole:

»Z versko literaturo, ki jo izdajamo, želimo podpirati in dopolnjevati naš apostolat: na področju pastorale medicine (p. Šef), v delu priprave na zakon in zakonski duhovnosti (p. Vider, p. Žužek), v misijonski dejavnosti (p. Kokalj), v diakoniji, itd. Poleg tega je prav, da kot jezuiti omogočimo izdajo izvirnih del naši članov, ki bi sicer ne izšla (npr. p. Truhlar: Doživljanje absolutnega v Slovenskem leposlovju in njegovi zadnji pesniški zbirki: Kri in Motnordeči glas). Cerarjevo pričevanje v presenetljivo uspešni knjigi 'Partizan nekoliko drugače' pa smo menili, da je bolje, če izide pri državni založbi.« (Slovenski jezuiti, Maribor 1988).

Začetki povojnega jezuitskega tiska segajo natančno v leto 1959. Takrat je p. Miha Žužek v Mariboru izdal brošuro – razmnoženo – s simboličnim naslovom: »Prvi koraki«. Šlo je za navodila staršem pri verski vzgoji malih otrok. Nato so sledile razne šmarnice, vzgojno poučne knjige za odrasčajočo mladino in zakonce ter življenjepisi svetnikov in drugi, za pastoralno delo koristni tisk. Zanimive so bile tudi publikacije – prevodi nekaterih znanih pisateljev: F. Lelotte, C. Pereira...

Publiciranje knjig za jezuite ni pomenilo profesionalno izdajateljsko dejavnost, marveč dopolnjevanje pri apostolskem delovanju. Pesmarice »Zapojmo bratje« p. Cerarja so bile potrebne, mladina jih je sprejela. Bile so velikokrat izdane. Pomenile so pionirsko utiranje nečesa novega v naš cerkveni prostor, ki mu do tedaj npr. kitare niso bile zanimive.

Nastale publikacije so bile največkrat sad dobrohotnega in povsem neplačanega prostovoljnega dela. Tudi nejezuitski sodelavci so nam pomagali s prevajanjem, lektoriranjem... tako, da so bile knjige razmeroma poceni. Posamezniki smo knjige prenašali s seboj v torbah, nahrbtnikih ali v prtljžnikih.

Prodaja v javnih knjigarnah najprej že ni bila mogoča, nato pa je zaživela tudi s pomočjo posameznih prijaznih prodajalcev.

Verske publikacije so bile v rdečem času ignorirane ali zakrite. Zato pa je bil odmev s strani vernikov večji. Željno so jih spremljali in zato so bile finančno gledano celo v podporo takratni jezuitski provinci.

Skratka, publikacije knjig so pomenile ves čas zgodovine slovenske province izraz duhovnega življenja in sredstvo apostolske dejavnosti.

Poleg poudarjanja izdajateljske dejavnosti v službi direktnega pastoralnega interesa pa ne gre prezreti še publiciranje osebnostno – doživljajske poezije posameznih jezuitskih članov. O tem nam govori knjiga »Sonce, Poezija slovenskih jezuitov,« Ljubljana – Dravljje 1999.

Ob zori digitalne revolucije pa bo vloga tiska v porajajočem se svetu in tudi pri slovenskih jezuitih ...drugačna.

Lojze Bratina

Slovenska provinca Družbe Jezusovi – jezuiti so 9. maja 2005 prejeli nagrado mesta Ljubljane. Nagrado je provincialu p. Janezu Poljanšku izročila ljubljanska županja Danica Simšič.

- 14. maja 1967 izide prva številka informativnega lista Slovenski jezuiti.
- 1977 posmrtno izide Truhlarjeva knjiga »Doživljanje absolutnega v slovenskem leposlovju«.
- Od 1986 do 1998 v Ljubljani na Zrinjskega 13 izhaja revija »Kristjanova obzorja«, kasneje »Communio-Kristjanova obzorja«. Urednik je p. Tomaž Podobnik.
- 1987 izide prvi prevod A. de Mella v slovenščini »Ptičja pesem«.
- 1988 izide odmevna Cerarjeva knjiga »Partizan nekoliko drugače«.
- 1989 izide Žužkova »Vzvalovana bit«.
- 1999 izide SINCE IHS, Poezija slovenskih jezuitov.

MLADI

PETDESET LET S ŠTUDENTI

Po končanem študiju v Zagrebu in po opravljeni tretji probaciji v Dubrovniku me je leta 1960 predstojnik poslal na grad Bogenšperk, kjer so takrat živeli v izgnanstvu slovenski jezuiti, ki niso bili zaprti. V tem času so prirejali ljudske misijone in tudi jaz z njimi, ko sem se jim pridružil.

Tako sem bil veliko med ljudmi in počasi spoznaval narodne in verske prilike, posebej med mladimi. Navezoval sem stike s študenti. Z njimi sem se začel občasno skrivaj shajati, kadar nisem bil zadržan na misijonu ali misijonski obnovi, ki jih je bilo prva tri leta mojega bivanja na Bogenšperku kar 30.

V tistem času je v šentviški župniji p. Lojze Štrubelj prevzel Dravlje in začel z novo župnijo. Tako sem lahko prihajal tja s študenti, kjer smo ob cerkvi sv. Roka začeli z rednim srečanji. To je bila moja prva študentska skupina.

Prej sem omenil, da smo se sestajali skrivaj. Skrivaj pred politično javnostjo ali oblastjo, ki je takrat, za časa komunistične vladavine, vsako versko sestajanje načrtno preprečevala z oznako, da gre za »politično protidržavno sestajanje«.

Ko me je takratni distriktor p. Miha Žužek leta 1963 poslal v Maribor, sem tam prevzel pobreški del magdalenske župnije, ki jo je škof Držečnik poveril jezuitom. Tam sem z leti osnoval novo župnijo Marije Matere Cerkve. V tem času so se v stolni župniji, v prostorih nad zakristijo, zbirali študenti in mlajši izobraženci, ki pa jih ni bilo veliko. Zato je dotedanji vodja te skupine, dr. Stanko Ojnik, zaprosil nas jezuite oz. mene in p. Jožeta Kokalja, ki je takrat kaplanoval v Brezju pri Mariboru, da prevzameva to delo.

Kmalu je p. Jože odšel v misijone v Zambijo in meni samemu prepustil vodenje študentske skupine. Število obiskovalcev se je nenehno dvigalo in zraslo do približno 40. Srečanja smo imeli vsak teden in se pogovarjali o človeških in krščanskih vrednotah. Takrat je bil še vedno močan pritisk državnega ateizma in so kristjane obravnavali kot »drugorazredne« državljane. S tem študentskim

P. Ivan Hočever z mariborskimi študenti.

veroukom se je udeležencem počasi dvigala zdrava človeška in krščanska samozavest.

Posebnost za tisti čas je bila v tem, da smo vsako leto ves mesec posvetili pogovoru in razmišljanju o zakonu in družini, kar je bilo nekaj novega tudi za Slovenijo. Saj je bilo jasno, da bo večina teh mladih kmalu izbrala ta življenjski poklic. In kdo jih bo na to pripravljaj v času, ko je javnost oznanjala »svobodno ljubezen« in nasprotovala krščanskemu gledanju na zakon, družino ter rojevanje otrok? Ponujali so civilno poroko in omogočali lahek način ločevanja.

Ko se je škof Grmič začel udeleževati v Mariboru, je nekega dne nenapovedan s še dvema duhovnikoma prišel v prostor, kjer smo imeli svoj redni tedenski večer ter dejal: »Tako, odslej bo drugače! Enkrat na mesec boste imeli vi svoj program, druge tedne pa bomo imeli mi predavanja zanje.« Jaz sem se takrat na takšen način odzval in – po končanem večeru – dejal, da bi se pa le bilo dobro prej kaj o tem pogovoriti. A škof je ostro odvrnil: »Dovolj mi je tega vašega načina!« (Videla sva se drugič v življenju, govorila pa prvič...) Na te besede sem utihnil. Nekaj dni pozneje se šel k njemu. Nekoliko je ublažil ton, odločitev pa je ostala ista. (Pozneje sem se šalil, da so »Rusi prišli na Češko«...)

Zato sem se z dotedanjim mariborskim študentskim veroukom preselil v ravno dokončano lepo novo veroučno dvorano v župnišču na Pobrežju. Tam je skupina delovala, dokler niso vsi dokončali študija. Izven središča Maribora ni bilo dovolj stikov z novimi študenti. Pozneje v Mariboru v nekaj skupinah ni bilo toliko študentov. Poleg tega sem moral leta 1974 po posredovanju istega škofa v enem tednu predati župnijo škofijskemu duhovniku.

Pred tem so trije fantje, ki so končali prvostopenjski študij v Mariboru, nadaljevali svoje izobraževanje v Ljubljani. Pa so me kmalu prosili: »Daj, začni za nas v Ljubljani štajersko študentsko skupino, da ne bomo kar naprej poslušali, kako nas zmerjajo s ‚totimi Štajerci‘«. Res sem začel in se vsak četrtek z župnije Pobrežje vozil v Ljubljano in v petek nazaj k osnovnošolskemu verouku. Tako je začela delovati iz leta v leto, iz desetletja v desetletje »Štajerska študentska skupina«. Nekaj časa sem torej imel eno skupino v Mariboru in drugo v Ljubljani. V Ljubljani smo bili nekaj let gostje v šempetrski župniji, pozneje več let na MOŠu na Jurčičevi, končno smo se ustalili – in delno oddahnili – pri Sv. Jožefu, torej – za mene – »doma«.

Leta 1967 je p. Miha Žužek prvič organiziral teološki tečaj za študente in izobražence, ki se je kasneje preimenoval v »Nikodemove večere«.

Današnji odraščajoči živijo v kulturi, v kateri je težko najti zanesljivo orientacijo. Vse je relativno, vse je dobro in slabo obenem; toliko je ponudb in različnih možnosti, da je težko znajti se. Tisti, ki smo z njimi, smo odraščali v drugačnem času, kjer so bili izživi drugačni. V marsičem morajo mladi prehoditi pot sami, težko pa jo prehodijo brez sopotništva.

Milan Bizant, Katoliški študentski center Sinaj, Letopis nadškofije Maribor 2007

Pred tremi leti smo skupino preimenovali v »Zorenje«. Zakaj? Že zdavnaj v »Štajersko skupino« niso prihajali samo fantje in dekleta s Štajerskega, ampak iz vseh krajev Slovenije. Nekateri so mislili, da ne morejo priti v to skupino, če niso doma iz Štajerske. Obenem pa ime »Zorenje« z eno besedo pove vsebino in cilj te skupine, ki je bila že tudi prej usmerjena v dozorevanje.

V marsikateri skupini lahko študentje dobijo razne podatke o vsem, kar se dogaja v svetu vere in idej, v svetu kulture, politike in ekonomije in se učijo vse pravilno ocenjevati, kar je gotovo koristno. Komaj kje pa dobijo tisto, kar je bistveno za vsakega človeka – temeljito vzgojo samega sebe. Človek deluje s tem, kar je. To je torej prvenstveni cilj študentske skupine Zorenje. Pomagati študentki in študentu do človeške in krščanske zrelosti, da postaja odgovoren človek in kristjan. Če bo dovolj notranje zrel, bo tak tudi v vseh drugih svojih življenjskih odločitvah ali v svojem delovanju.

Ta cilj lahko dosegamo samo po nenehnem osebnem stiku z vsebino krščanstva, a to je Kristus. Srečanje z njim pa je vsekakor njegov nauk ali evangelij. Ta evangelij študentje redno jemljejo v roke kot prvo vsebino njihovega razmišljanja med enim in drugim srečanjem in v povezovanju s svojim vsakdanjim življenjem. V skupini pa vsakdo, če želi, razkriva ta spoznanja. Druga vsebina študentskega večera je v pogovoru po malih skupinah o vprašanjih, katera so si sami izbrali. Z glasbo in s poročanjem o kulturnih dogodkih popestrijo večer.

Posebna značilnost teh srečanj je že desetletja v tem, da vsi spoštljivo poslušajo doživetja in spoznanja drugih in jim pri tem ne oporekajo, jih ne popravljajo ali dopolnjujejo. Glede osebnih izkušenj nimamo kaj dodajati. Leta in leta vedno znova poslušam, kako so ljudje s to držo izredno zadovoljni in da med njimi tako nastaja zaupanje in prijateljstvo. V debati namreč hoče vedno eden imeti prav in biti »glavni« in najbolj »pameten«. A pred Bogom smo prav vsi enako vredni. To pravilo ali ta način se odlično obnese tudi v srečanjih zakonskih skupin.

Včasih opažam poskuse mlajših duhovnikov, voditeljev študentskih skupin, ki se srečujejo s sodobno mladino, in se mi zdi, da se preveč trudijo, kako se jim približali ali prilagodili in spuščajo raven zahtevnosti. A kdor nizko cilja, tudi nizko zadeva. Vzgojitelj mora vedno biti više in kazati ter voditi više. Samo takó vzgajani izobraženci bodo zmogli zdržati pritisk današnjega zmedenega in ogrožajočega okolja.

50 let spremljam različne »rodove« mladih, pa ne vidim razloga, zakaj naj bi človek pristopal k njim v različnih obdobjih različno. Resnica in vrednote so vedno iste.

Človek je vedno isti in njegova človeška rast je vedno podvržena istim zakonitostim, kljub še tako drugačnemu okolju. Seveda je ta ali takšen način delovanja študentske skupine verjetno le za določen sloj ljudi: za tiste, ki želijo iz sebe narediti nekaj več, res zrelega človeka in kristjana. Sv. Ignacij Lojolski je bil vedno vzgojitelj za več, za »magis«. V ta »več« se spleča dolgoročno vlagati. Zato tudi vedno večje število »zorenjcev« opravi vsako leto duhovne vaje v tišini.

Naj še dodam, da je za mnoge obiskovalce te študentske skupine – in seveda tudi za druge – možno tudi vzporedno celoletno šolanje za velik in zahteven življenjski poklic večine – Šola za zakon. Nastala je iz prej omenjenih začetnih poskusov, kako mladi rod temeljito pripraviti na to življenjsko pot.

Pol stoletja spremljanja študentov potrjuje povedano.

Vital Vider

ŠTUDENTSKA PASTORALA V MARIBORU

Jezuitsko delo po svetu je mnogovrstno. Tudi v Sloveniji smo jezuiti dejavni na različnih področjih. Eno od področji našega poslanstva je tudi pastorala študentov. Naši patri so vodili in vodijo različne študentske skupine, bodisi v okviru župnije ali izven nje. Tako tudi v Mariboru.

Leta 2002 je mariborski škof dr. Franc Kramberger zaprosil vodstvo slovenske province Družbe Jezusove, da bi kdo od njenih članov prevzel študentsko pastoralo v Mariboru. Konkretno je to pomenilo: vodstvo Katoliškega študentskega centra Sinaj, Študentskega doma Sinaj in sploh študentsko pastoralo v Mariboru. To delo je prevzel p. Milan Bizant, ki je vlogo študentskega duhovnika uspešno opravljal šest let.

Vsak študentski duhovnik se želi v polnosti posvetiti študentom, ki so mu zaupani. Vsak ima dobre strani, pa tudi šibke. P. Milan je bil močan v svojem osebnem pristopu do študentov. Veliko mu je bilo do njihove celostne osebne rasti. V svoji pastoralni vnemi je dajal poudarke duhovnosti, kulturi in izobraževanju, druženju in družbenim aktivnostim. Najbolj se je našel v vodenju duhovnih vaj, pogovorih in spovedovanju.

Kot duhovnik se najprej s hvaležnostjo in veseljem spominjam obhajanja zakramenta evharistije s študenti, kjer želimo dati prostor občestvenosti povezanosti, doživetju skupnosti. Večkrat smo povabili na študentska srečanja zakonske pare, da so spregovorili o svoji izkušnji. Ni treba, da bi bili to idealni pari, pač pa zakonci, katerim je to zavestna odločitev in prioriteta ter hodijo to pot vključujoč pozitivne in negativne dote iz primarnih družin. Študentje takoj začutijo, kaj je v povedanem pristnega, kaj pa naučenega; kaj je iz življenja, kaj pa iz nekih idealov, kako naj bi stvari bile (tega imajo vrh glave).

p. Milan Bizant

V tistem času je bilo na študentskem centru živahno. Delovale so različne skupine, ki so imele značaj duhovnega poglobljanja, družbenega angažiranja in splošnega izobraževanja. P. Milan je s Centrom Sinaj organiziral tudi razna predavanja, okrogle mize in druga izobraževalna srečanja. Ni manjkalo tudi srečanj z raznimi bolj ali manj znanimi gosti, pa tudi večerov preprostega druženja. Srce študentske pastoralne je bila maša ob sredah, ki je bila vedno skrbno pripravljena in dobro obiskana. P. Milan je nekajkrat na leto organiziral tudi duhovne vaje v tišini za študente, se udeleževal delovnih akcij s študenti, raznih ekskurzij po Evropi, pa tudi počitnic na morju in v hribih.

Ko je p. Milan Bizant odhajal s Centra Sinaj, se je čutilo, da so ga imeli študentje radi. Veliko jim je dal v šestih letih, čeprav je včasih doživljal, da ga to delo presega ali da mu ni pisano na kožo. Sam sem mu hvaležen, ker je postavil dobre temelje. Čeprav ni govoril veliko o ignacijanski duhovnosti, je bilo njegovo pastoralno delo precej prežeto s to komponento, ki se je kazala predvsem v poglobljenih in duhovnih medčloveških odnosih in osebnem odnosu do Kristusa.

Ko je p. Milan lani zaključil s študentsko pastoralo v Mariboru in bil imenovan za provinciala, so na njegovo mesto poslali mene. KŠC Sinaj mi ni bil tuj. Po malem sem ga ves čas spremljal, odkar je bil Milan na Sinaju. Občasno sem se udeležil tudi kakšnega srečanja, somaševanja ali pri maševanju Milana nadomeščal. Vesel sem bil temeljev, ki jih je položil v študentsko pastoralo na Sinaju. Prvo leto smo s sodelavci Sinaja ohranili že obstoječi način in ustaljene projekte. V mojem prvem letu na Sinaju smo izvedli le nekaj manjših novosti.

Študentsko leto se navadno začne s slovesno akademsko mašo v mariborski stolnici, ki jo vodi nadškof dr. Franc Kramberger. K tej maši so povabljeni tudi rektor mariborske univerze, prorektorji in dekani fakultet. Drugi pomemben projekt so Nikodemovi večeri v mesecu novembru. P. Milan je vpeljal okrogle mize, ki obdelujejo različne teme. Le-te želijo biti kraj poglobljanja vere, odgovor na pereča življenjska vprašanja in dialog z drugačnimi. Pomemben dogodek je predbožična študentska maša na ŠTUK-u. To je čas, ko gremo iz svojih domačih prostorov in se napotimo tja, kjer se študentje navadno zadržujejo. V ekumenski osmini januarja pripravimo ekumensko molitev za študente in mlade. Oblikujemo jo z drugimi krščanskimi Cerkvami. Na veliko sredo organiziramo križev pot mladih po mariborskih ulicah, ki je vedno dobro obiskana in medijsko odmevena. Akademsko leto zaključimo z zahvalno študentsko mašo na Sinaju in s praznovanjem.

Znotraj omenjenih dogodkov so še razni drugi manjši, ki so navadno povezani s sredino študentsko mašo, ko povabimo kakšnega gosta, pripravimo fotozgodbo ali filmski večer. Tradicionalen je postal Miklavžev večer, ter ustvarjalni in plesni večer. Letos želimo izvesti tudi športni večer. Nova pridobitev našega Centra je ping-pong miza in ročni nogomet. Zavedamo se, da tudi srečanje ob družabnih igrah lahko pritegne in poveže študente.

KŠC Sinaj je živahen center. Želimo si, da bi v naše skupine in ponudbe, ki jih pripravljamo pritegnili še več študentov. Največ udeležbe je na študentskih mašah, ki so v dvorani KŠC Sinaj ali v Alojzijeви cerkvi vsako sredo zvečer.

Veselim se ekipe, vodstva KŠC Sinaj, sodelovanja z laiki in tudi redovnicami, predvsem sestrami uršulinkami. V vodstvu ne držimo križem rok, ampak razmišljamo in načrtujemo. Iščemo nove možnosti, kako bi čim bolj odgovorili na potrebe študentov. Zavedamo se pomena in vrednosti sodelovanja z drugimi študentskimi centri Sloveniji. V ta namen smo letos prvič pripravili študentsko stojnico v Stični mladih. Zavedamo se navzočnosti na internetu, zato redno posodabljammo naše spletne strani.

Ker se je začelo leto evharistije, bomo dali več poudarka oblikovanju svete maše in čaščenju Najsvetejšega. V načrtu imamo tudi molitveno skupino, kjer bi molili s študenti in za študente. Skratka, idej ne manjka. Želje so tudi. Naš namen je, da bi čim več študentov spoznalo Kristusa, se odločilo za njega ter bi postali prijatelji med seboj.

Ivan Hočevar

POSLANSTVO MLADINSKO INFORMACIJSKEGA CENTRA – MIC – PRI SV. JOŽEFU V LJUBLJANI

MIC-ov pristop temelji na jezuitskem modelu osebnega razvoja: spodbujati vsakega posameznika, da se uči skozi izkušnjo in iz izkušnje ter preko tega razvije nesebičen človeški odnos do sveta, v katerem živimo vsi.

V tem duhu je mogoče razumeti MIC-ov logo: MIC želi biti „kompas mladih“. Ne želi biti „kompas mladim“ kot nekdo, ki pravo smer kaže „od zunaj“, tuj in ločen od mladih, temveč želi biti prostor, „znotraj“ katerega mladi prepoznavajo (svojo) pravo smer. Če uporabimo pomorsko primerjavo: MIC ne želi biti samo svetilnik, mimo katerega plujejo ladje, ampak želi biti pristanišče, kjer se je mogoče tudi ustaviti, srečati druge pomorščake, podeliti izkušnjo, se česa novega naučiti in hkrati preživeti skupaj prijeten trenutek ali dva, preden se znova podamo na morje.

Kot zavod MIC nima svojega članstva, se pa naše dejavnosti poslužuje letno okoli 7000 mladih. MIC je ustanova socialne preventive mladih, s svojimi predpastoralnimi dejavnostmi pa predstavlja „cerkveno dvorišče“, na katerem se dogajajo različne vsebine, ki mlade pritegnejo. Kot tak je širšega pomena za območje Ljubljane in njene okolice.

Na katerih področjih deluje MIC?

MIC-ove dejavnosti bi lahko razdelili na pet področij.

Da lahko mlada oseba sploh stopi na pot razvoja svoje osebnosti in vseh njenih razsežnosti, potrebuje informacijo o možnostih in ponudbah.

MIC zato na **področju informiranja** v okviru centra vzdržuje info-točko, kjer je mogoče najti informativne letake, obvestila in plakate, možen pa je tudi dostop do dnevnega časopisja. Del info-točke je tudi e-točka, kjer je mogoč prost dostop do spleta. Potem je tu že uveljavljeni obvestilnik Kurirček, ki izhaja trikrat letno in prinaša informacije o vseh dejavnostih na področju Ljubljane, ki bi utegnile

biti zanimive za mladega človeka. Posebnost Kurirčka je zagotovo ta, da skuša obveščati tudi o bolj duhovni ponudbi in tako nadaljuje že omenjeno poslanstvo MIC-a kot »cerkvenega dvorišča«, kjer lahko najde nekaj zase tudi nekdo, ki mu Bog, vera ali duhovnost sicer ne pomenijo veliko, jih pa ne zavrača a priori. Gre za informiranje, ki skuša biti nevsiljivo in ideološko neobarvano, a vendar povsem jasno. Nazadnje je tu še tedenski e-Kurirček, ki izhaja in obvešča tedensko.

Drugo področje MIC-ovih dejavnosti je **področje duhovno/duševno/osebne rasti**.

Od obdobja najstništva pa do prvih let zaposlitve se v človeku razvijajo in oblikujejo odgovori na najbolj izizzivalna vprašanja človekovega življenja. To področje MIC-ove ponudbe skuša mladim pomagati pri raziskovanju njihovega odnosa do sebe, družbe, prijateljev, družine in Boga.

Programi so prilagojeni različnim starostim in položajem (osnovnošolcem, dijakom, študentom, mlajšim zaposlenim; zaročencem, birmancem, prostovoljcem, mladim v težavah...), prav tako pa jih razvijamo v različnih modulih (tedenska ali mesečna srečanja skozi vse leto, sklop večerov, vikend programi, enkratne delavnice, ...), ki nam omogočajo, da počasi pridobivamo na večji mobilnosti pri izvajanju. To nam omogoča, da se pri svojem poslanstvu vedno manj omejujemo samo na prostor pri svetem Jožefu, ampak lahko služimo tudi potrebam ljudi in Cerkve v širšem slovenskem prostoru, s programom POTA pa se MIC odpira tudi mednarodni dimenziji.

Konkretno v 2009/2010: otroške vikend delavnice v času d.v. za zakonce; Zakaj bi bil luzer, če sem faca?; Naredi nekaj zase!; vikendi za birmance; Metuljčki v trebuhu; Jaz, ti,... midva?; vikend priprava na zakon; POTA; svetovalnice.

*Ker verjamemo, da lahko mladim pri odkrivanju in izpolnjevanju njihovega življenjskega poslanstva zelo pomagamo tudi s tem, da jih opremimo z znanji in veščinami, na MIC-u razvijamo tudi dimenzijo **izobraževanja** na različnih področjih.*

Pri delovanju na tem področju smo priča veliki ustvarjalnosti glede metodologije, saj si je recimo MIC-ov tečaj kitare ustvaril med mladimi privilegiran status ravno zaradi pristopa naših izvajalcev k izvajanju – poenoten pristop vseh izvajalcev v

Odnos je pot, greš in greš in ne izmeriš globine, bogastvo in globina raste; pot pa je velikonočna: skozi stisko, konflikt, iskanje in ponovno najdenje. Če pa mladi živijo v misli: poskusim, če ne gre, je še dovolj drugih, bom poskušal in že našel pravo, pravega (spolnost pa naj bi itak pokazala, kateri je pravi) – te banalne miselnosti je preveč med mladimi in to je res škoda.

p. Milan Bizant

Tako na KŠC Sinaj želimo gledati tudi v prihodnje skozi oči mladega človeka, ki v svojem srcu nosi čistino, a je ogrožen s slabimi izkušnjami (koliko mladih reče: jaz bi pa bil rad boljši mož in oče, jaz bi bila rada boljša žena in mati) in z banalno potrošniško držo. Ogrožen celo do te mere, da sploh zaresno ne verjame v partnerski odnos, v zakon in družino. Ponavljam: ne zato, ker bi se mu to ne zdelo vredno, ampak, ker se mu ne zdi mogoče, oz. ker nima nikogar, ki bi z njim delil zaupanje.

p. Milan Bizant

veliki meri lajša napredovanje od začetne proti klubski stopnji, saj se udeležencem ni potrebno prilagajati na vsakič nov pristop. Še en primer: naše tečaje tujih jezikov izvajamo po metodi učenja materinega jezika, kar nam tudi v zelo pestri ponudbi jezikovnih tečajev omogoča dovolj veliko specifičnost in zanimivost za udeležence.

Konkretno v 2009/2010: tečaji kitare; tečaji klavirja; plesni tečaji; jezikovni tečaji; tečaji v MMC; torkovi izobraževalni večeri, večeri tujih kultur.

*Mladi za razvoj svoje osebnosti in darov ne potrebujejo samo znanja in veščin, ampak tudi prostor, kjer se lahko ustvarjalno izražajo ter svojo ustvarjalnost še razvijajo. Iz tega razloga MIC ponuja tudi dejavnosti na **področju ustvarjalnosti mladih**, obenem pa se trudi nuditi tudi prostor, kjer se rezultati te ustvarjalnosti lahko pokažejo širši javnosti.*

Ob podpori usposobljenih voditeljev v teh dejavnostih mladi prevzemajo pobudo in postajajo tisti resnični izvajalci, pa naj bo to na področju likovnega, plesnega, fotografskega ali besednega izražanja, zelo pa pritegne tudi ustvarjanje na področju ročnih spretnosti.

Konkretno v 2009/2010: duhovni plesi; Reci Besedo!; likovna delavnica; MMC-jev fotoklub; šiviljski tečaj; glasbena delavnica; delavnica izdelave daril.

*V MIC-ovi okolici (neposredni ali malo bolj oddaljeni) je vedno tudi precej mladih, ki so sprejeli izzive družbe, se tako ali drugače organizirali, da bi svoje želje in ustvarjalnost lahko bolje uresničili, nemalokrat pa jim do cilja manjka le kakšna formalna malenkost, ki jo lahko tudi bolj strukturirana organizacija. Zato na MIC-u neopazno, a vendar vedno bolj korenito in vedno bolj načrtno raste tudi udejstvovanje na **področju povezovanja in podpore** raznolikim pobudam, ki imajo za cilj boljše in bolj pravično družbo.*

Na tem področju MIC po eni strani velikodušno, pa hkrati nikoli brez razločevanja, nudi vso svojo infrastrukturo: pisarna, možnost tiskanja, mentor ali spremljevalec, prostor za sestanke. S tem skupine in/ali organizacije ne izgubijo svoje istovetnosti, MIC pa si ustvarja po eni strani podobo odprtega prostora, kjer se lahko najde prostor za vsakega, po drugi strani pa tudi značaj prostora dialoga med različnimi pobudami, ki imajo za cilj pozitivno spremembo v svoji okolici.

Konkretno v 2009/2010: na tak ali drugačen način nudimo podporo naslednjim pobudam in/ali organizacijam: mladi.net, Slovenska filantropija, Samuel, študentske skupine pri Svetem Jožefu, študentsko društvo Megaron, svetovalnica Fužine, Prenova v Duhu.

Na koncu velja omeniti, da MIC s tem, ko mladim nudi možnost, da se oglasijo vsakokrat, ko imajo recimo »luknjo« v urniku - lahko pridejo tja poklepetat s prijateljem, pripraviti sebi in drugim čaj ali kavo, preveriti elektronsko pošto ali dokončati seminarsko nalogo, ali pa samo prelistati kak časopis ali revijo – želi ostajati tudi prostor družabnosti mladih.

Nekdaj ste delovali na Mirju v Ljubljani, že nekaj časa pa je doma pri Sv. Jožefu, pri jezuitih. Je namenjen vernim ali vsem?

Morda ne škodi nekaj tehničnih podatkov: Mladinsko informacijski center, bolj znan kot MIC, je bil ustanovljen l. 1992 in je v resnici deloval na Mirju. Do l. 1998 je deloval pod okriljem Društva SKAM – Skupnosti katoliške mladine. L. 1998 se je registriral kot zasebni zavod. Istega leta je s strani Urada za mladino MOL dobil status info-točke znotraj Ljubljanske mreže informativnih točk. Od l. 1999 ima pri Uradu RS za mladino MIC status mladinskega centra.

Poleti 2003 se je MIC preselil na Poljane k Sv. Jožefu. L. 2005 je dobil nove prostore za svoje aktivnosti na Ulici stare pravde 11, z novim osebjem pa je bila omogočena tudi razširitev dejavnosti.

Kot že omenjeno, je MIC zbirna točka za različne skupine – tudi vernih mladih. Uporabniki so predvsem študentje, pa tudi srednješolci, zaposlena mladina in otroci. Mladi radi uporabljajo našo čitalnico in časopisno-revialni kotiček. Trudimo se, da mladi v MIC-u dobijo izkušnjo prijaznih ljudi in občutek, da so tu dobrodošli.

V Sloveniji deluje kar nekaj podobnih centrov za mladino. Kako sodelujete z njimi?

Z nekaterimi centri sodelujemo tako, da pri njih izvajamo naše programe, predvsem že omenjene delavnice za oblikovanje samopodobe.

Vključeni smo tudi v Ljubljansko mrežo info-točk (L' mit) - to je skupina 6 info-točk, ki smo med seboj povezane. Mladim nudimo informacije o dogajanjih za mlade, če pa informacije nimamo, jo poiščemo ali pa mlade usmerimo, kje lahko informacijo dobijo sami.

Drugače pa je tako, da sodelovanja ni nikoli preveč, zato si prizadevamo tudi na tem področju nadaljevati s pridobivanjem novih stikov. Po eni strani izkušamo, da je le v slogi moč, ko gre za uveljavljanje določenih principov delovanja nevladnih organizacij, po drugi strani pa lahko vsaka podeljena izkušnja pomaga prihraniti moči in denar – dve stvari, za kateri noben mladinski center ne bo nikoli trdil, da jih ima preveč.

Moto dela z mladimi:

Informacija je moč, vendar ni vse. Skoči kdaj v MIC, v hišo mladih, znanja in novic.

Primož Jakop

P. Vider s študenti pri sv. Ignaciju na Pohorju.

ZAKON IN DRUŽINA

ZAKON IN DRUŽINA V POSTOMODERNI

Za današnjo družbo pravijo, da je družba brez očetov in mater. Žene in moške so v službah. Tržno gospodarstvo zahteva, da se na delovnem mestu čim bolj angažirajo. Na družino se delodajalci veliko ne ozirajo. Otroci so vedno bolj breme. Ne le finančno, ampak tudi sicer, ker matere in očetje nimajo časa zanje. Postajajo sirote pri živih starših. V času recesije je brezposelnost, ki narašča, čedalje večje breme. Širi se depresija, polnijo se psihiatrične ambulate. Naraščajo napetosti med zakonci ter med starši in otroki.

Med mladimi naraščajo nasilje, vdajanje mamilom, alkoholizem, prezgodnji spolni odnosi in končno kriminal. Tem pojavom se ni čuditi, saj so le posledica stanja v družinah, kjer še tam, kjer je na zunaj vse urejeno, velikokrat manjka topline, kar zlasti mladi v odraščanju pogrešajo. Nek mlad fant je takšno stanje takole opisal: »Stanujem v lepi enodružinski hiši z vrtom. Vse je moderno urejeno, a doma nimam. Nimam nikogar, s komer bi se pogovoril. Starša ali nimata časa, ali sta utrujena, ali pa odsotna.«

V javnem mnenju družina ni več enoznačna. Danes govorijo o pluralnih oblikah družine. Pod tem pojmom razumevajo: tradicionalno družino, reorganizirano družino, matere samohranilke z otrokom, očete samohranilce z otrokom, zunajzakonske

Šola za zakon

skupnosti z otrokom, skupno bivanje istospolnih z otrokom. Razumljivo je, da se mladi v vseh teh okoliščinah znajdejo v veliki stiski in jim večkrat manjka pravih smernic. Imajo strah pred poroko, še zlasti ker vidijo, kako naraščajo ločitve.

P. France Zupančič (desno) z družino Kos.

Postmoderna poudarja relativnost vrednot in svobodo posameznika do izbire. Zato se ljudje čutijo kot na tržnici, kjer vrednote izbirajo, se za njih odločijo ali jih zavržejo – po lastnem okusu.

In vloga Cerkev? Cerkev naj bi mladim, zaročencem pri pripravi na zakon in zakoncem, pokazala zakonsko skupnost in družino kot poklicanost k hoji za Kristusom v veri, upanju in ljubezni. Zakonca, ki sta združena v Kristusovi ljubezni, naj bi se zavedala, da ju Kristus sprejema, jima odpušča ter s svojim vstajenjem kaže pot v absolutno prihodnost. Ta zavest Božje ljubezni naj bi jima dajala moči, da bi vedno znova znala graditi mostove med seboj – kljub neuspehom in razočaranjem. Spolnost naj bi bila v službi medsebojnega podarjanja in porajanja novega življenja. Velika pomoč so zakoncem zakonske skupine, ki ne smejo postati debatni klub, ampak morajo pomagati parom, da se v luči evangelija medsebojno bogatijo in podpirajo na skupni poti k Očetu. V skupinah zakonca odkrivata važnost pogovora: med njima, z otroki in Bogom. Ker danes v družini izostaja pogovor z Bogom – molitev, se tudi družinski člani med seboj ne pogovarjajo. Neprecenljiva je vrednost duhovnih obnov ali vaj, kjer se zakonca srečata med seboj in z Bogom. Tako počasi spoznavata, da je zgodovina njune ljubezni hkrati zgodovina njune vere.

Mnogi zakonci in starši tožijo, da jih življenje vedno znova povozi in da zmanjkuje časa. Praznovanje nedelje naj bi bil dan za Gospoda in družino. Sem spada udeležba pri sv. maši, kjer naj še posebej prisluhnejo Božji besedi ter praznovanje v družini. Velikokrat služi nedelja za razna domača opravila, potem pa gre vsak po svoje. Posledica takega ravnanja so nezadovoljstvo in odtujenost. »Ne znamo se skupaj veseliti,« je potožilo neko dekle. Mladostniki potrebujejo tudi družbo sovrstnikov, ki ima nanje velik vpliv. Mladinske skupine, skavti, duhovne vaje, duhovna gibanja jim pomagajo pri dozorevanju in rasti v veri. Težko si je zamisliti krščansko družino brez povezave z župnijo, kjer mladi in stari doživljajo, da so udje Kristusovega telesa in si duhovno in materialno pomagajo.

V zakonu pa pride do globljega nerazumevanja ali krize, zato so potrebne zakonske, pa tudi družinske svetovalnice. Svetovalci, ki delujejo v okviru Cerkev, ne uporabljajo le psihoterapevtskih metod, ampak zakonce, starše in mladostnike vodijo h Kristusu, ki jih edini lahko ozdravi in osvobodi za novo in polno življenje, kajti »Bog zna pisati ravno tudi po krivih črtah« kot je zapisal Paul Claudel.

Pripravi na zakon in spremljanju zakonskih občeſtev se že vrsto let poleg p. Vidra, ki se mu je v zadnjem času pridružil p. Andrej Benda, še prej p. Beno Lavrih, intenzivno posvečata p. Lojze Markelj in p. Jože Pucelj. P. Jože Pucelj je tudi član Škofijskega urada za družino. S sodelavci je izdal priročnik za vodenje zakonskih občeſtev »Živeti v občeſtvu«. P. Pucelj je prav tako duhovni asistent in sodelavec v družinski svetovalnici »Betanija« v Ljubljani.

Za tečaje priprave na zakon je p. Marijan Šef v sedemdesetih letih s sodelavci opremil ameriški film »Nemi krik« s simultanim prevodom in pripravil serijo diapozitivov.

Jože Pucelj

PASTORACIJA POROČENIH: PRIPRAVA NA ZAKON – ZAKONSKE SKUPINE

Vsak človek prihaja na svet iz moškega in ženske. Zato je jasno, zakaj je vsakdo tako pogojen s tem odnosom med očetom in materjo. Gre torej za kakovost odnosa med možem in ženo – kar naj bi starša vedno tudi bila. Lahko rečemo, da je usoda sveta, naroda in Cerkve v veliki meri odvisna od zakonov in iz njih izvirajočih družin. Zato ni obširnejšega in važnejšega apostolata – poleg misijonskega – kot je pastorecija zakonov in družin, posebej danes, ko je krščanski zakon eden najbolj obleganih in ogroženih vrednot.

Duhovne vaje za zakonce.

Za vsak poklic in za vsako poslanstvo človek potrebuje pripravo ali šolanje. Tako je že kar dolgo – pred dobrimi 30 leti – dozorela misel, da je treba mlade šolati za ta življenjski poklic, ki ne pozna upokojitve. In to je poklic večine ljudi – zakon. Za tako temeljito pripravo na zakon sem začel s celoletno ŠOLO ZA ZAKON. Ta najprej uči mlade govoriti o njihovem notranjem svetu. Brez tega razodevanja, ki ga pa ljudje niso vajeni, fant in dekle ne moreta prav in zadostno spoznati drug drugega in se zato varno odločiti za skupno življenjsko pot. Potem ta Šola predstavlja udeležencem vsa glavna vprašanja, ki pridejo na vrsto za časa hoje in pozneje v zakonu in družini. Sicer je nevarnost, da se pogovarjata samo o nekaterih trenutno perečih vprašanjih. Čaka jih pa še toliko drugih. Obenem s tem, ko v skupini izražajo svoja spoznanja in izkustva, si postajajo blizu in odkrivajo še druge pare, ki si tudi želijo imeti

dober krščanski zakon in tako počasi ustvarjajo po malem novo javno mnenje o dragocenosti krščanskega zakona. Pozneje, ko se poročijo, mnogi zaželiijo še naprej biti povezani v prizadevanju za uspešen zakon in se vključijo v zakonske skupine. Do zdaj je že kar nekaj rodov, ki so šli skozi Šolo za zakon. Večkrat pravijo, da je kar velika razlika v sposobnosti premagovati težave, ki prej ali slej pridejo, tistim, ki so obiskovali to Šolo kot tistim, ki je niso. (Glej knjižico založbe Salve: Vital Vider, Šola za zakon).

Glavno jezuitsko sredstvo v apostolatu so gotovo DUHOVNE VAJE. In prav iz duhovnih vaj za zakonske pare so prišle želje teh parov – pred 40 leti – da bi se tudi med letom mesečno srečevali kot zakonci in se medsebojno spodbujali. Tako so nastale ZAKONSKE SKUPINE NAJINA POT, ki jih je trenutno 52 s 410 zakonskimi pari in z več kot 1100 otroki. V teh skupinah ob razmišljanju evangelija zakonci odkrivajo Božjo voljo za svoj način življenja in si z izmenjavo izkušenj medsebojno pomagajo. Med njimi nastajajo tudi globoke prijateljske vezi. Vsakoletne duhovne vaje so trdno jamstvo za kakovost teh skupin. (Glej brošuro: Življenje zakonskih skupin Najina pot, 2008 in knjižico založbe Salve, Vital Vider: Zakon kot zakrament).

Vital Vider

P. Vital Vider je 1. januarja 2006 prejel odličje sv. Cirila in Metoda Slovenske Škofovske konference »za izredne zasluge na področju zakonske pastoralne v Cerkvi na Slovenskem«. Odličje mu je v mariborski stolnici izročil nadškof dr. Franc Kramberger.

Ob zlatem duhovniškem jubileju in 80-letnici življenja je p. Vital Vider prejel odlikovanje sv. očeta Benedikta XVI. »Pro Ecclesia et Pontifice«. Odlikovanje, ki ga je prejel kot »za družinsko pastoralno zaslužni duhovnik«, je 15. marca 2009 v draveljski cerkvi Kristusovega učlovečenja p. Vidru izročil mariborski nadškof dr. Franc Kramberger.

KULTURA IN INTELEKTUALNO DELO

INTELEKTUALNO IN KULTURNO DELO SLOVENSКИH JEZUITOV

Intelektualno in kulturno delo slovenskih jezuitov je od ustanovitve slovenske province imelo zelo poseben položaj glede na ostale province, ki so obdržale kontinuiteto svojih kulturnih in intelektualnih inštitucij; od ponovne oživitve Družbe v 19. stoletju pa vse do danes.

Pod »intelektualno« bomo tukaj mislili na pretežno študijsko usmerjenost posameznega jezuita ali province ter njegovo aktivno udejstvovanje na tem področju v javnosti npr. s profesuro, raziskovalno dejavnostjo, pisanjem člankov, javnimi nastopi, dobrim poznavanjem in ocenjevanjem razmer v okolju, kjer živi, aktivno udeleževanje pri javnih razpravah v javnosti, ki zadevajo vero ter moralna načela. Pod »kulturno« je mišljena splošna razgledanost, poznavanje ozadja ter vsebine idej, ki vodijo določeno okolje, ter aktivno ukvarjanje s katero koli umetniško zvrstjo.

Pred drugo svetovno vojno je bilo intelektualno in kulturno delo slovenskih jezuitov primerljivo z jezuiti v drugih državah oz. provincah, katere so vse do danes ohranile kontinuiteto kulturnih inštitucij, še posebej univerz ter ostalih šol in inštitutov, po vojni pa je to delo znotraj meja Slovenije zaradi komunistične diktature večinoma izginilo, deloma šlo v podzemlje, deloma pa si je privzelo nove oblike. Rez, ki ga je napravila druga svetovna vojna, je bil za slovenske in tudi ostale jugoslovanske jezuite velik šok, položaj v Sloveniji pa je bil daleč najtežji. Od tega šoka se provinca praktično vse do danes ni popolnoma opomogla oz. jo je predrugačil.

»Pridite, slavimo Gospoda!« je bilo geslo Ignacijevega jubilejnega leta 1990 – 1991 ob 450-letnici ustanovitve Družbe Jezusove (1540) in 500-letnici rojstva sv. Ignacija Lojolskega (1491). Pri Sv. Jakobu v Ljubljani in v galeriji »Ars sacra« v Mariboru je bila razstava »Ignacijeva karizma na Slovenskem«. Pri Sv. Jakobu v Ljubljani je bil 9. in 10. aprila 1991 organiziran znanstveni simpozij »Jezuiti na Slovenskem«. Izdan je bil tudi zbornik simpozija z istim naslovom.

Nepretrgana kontinuiteta je tako ostala le v tujini ter deloma na Hrvaškem. V tujini je intelektualno ter kulturno delo slovenskih jezuitov najbolj preživelo v Rimu, kjer so delovali ali še delujejo nekateri pomembni slovenski jezuiti kot je bil Anton Prešeren, ki je bil v 60-ih letih brez dvoma najbolj ugledna slovenska osebnost v Rimu, izredno razgledan in vpliven, med drugim je imel tudi neposreden dostop do papeža in je v tistih težkih časih veljal za zanesljivega posrednika med škofom Vovkom in papežem. Prav Prešeren je usmeril del slovenskih jezuitov v vzhodni obred, kar slovenske »rimske patre« močno zaznamuje še danes. Znameniti rimski patri so bili tudi: Ivan Žužek ki je bil profesor vzhodnega prava, katerega revidiranje je tudi vodil, bil pa je tudi rektor Vzhodnega inštituta; Anton Koren, ki je bil profesor liturgike za vzhodne Cerkve; Pavel Leskovec, ki je bil profesor dogmatike na Vzhodnem inštitutu ter voditelj slovenske oddaje Radia Vatikan; Maksimiljan Žitnik, ki je bil profesor dogmatike na Gregoriani; Ivan Zoré, ki je bil profesor dogmatike na Gregoriani, bil pa je tudi član komisije za izdelavo novega »Ratio Studiorum« za jezuitske šole in univerze; Vladimir Truhlar, pesnik in teolog, ki je bil vrsto let profesor duhovnosti na Gregoriani ter pobudnik Inštituta duhovnosti na istoimenski univerzi. Verjetno se ne motimo preveč, če rečemo, da so del te rimske tradicije tudi vidni patri novejše generacije kot Marko Ivan Rupnik, slikar in teolog, o katerem bo več v posebnem razdelku tega zbornika, Milan Žust, ki dela pri Papeškem svetu za edinost kristjanov ter Lojze Cvikl, ki je rektor Rusikuma. V Rimu deluje tudi Janez Sraka, eden redkih slovenskih jezuitov, ki se intenzivno ukvarja s političnimi vprašanji, je pa tudi direktor slovenske oddaje Radia Vatikan. Poleg Rima so tovrstni slovenski jezuiti preživeli tudi v misijonih na Japonskem ter v politični emigraciji v Ameriki. Dva od ameriških slovenskih jezuitov intelektualcev sta Alojz Kukovica, ki deluje v Južni Ameriki v Argentini na buenosaireški jezuitski univerzi kot profesor cerkvenega prava in moralne teologije ter Jože Plevnik, ki je do nedavnega predaval Sveto pismo na Regis College v Kanadi, ki je v sklopu torontske teološke fakultete. V ZDA je na univerzitetni ravni do vrnitve v Slovenijo kot profesor komunikologije deloval Peter Lah. Prav tako sta zavzeta intelektualca in kulturnika dva japonska misijonarja: Vladimir Kos, ki je predaval na jezuitski univerzi v Tokiu angleščino, nemščino in filozofijo ter Janez Mihelčič, ki je predaval v Tokiu ruščino, sedaj pa v Kirgiziji v Biškeku japonščino. Sestavil je učbenik ruskega jezika za začetnike in srbohrvaško-japonski slovar. V Libanonu je deloval Jernej Kogoj, ki je na jezuitski Univerzi sv. Jožefa poučeval fiziko. Pozneje se je posvetil celo seizmografskim raziskavam. V Nemčiji trenutno deluje eden mlajših slovenskih jezuitov, Janez Perčič, ki predava filozofijo na Münchenski jezuitski univerzi. Edini slovenski jezuit, ki se je v zadnjem obdobju vrnil v Slovenijo z

»Hvaležni za zaupano poslanstvo« je bilo naslovljeno spominsko leto 400-letnice prihoda prvih jezuitov v Ljubljano 1597 – 1997. Pri Sv. Jakobu v Ljubljani je potekal 23. in 24. oktobra 1997 znanstveni simpozij ob 400-letnici ustanovitve jezuitskega kolegija, o čemer je izšel tudi zbornik »Jezuitski kolegij v Ljubljani«. Pri otvoritveni maši so zbor in instrumentalisti izvajali delo slovenskega jezuitskega skladatelja Janeza Krstnika Dolarja (1621 – 1673) Missa villana. Leta 2004 je Družina izdala »Letopis ljubljanskega kolegija Družbe Jezusove 1596 – 1691 – Historia annua Collegii Societatis Iesu Labacensis«.

namenom, da bi se posvetil prvenstveno intelektualnemu delu, je Peter Lah, kar mogoče nakazuje novo usmeritev med mlajšimi jezuiti.

Kot vemo je bilo od povojnega časa pa do konca 60-ih let v sami Sloveniji precej jezuitov v zaporu, ostali na »svobodi« pa so morali biti zelo previdni, kaj mislijo, izjavljajo ali pišejo. Pri tem je zanimivo, da je znotraj Jugoslavije obstajala precejšnja razlika med možnostjo intelektualnega in kulturnega delovanja jezuitov v Sloveniji in tistimi na Hrvaškem, torej tudi razlika med slovenskimi ter hrvaškimi komunisti. Na Hrvaškem so jezuiti dejansko imeli večjo svobodo, zato so se tam nekateri Slovenci ohranili kot profesorji ter nadaljevali raziskovalno ter kulturno delo. Med njimi je še posebej treba omeniti: Ivana Kozelja, ki je bil profesor filozofije; Franca Šanca, profesorja filozofije, patrologije, govornišva in katehetike; Albina Škrinjarja, ki je bil raziskovalec ter profesor Svetega pisma; Franca Mraka, ki je bil naravoslovec ter velik zbiratelj kamnin; Bogumila Remca, ki je bil profesor dogmatike in filozofije, nato še moralne teologije; Radogosta Grafenauerja, ki je med drugim sodeloval pri pripravi bogoslužnih besedil, njegovo veliko delo pa je bil tudi prevod Ignacijevih duhovnih vaj v slovenščino.

V sami Sloveniji pa po drugi svetovni vojni odkrito intelektualno in kulturno delo med jezuiti skorajda ni bilo mogoče ter še od nastanka slovenske province dalje zelo oteženo. Jezuiti so bili prisiljeni v župnijsko pastoralno delo, ki je slovenski provinci dalo svojevrsten značaj in ji ustvarilo svojevrstno mentaliteto oz. identiteto. Tako v Sloveniji od nastanka province naprej najdemo tudi različne oblike intelektualnega in kulturnega dela, ki pa je bilo skoraj redno le dopolnilo župnijski pastorali, le občasno se je razvilo v pastoralo, nenavezano na konkretno župnijo. S tem v zvezi je potrebno omeniti veliko patrov, ki so razvijali različna področja pastore ter slovensko Cerkev zalagali s tovrstnimi knjigami, ki so jih sami pisali ali prevajali, ter s kako revijo, ki so jo izdajali ali jo še vedno izdajajo. Od znanih piscev knjig je še posebej pomembno omeniti Miho Žužka (temeljna bivanjska vprašanja, mladinska ter družinska pastoral), Vitala Vidra (zakonska ter družinska pastoral v duhu Drugega vatikanskega koncila), Jožeta Kokalja (misijoni), Franca Cerarja (skrb za retoriko, pridigarke priročnike ter prve mladinske pesmarice, v knjižni obliki pa je z drugimi razdelil tudi svojo življenjsko zgodbo jezuita-partizana), Lojzeta Bratine (teologija Drugega vatikanskega koncila ter pesništvo), Jožeta Puclja (moralna vprašanja, še posebej s področja spolnosti ter svetovanje in predavanja parom pred in v zakonu), Franca Šetarja (slovenska polpretekla zgodovina), Jožeta Robleka (duhovnost). Poleg »Slovenskih jezuitov«, ki je poljudna, pa sta v

Ob 90-letnici rojstva in 25-letnici smrti p. Vladimirja Truhlarja je bil organiziran 6. in 7. decembra 2002 v dvorani Pokrajinskega sveta v Gorici mednarodni posvet o poeziji, teologiji in religioznem izkustvu. Mohorjeva družba Celje je izdala zbornik predavanj »Od izkustva do teologije« in z njim Truhlarjevo knjigo »Temeljni pojmi duhovne teologije«, založba Lipa iz Rima pa v italijanščino prevedene Truhlarjeve pesniške zbirke v treh zvezkih »Teologia in poesia«. Za prevod je poskrbel Luigi Michieletto.

zgodovini slovenske province vidni tudi dve strokovni reviji in sicer »Kristjanova obzorja«, z urednikom Tomažem Podobnikom, ki je do ukinitve prinašala zelo kvalitetne članke (večinoma prevode) ter revija »Vzgoja« z ustanoviteljem in urednikom Silvom Šinkovcem, ki še vedno prinaša slovenske članke učiteljev in vzgojiteljev. Izjema med vsemi jezuiti znotraj slovenskih meja v obdobju Jugoslavije je bil Marijan Šef, ki je edini deloval tudi kot profesor, in sicer pastoralne medicine na teološki fakulteti. V najnovejšem času je profesor na isti fakulteti tudi Ivan Platovnjak (duhovnost), vendar je bil kot profesor uveljavljen že pred prihodom v jezuitski red. Kot intelektualnega in kulturnega delavca je potrebno prav posebej omeniti pokojnega Edija Böhma, ki je bil pravi kulturni erudit in zgled kombinacije misleca ter patra. Edi je bil tudi profesor v Zagrebu. Edini pravi raziskovalec v tem obdobju v Sloveniji je bil in je še vedno Lojze Kovačič kot provincijski arhivar, ki ureja jezuitski zgodovinski material, ga študira, ter na osnovi tega piše tudi članke. Dostop do arhiva velikodušno odpira tudi zunanjim raziskovalcem ter ima stike z njimi na strokovni ravni.

Prevladujoči pastoralni usmeritvi znotraj meja Slovenije bi mogoče lahko rekli »prilagojeno intelektualno kulturno delo glede na razmere«, ki do nedavnega niso dopuščale več delovnega prostora. Morda se pri tem motimo, vendar je v pastoralno usmerjenem delovanju slovenskih jezuitov, tudi še od demokratizacije države dalje, opaziti nekakšno avtocenzuro, ki je pogojena z nekakšnim strahom pred neposredno javno izpostavitvijo in s tem povezano inštitucionaliziacijo intelektualnega ter kulturnega dela. To lahko pripisujemo obdobju preteklega časa, ki je slovenske jezuite navadil ostati bolj na obrobju družbenega dogajanja.

Nekaj pa je kljub temu zanimivo, in sicer to, da je se je prav v novejšem obdobju pri slovenskih jezuitih bolj razmahnilo umetniško ustvarjanje, tudi vrhunsko kvalitetno, ki ga prej dolgo ni bilo mogoče zaslediti. Mogoče je bila to pozitivna plat težkih razmer, saj se je izražanje moralo skriti ter zjedriti v simbolno večplastno govorico. V tem času je mogoče najti večje število slovenskih jezuitov, ki so in še pišejo pesmi ali zapišejo kakšen krajši prozni tekst, nekaj pa je potencialno profesionalnih ali vrhunskih ustvarjalcev in te bi radi tukaj izpostavili. Med pesniki bi veljalo izluščiti Vladimirja Truhlarja, Vladimirja Kosa ter Lojzeta Bratino, ki bi si vsi trije zaslužili priti med slovenske klasike. Med pisci proze velja omeniti še posebej Franca Kejžarja, ki je praktično edini slovenski jezuit, ki profesionalno piše prozo ter jo občasno tudi objavi. Tudi njegove knjige bi si zaslužile večjo pozornost splošne kulturne javnosti. Med slikarji je prav tako izjema Marko Ivan Rupnik,

Avgusta 2003 so v Mengšu slovesno obhajali 300-letnico rojstva jezuitskega misijonarja na Kitajskem p. Avgušтина Hallersteina (1703 – 1774). V njegov spomin je bila dana v obtok posebna poštna znamka, v Mengšu so mu odkrili spominsko ploščo in Mednarodna zveza astronomov je eno izmed nebesnih teles poimenovala po njem.

»Goreči v duhu« je bilo v Sloveniji naslovljeno Družbino jubilejno leto 2005 – 2006 ob 500-letnici rojstva sv. Frančiška Ksaverja in bl. Petra Fabra (1506) ter 450-letnici smrti sv. Ignacija Lojolskega (1556).

ki je danes najbolj poznani živeči jezuit v svetu. Na področju arhitekture je že razpoznaven Robert Dolinar, ki ni le teoretik, ampak arhitekturo tudi dejansko profesionalno ustvarja. Na področju filma se uspešno začelja uveljavljati Ivan Herceg kot ustvarjalec, analitik ter kritik, na področju glasbe pa je profesionalno usposobljen Damjan Ristić.

Vsem tem, kot jezuitom, prav umetniško ustvarjanje omogoča stik s širšim sodobnim svetom in mogoče odpira neka nova vrata ali novo poglavje v zgodovini slovenske province, čeprav je to v sami Sloveniji še vedno težko izvedljivo (umetnike iz krščanskih krogov javna mentaliteta težko prizna kot kvalitetne in profesionalne ter jih nerada spušča v središče, po drugi strani pa v posameznem jezuitu še vedno deluje prej omenjena avtocenzura).

Verjetno bi v štiridesetih letih slovenske province zato težko govorili o nekem vidnem in odprtem intelektualnem in kulturnem delu jezuitov znotraj meja Slovenije, medtem ko je izven meja vseskozi obstajalo. Kontinuiteta intelektualnega in kulturnega dela slovenskih jezuitov se je tako ohranila izven Slovenije, znotraj pa je dobila pastoralno prevleko in se tudi dejansko močno zreducirala, čeprav se je mogoče vsaj delno nadaljevala na drug način.

Trenutno si je znotraj slovenske province verjetno težko misliti in pričakovati, da bi jezuiti sledili gibanju intelektualnih smeri ter kulture slovenskega družbenega in kulturnega okolja ter se nanj tudi ustrezno odzvali. Kljub temu pa je gotovo res, da slovenski jezuiti lahko v marsičem pomagajo ljudem na osebni ravni (predvsem z duhovnim vodstvom, kar je ostalo vseskozi neprekinjen del tradicije province), kar pa ima vsekakor veliko vrednost. S te perspektive intelektualni apostolat gotovo ni prvi, čeprav mogoče v globini obstaja močna povezava med njim in duhovnostjo. Kljub temu je v intelektualnem in kulturnem apostolatu slovenskih jezuitov vendarle mogoče zaznati drobne premike, kot rahlo tresenje, ki je vidno s prihodom prvih mlajših profesorjev iz tujine nazaj v Slovenijo ter preko zanimanja za profesionalno umetniško ustvarjalnost med mlajšimi člani province.

Marjan Kokalj

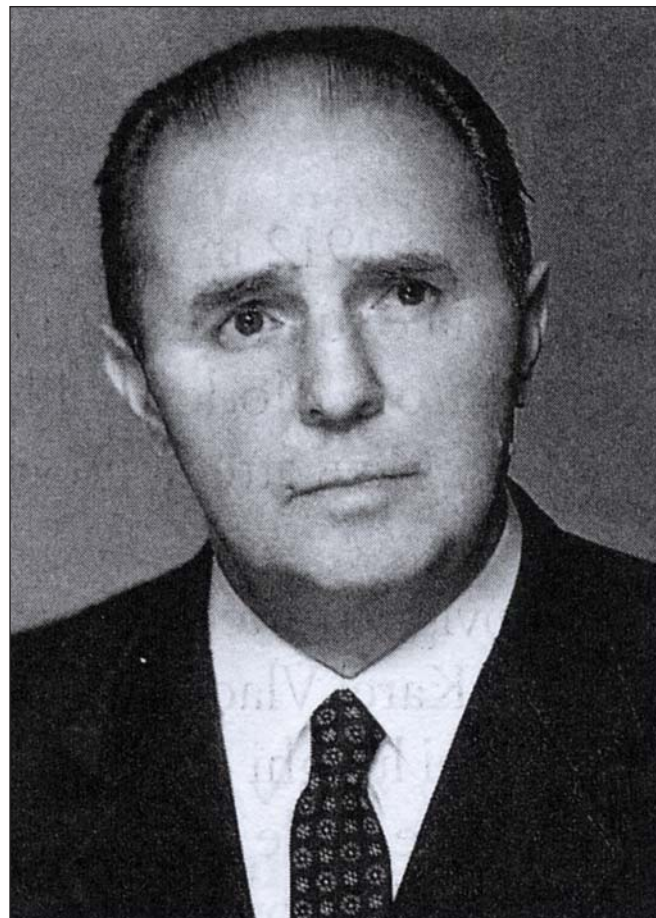
- podatke večinoma povzel po knjigi Lojzeta Kovačiča »Jezuiti in Slovenci«-

VLADIMIR TRUHLAR IN MARKO IVAN RUPNIK

V zgodovini slovenskih jezuitov, ki so bili do leta 1967 vključeni v različne druge province, je marsikdo med njimi bolj izstopal od drugih, čeprav ni bil naveden kot Slovenec.

Šele od ustanovitve samostojne province so bili slovenski jezuiti neposredno navajani kot Slovenci, čeprav za samo apostolsko delo to ni tako pomembno. Pomembno pa je vsekakor s stališča zgodovine samostojne province. Če se torej osredotočimo na slovensko provinco od njenega nastanka dalje, v njej močno izstopata dva patra: Vladimir Truhlar ter Marko Ivan Rupnik. Za vsakega od njiju bi lahko rekli, da predstavlja poglavje zase v zgodovini province, in sicer po svoji prodornosti, originalnosti, premočrtni drznosti ter zelo širokem intelektualnem obzorju. Čeprav je med njima časovna razlika, oba združujeta teologijo in duhovnost z umetniškim ustvarjanjem; oba vleče v simbolni jezik, oba sta se brezkompromisno prebijala proti daljnim globokim obzorjem tudi za ceno velikih padcev. Vodi ju notranji glas; mogoče tisti motnordeči glas, o katerem govori Truhlar. Podobna sta si celo v barvah, ki so jima blizu: v rdeči, v zlati, v globoko modri, v bleščeče beli. Podobna sta si tudi v tem, da sta v teologijo uvajala termin duhovnost, da duhovnost želita promovirati in razvijati kot samostojno teološko disciplino, katere značilnost pa je ta, da ne sme biti abstraktna, pač pa mora črpati iz konkretnega vsakdanjega življenja ter duhovne izkušnje.

Kje pa so razlike, ki ju delajo vsak zase originalna? Barve se pri Truhlarju zdijo manj intenzivne kot pri Rupniku; Truhlar npr. govori o motnordeči, karminasto rdeči barvi, medtem ko Rupnikova rdeča bije iz slike itd. Glede realizacije vizij lahko opazimo, da je Rupnik neposredno udeležen v realizaciji svoje vizije ali slutenj (Center Aletti, prestižna slikarska naročila, možnost vodenja duhovnega centra ter ateljeja), medtem ko je

P. Vladimir Truhlar

Leta 2005 je minilo 200 let od smrti p. Gabrijela Gruberja (1740 – 1805). Ob tej priložnosti so novembra odprli v Gruberjevi palači v Ljubljani razstavo o njegovem življenju in delu, ki jo je pripravil Arhiv Republike Slovenije. Na pročelju palače so odkrili Gruberjev portret, ki ga je napravil akademski kipar Janez Pirnat.

Truhlar to lahko gledal le od daleč (njegova želja in prizadevanje po ustanovitvi Inštituta duhovnosti na Gregoriani, katerega so ustanovili drugi). Zagotovo pa se je Truhlar uspel izpovedati kot pesnik, za kar je bila mogoče njegova bolečina "neuspeha" potrebna ter poglobljala njegovo refleksijo. Žal ga še vedno ni na seznamu velikih slovenskih pesnikov, o katerih teče beseda pri vzgoji novih profesorjev ter raziskovalcev slovenskega jezika ter književnosti. Tam je namesto njega in podobnih kar nekaj ljudi, ki pišejo pravi šoder.

Ne moremo mimo Truhlarjeve originalnosti v teološkem jeziku ter teoloških opredelitvah v tedanjem slovenskem družbenem okolju; marksizem se je tedaj zdel napredujoč ter v reformirani obliki vabljen kot družbena oblika, v kateri bi se utegnili Cerkev po Drugem vatikanskem koncilu dobro najti. Kot socialno strukturo je Truhlar marksizem torej videl v precej idealni luči, vendar ga je kasneje po izkušnji realnosti v Sloveniji zavrnil. Kakor koli že, je bil to bolj zunanji okvir njegovi teologiji. Tisto, kar je njegovo teologijo vsebinsko zaznamovalo, je bilo duhovno izkustvo, tako da sam govori o izkustveni teologiji; tisti teologiji, ki gre bolj preko človeškega srca, kot pa preko glave. Bil je torej iskren iskalec pristne osebne izkušnje v odnosu z Bogom, zato je bil Bogu do dna predan. To predanost kažejo njegovi teološki spisi, še bolj pa njegove pesmi, ki res izvirajo nekje iz kontemplativne globine. Zanimivo pri njem je, da svoja notranja razpoloženja pogosto opisuje z barvami.

Slovensko provinco je dobro poznal, saj je umrl kakih osem let po njenem nastanku, vendar pa se vanjo nikoli ni vživel. Ko je prišel predavat v Ljubljano na teološko fakulteto, je zagotovo moral občutiti močan pritisk tedanjega okolja na jezuite ter s tem povezano nezmožnost razvijanja kakšne nove smeri v teologiji, zato v Sloveniji ni dolgo zdržal. Umrl je tako v Italiji, leta 1977, pokopan pa je v Sloveniji.

Marko Ivan Rupnik se zdi navezan na Truhlarjevo tradicijo, vendar pa pretežno popolnoma originalen, še posebej v slikarskem umetniškem izrazu. Tako ga kot slikarja v mladostnem obdobju abstraktnega slikarstva navdušuje močna žareča barva ter vzorci umetnosti Indijancev severne Amerike, kot je recimo poslikava njihovih tradicionalnih bivališč iz kože, tipijev, oblačil ter svetih predmetov, kot so totemistični stebri itd. Verjetno je Rupnik prav v živosti indijanskih barv ter njihovem nomadskem načinu življenja našel nekaj odgovarjajočega svojemu stilu ter poklicu jezuita-nomada.

Prvi fenomen z njim v zvezi je, kako je uspel čas od ustanovitve slovenske samostojne province dalje roditi v tako nemogočem okolju tako prodornega slikarja, drugi fenomen pa, da ga je provinca pustila na študij slikarstva. To še danes ni najbolj lahko, kaj šele takrat, ko je bil okvir vseeno še bolj tradicionalen. Ti dve dejstvi si je težko drugače razložiti, kot Božjo voljo, ki se je izrazila preko kombinacije pravega provinciala in pravega kandidata. Zaupanje tedanjega provinciala Marijana Šefa, da je Marka Rupnika pustil na študij slikarstva, je še danes občudovanja vredno. Gotovo je bila tudi Božja previdnost, da je Marko Rupnik v Rimu srečal prave ljudi s področja teologije in duhovnosti ter našel prave možnosti za svoj osebni ter teološki razvoj. Nekako se je organsko vključil v tradicijo slovenskih patrov v Rimu, navezanih na duhovnost krščanskega Vzhoda, ter znotraj tega našel zelo svojevrstno pot; pot slikarskega izraza ali bolj natančno teologije v slikarstvu, katerega vstopna vrata je pomenila ikona. Mnogim ljudem je preko tega odprl pot k aktualizaciji evangelija v sodobnem času in prostoru, ne da bi žrtvoval duhovno vsebino.

Da je prišel do te točke, je bilo gotovo potrebne veliko Božje milosti, pa tudi veliko bojev, iskanj, saj vse to skoraj vedno spremlja originalne osebe. Če kdo malo bolj od blizu spremlja njegovo slikarsko, teološko ter osebnostno razvojno pot, lahko vidi različne faze v njegovem življenju, na katere je bilo vedno navezanih večje število ljudi. Faze, od bogoslovca, ki je navduševal veliko ljudi, preko slikarja, teologa in profesorja na Gregoriani, Vzhodnem Inštitutu ter drugje, do svetovno znanega ustvarjalca mozaikov, v katere vnaša svoja teološka spoznanja. Gotovo je bil prestop v vsako naslednjo fazo boleč ali pa tudi razveseljiv, manj zanj, bolj pa za tiste, ki so favorizirali prejšnjo fazo. Ker je po naravi premočrten človek in dosledno sledi notranjemu razvoju z zunanjimi dejanji, je včasih prihajalo tudi do konfliktov z ljudmi, ki so od njega v posameznem koraku pričakovali kaj drugega od tega, kar je delal. Tako je mogoče nehoti postal človek ločitve ali pripadnosti, mlačen je ob njem težko biti. Na ta način mu sledi veliko število prijateljev, po drugi strani pa za njim ostajajo tudi ljudje, ki ga zavračajo. Vsekakor gre za osebnost, ki ima močno razvit in širok notranji duhovni in človeški prostor, ki tistih okoli sebe ne pušča hladne.

Tako lahko rečemo, da je danes daleč najbolj znan slovenski jezuit v svetu, gotovo pa tudi med najbolj znanimi jezuiti v svetovnem merilu. Je tudi edini slovenski jezuit, ki se je do sedaj prednostno posvetil umetniškemu ustvarjanju in je le-to pozitivno sprejeto s strani Družbe v domači provinci in s strani vesoljne Družbe.

Izreden podvig je leta 2000 uspel slavistu in etnologu Marjanu Kokalju, referentu za kulturo občine Škofja Loka, ki je z množico nastopajočih amaterjev po približno 250 letih prvič spet uprizoril Škofjeloški pasijon na ulicah Škofje Loke. Marjan Kokalj je kasneje vstopil k jezuitom.

P. Marko Ivan Rupnik je s sodelavci iz ateljeja Centra Aletti v Rimu leta 1999 izdelal mozaik v papeževi kapeli Redemptoris Mater v Vatikanu, za kar je naslednje leto prejel Prešernovo nagrado. Po javnomnenjski raziskavi uredništva Dela je bil tudi izbran za domačo osebnost leta 1999, ker je »prispeval največji delež k razvoju, blaginji in ugledu Slovenije in dobremu počutju njenih ljudi,« kot je rečeno v obrazložitvi.

V slovenski prostor je doslej, poleg ostalega, od zunaj prinašal nove pastoralne pristope, še posebej v zvezi z duhovnimi vajami ter z načinom krščanskega življenja v slovenski družbi. Je avtor številnih publikacij s področja teologije, ki jih je na tem mestu nemogoče vseh opisati. Pomembni mejniki v njegovem življenju gotovo ostajajo srečanje z duhovnostjo Vzhoda preko p. Špidlika, ustanovitev Centra Aletti z Ateljejem duhovne umetnosti ter postavitve mozaikov v kapeli Odrešenikove matere v Vatikanu, za katere je dobil tudi Prešernovo nagrado v Sloveniji. Njegov prispevek h krščanski kulturi je gotovo vzpodbuda k prodiranju v slovensko kulturno javnost in tako usmeriti zanimanje tudi strokovne javnosti za moderno sakralno umetnost. Lahko pa govorimo tudi o novem načinu oznanjevanja.

Marjan Kokalj

P. Marko Ivan Rupnik (levo).

DUHOVNE VAJE IN IGNACIJANSKA DUHOVNOST

P. JOŽE ROBLEK O DUHOVNIH VAJAH IN IGNACIJANSKI DUHOVNOSTI

Ko govorimo o 40- letnici naše province, mislimo tudi na duhovne vaje, ki so se razvile prav na poseben način v tem času. P. Jože Roblek je v Sloveniji eden od začetnikov, ko gre za dajanje duhovnih vaj po Ignacijevih navodilih. Prosim te, da nam poveš, kako se je začelo, kako si ti začel?

Ko sem leta 1977 prišel iz tretje probacije v Kanadi, me je provincial p. Marijan Šef prosil, naj bi po veliki noči za bogoslovce vodil duhovne vaje (takrat so bili bogoslovci Drago Lavrič, Franc Kejžar, Lojze Cvikl, Marko Rupnik, ...). Potekale so v Nazarjah. To so bile prave ignacijanske duhovne vaje, kakršne sem prvič sam opravil v Kanadi po sedemnajstih letih, odkar sem stopil v Družbo.

Kakšne pa so bile duhovne vaje pred tem?

Prej so bile duhovne vaje le na daleč ignacijanske. Bile so ignacijanske po vsebini, ne pa po metodi. Ko je bila Družba Jezusova ukinjena (1773), niso več jezuiti vodili duhovnih vaj, ampak drugi duhovniki, ki so predvsem podajali vsebino, ne pa same metode vodenja duhovnih vaj. Bila so to dolga predavanja o različnih temah, ki so jih posredovali - misli učenih ljudi. Udeleženec ni sam razmišljal, ker je razmišljal predavatelj, ki ga je bilo treba poslušati petkrat na dan po eno uro. Sam tako ni imel časa za osebno delo. Bilo je utrujajoče za predavatelje in bogoslovce.

Osebnega stika z voditeljem duhovnih vaj ni bilo. V ignacijanskih duhovnih vajah se pričakuje, da voditelj osebno spremlja udeleženca in se vsak dan sreča z njim, da mu pove, kaj se je dogajalo v molitvi.

P. Roblek je v Stični vodil tečaj za uvajanje v meditacijo. Tečaja se je udeležilo 32 oseb. Pomagala sta dva novince. Udeleženci so spoznavali metodo, po kateri se lahko bolj odpiramo Bogu. Odkrili so moč tišine, saj je bil molk ves dan, tudi med obedi. Slovenski jezuiti, 1981

Ali lahko rečemo, da je bil ignacijanski način duhovnih vaj na novo odkrit?

Da. Sam sem jih prvič delal v Kanadi. Vodil me je p. Jules Cusson, ki je med prvimi odkril prvotno ignacijansko metodo vodenja in jo začel uporabljati. Nastal je pravi preporod na področju načina vodenja duhovnih vaj. Nič več predavanj, temveč kratka uvajanja v meditacijo. Vsak sam zase moli ob izbranem besedilu Svetega pisma. Za sv. Ignacija sta pomembni le dve stvari: konkreten človek in Božja beseda. Konkreten človek z vso svojo resničnostjo razmišlja v luči Božje besede o svojem osebnem življenju. Voditelj ga spremlja s poslušanjem, zanima ga, kako je potekala posamezna meditacija, mu pomaga pri duhovnem razločevanju, mu daje navodila in kratke točke. Tako ima udeleženec veliko osebnega časa za vaje, ki si jih razporedi po svoje, časa, da prisluhne sebi, svojemu življenju in delovanju Svetega Duha.

Je ponovna oživitev izvirnih ignacijanskih duhovnih vaj sad Drugega vatikanskega cerkvenega zbora?

Gotovo. Saj je Drugi vatikanski koncil priporočal vrnitev k prvotnim navdihom ustanoviteljev redov, torej tudi vrnitev k navdihom sv. Ignacija, ustanovitelja Družbe Jezusove. Ponovno je Družba odkrila prvotno metodo in način dajanja duhovnih vaj, kot je to delal Ignacij. Tako so postale ignacijanske duhovne vaje močan navdih pri duhovni formaciji ne samo jezuitov, ampak tudi laikov, in močno in učinkovito sredstvo apostolata.

To je bila potemtakem novost tudi za Slovenijo in slovenske jezuite.

Prav gotovo. Najprej za jezuite, ki so se tega bali in jim je bilo težko sprejeti to osebno spremljanje, saj so bili navajeni nekaj povsem drugega: na pridiganje in predavanje. Pa tudi bivši politični sistem je rušil zaupanje, zato je bilo osebno zaupanje duhovnemu voditelju težko izvedljivo. Za Slovenijo je bilo to velika novost, ne samo za jezuite, ampak za celotno slovensko Cerkev. Razlika med prejšnjim načinom vodenja oz. dajanja duhovnih vaj in izvorno ignacijanskimi duhovnimi vajami je bila tako velika, da so mnogi podvomili vanje. Na začetku sem doživljal veliko nasprotovanj in nerazumevanja.

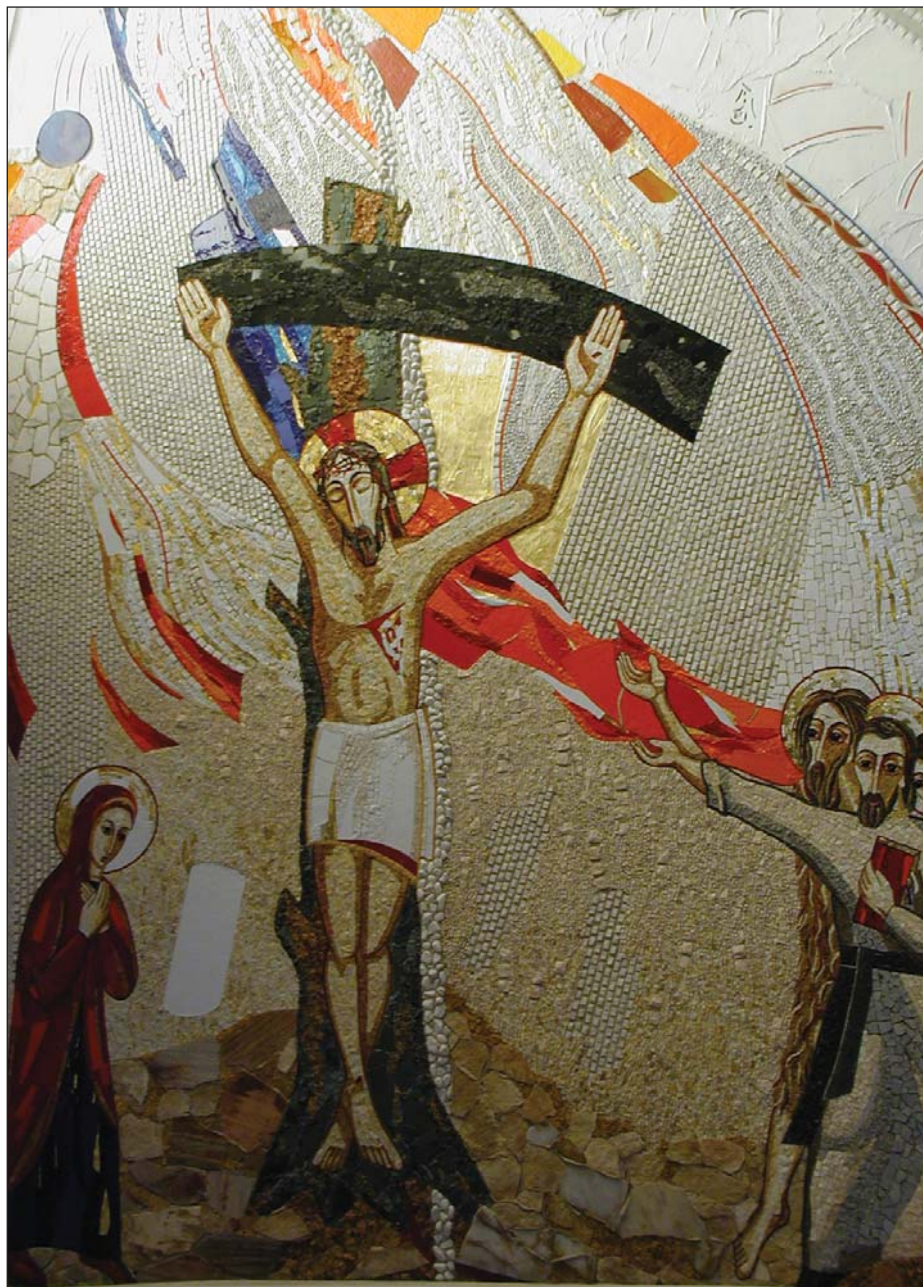
Za prvomajske praznike 1986 je bilo prvo romanje peterice v Loyolo »Po Ignacijevih stopinjah« - že s pogledom na »Ignacijevo leto« 1990/91 ob 500-letnici rojstva sv. Ignacija in 450-letnici ustanovitve Družbe Jezusove. Naslednje leto je bil organiziran autobus in potem vsako leto.

Zelo dobro se spominjam prvih duhovnih vaj za mariborske bogoslovce pred božičem leta 1977. Škof Grmič me je prosil, da bi takšne vaje ponudil tudi bogoslovcem. Sprejel sem ta prvi izziv. Nekateri so imeli odpor do njih, drugi pa so jih vzeli zelo resno. Vsekakor je bila zame to zelo pozitivna izkušnja in spodbuda, da so to duhovne vaje, ki vodijo resnično k osebnemu in neposrednemu izkustvu Boga. Tako sem dobil pogum in notranje potrdilo, naj s takšnimi duhovnimi vaji nadaljujem.

Ko sem imel prvič duhovne vaje za duhovnike, sem jim rekel, naj prinesejo s seboj Sveto pismo. Bili so začudeni, saj ga doslej na duhovnih vajah nikoli niso uporabljali. Rekli so mi: za nas je pomembno, da nam kaj lepega poveste, da dobimo kake lepe zglede za pridiganje, to mi potrebujemo. Rekel sem jim, da to, kar oni želijo, lahko dobijo na pastoralnih ali teoloških tečajih. Na ignacijanskih duhovnih vajah pa gre za osebno srečanje z osebnim Bogom. Najprej so me gledali, potem pa so šli v knjigarno kupit Sveto pismo. Predlagal sem jim nekaj odlomkov iz Svetega pisma, dal navodila, kako naj molijo in koliko časa, potem pa osebni pogovor o tem, kako je molitev potekala in kaj se je v njej dogajalo. Nekateri so zelo resno vzeli ta način, se soočili z Božjo besedo in bili na koncu zelo zadovoljni.

Mlajše jezuite je tak način duhovnih vaj spremljal od začetka. Za nas in našo provinco lahko rečemo da so Ignacijeve duhovne vaje nekaj značilnega. Je pa za vsem tem neki razvoj in te prosim, da ga opišeš?

Na duhovne vaje je prihajalo vedno več ljudi in potrebe po voditeljih so bile vedno večje. Razširjale pa so se po Sloveniji tudi med duhovniki, bogoslovci, počasi in nevsiljivo. Srečevali smo se z laiki, redovniki, redovnicami, se o duhovnih vajah pogovarjali in se ob njih poglobljali. Tudi več sobratov se je začelo odločati za vodenje oz. spremljanje takih duhovnih vaj in ti so mi lahko pomagali voditi jih, kot npr. bogoslovci: Marko Rupnik, Silvo Šinkovec, Marko Mohorič, Janez Poljanšek, Andrej Benda, Drago Lavrič, Ivan Hočevár, Milan Bizant, Vili Lovše, Milan Žust, David Bresciani in drugi... Med seboj smo se vzgajali in poglobljali ob Duhovnih vajah. Ustanovljen je bil CID – Center ignacijanske duhovnosti. K temu so bili povabljeni tudi laiki, da so se vzgajali, razmišljali o sebi in temah, kako potekajo posamezne vaje, kaj je bistvo Duhovnih vaj: o načelu in temelju, o indiferenci, magisu, odločanju, kaj pomeni okušati in notranje spoznavati Božjo besedo. Imeli

smo tudi tečaje uvajanja v molitev. Imeli smo pa tudi tečaje uvajanja v Sveto pismo.

Sam sem hodil na tečaje v Nemčijo, se tam izpopolnjeval in o tem pisal. Nekateri so šli v Rim na tečaj. Laike je bilo potrebno sistematično uvajati v razumevanje in vodenje duhovnih vaj. Naj omenim dr. Marijo Sraka, ki že nekaj let uspešno vodi ignacijanske duhovne vaje. Poleg sobratov so se vključile v dajanje duhovnih vaj uršulinke, sestre skupnosti Loyola, šolske sestre, škofijski duhovniki, npr. Franci Šuštar, škof Marijan Turnšek. Skratka k temu delu je treba pristopiti sistematično. Ko bomo imeli svoj dom duhovnih vaj, bomo lažje poglobili cel sistem duhovnih vaj, da se ohrani bistvo in da se za to poslanstvo vzgaja laike.

Jože, ti si bil učitelj novincev in vzgojitelj, inštruktor tretje probacije,... Kako vidiš slovensko provinco DJ?

Duhovne vaje so gotovo prispevale k poglobljanju. Sam jih delam že več kot 40 let in jih že 30 let dajem laikom, redovnicam in redovnikom, škofijskim duhovnikom, predvsem kot duhovni vzgojitelj našim mlajšim sobratom. To je močna izkušnja.

V tem je moč province, ne v številu članov. Imamo dobre izkušene brate,

ki so doživeli duhovne vaje in jih posredujejo drugim. To je dobro za provinco in njen apostolat. V celoti gledano vidim, da imamo jezuiti širino in moč duha, ki jo črpamo iz osebnega izkustva duhovnih vaj. Globoko sem se osebno prepričal, kako zelo drži, kar je leta 1536 iz Benetk zapisal sv. Ignacij v pismu svojemu duhovnemu voditelju, škofijskemu duhovniku Emanuelu Mioni, ki je bil njegov spovednik in duhovni spremljevalec v Alkali in Parizu. Na začetku pisma se mu Ignacij zahvaljuje za vse, kar je prejel od njega kot duhovnega očeta in pravi: »S svoje strani ne vidim v tem življenju drugega sredstva, da bi se vam vsaj malo oddolžil, kot to, da opravite mesečne duhovne vaje... Ne bi rad, da bi mi Božje veličastvo na sodni dan reklo, zakaj nisem z vsemi močmi tega zahteval od njega. Duhovne vaje so vse tisto najboljše, kar jaz lahko v tem življenju mislim, občutim in dojamem bodisi za osebni napredek posameznika bodisi za korist, pomoč in napredek mnogih drugih.« In Ignacij vztraja, naj jih le opravi, če ne zaradi osebne koristi, pa zaradi apostolske učinkovitosti.

Vprašal je Franc Kežzar

IGNACIJANSKE DUHOVNE VAJE

Iz izkušnje dajanja duhovnih vaj študentom

Osebno vodene duhovne vaje so tip duhovnih vaj, ki jih je na osnovi lastnega izkustva oblikoval sv. Ignacij Lojolski. To je bilo sredi 16. stoletja, a te duhovne vaje so tekom stoletij ohranile svojo aktualnost. Še več, zdi se, da v današnjem času še prav posebej morejo biti v pomoč mnogim na duhovni poti, tudi na poti odločanja oz. razločevanja življenjske poklicnosti.

Najpomembnejše v duhovnih vajah je, da je človek naravnan in odločen, da se sooči s samim seboj in z Bogom.

Nekaj značilnosti teh duhovnih vaj

Molitev: bistvo ignacijanskih duhovnih vaj je molitev. Načini molitve so različni. Običajno je največ molitev ob odlomkih Svetega pisma, nekaj je tudi premišljevanj, npr. o pomembnih vprašanih človeškega življenja. Posebnost molitve v teh duhovnih vajah je, da se oseba uči razločevanja notranjih vzgibov (duhov).

Ignacijevo izkustvo je bilo, da je prepoznal v srcu vzgibe, ki vodijo k Bogu in druge, ki človeka oddaljujejo od Boga.

Osebnostno vodstvo: udeleženec je osebno spremljan. Ignacijanske duhovne vaje niso nek program, ki ga je treba izpolniti, pač pa pot, po kateri naj hodi oseba. Ignacij se dobro zaveda, da je vsako srce drugačno, da je vsaka oseba drugačna in da Gospod pristopa do vsakogar drugače, osebno, enkratno in neponovljivo. Udeleženec duhovnih vaj skuša prepoznavati Božje vzgibe in z njimi sodelovati ter na drugi strani prepoznavati skušnjave in jih zavračati. Voditelj duhovnih vaj mu je pri tem v pomoč. V ta namen se voditelj in udeleženec srečata enkrat ali večkrat dnevno in se pogovorita o tem.

Tišina: umolkneti je potrebno, da človek more prepoznati kaj vse nosi v sebi npr. ko se ozira v prihodnost. Veliko vsega je: želje, navdušenja, hrepenenja, veselja, pričakovanja, pa tudi strahovi, nemiri, negotovosti. V tišini vse to more priti na plano. Tako je omogočeno zavedanje, soočenje, priznavanje, prepoznavanje, kaj Bog po teh občutjih govori. V tišini govori Božja beseda. Potrebna je zunanja tišina, da se v osebo naseli notranja tišina, globinski mir, varnost in predanost ter tako more bolj razločno zaslutiti svojo življenjsko pot, kako jo je Bog vodil, kako jo vodi, kam jo kliče.

Kako nam osebno vodene duhovne vaje lahko pomagajo pri odločanju oz. razločevanju poklicanosti

Vsakdo je enkratno in neponovljivo. Vsakdo ima pravico in dolžnost odgovoriti na dar, ki mu je dan: lastno življenje, lastna življenjska zgodba v vsej enkratnosti in konkretnosti. Vsakdo je poklican, da živi in ne, da ga le drugi »preživljajo«. Dar življenja je treba zares sprejeti kot nekaj dragocenega, da ga potem lahko svobodno in zastonjsko daruješ.

Ljudje smo med seboj zelo različni. Ta ali oni že od majhnega nosi željo, da se bo poročil, postal oče, imel družino, ali postal duhovnik, redovnica in podobno. Včasih se zgodi kak poseben dogodek v življenju, kakšno posebno srečanje, ki more korenito spremeniti odločitev za življenjsko poklicanost. Zgodi se tudi, da kdo sploh nima kaj dosti želja. Ko nekoga ne veseli ne družina in zakon ne redovništvo ne ... - nič, kot da ni želje. Kaj se je zgodilo? Kje so ostale želje? Ali niso nikdar

smele obstajati, se izraziti, niso bile nikoli uresničene...? Tako se oseba lahko navadi živeti brez lastnih želja in izpolnjuje le želje drugih.

Odkrivanje želje, zavedanje želje, nato preverjanje želja, ali so Božje ter nato odločitev – to je proces. Če izrazitih želja ni, je običajno ta proces težji. Vse to razločevanje res ni lahko. Na tej poti soočenja s seboj ter s svojim Stvarnikom in Odrešenikom, v iskanju odprtosti Svetemu Duhu so nekaterim lahko v veliko pomoč ignacijanske duhovne vaje. Včasih je tu potrebno »očistiti« podobo Boga – npr. Boga, ki je daleč in ni vreden zaupanja, ki ni dober do mene – k takemu Bogu res nihče ne bo šel spraševati, kaj on želi.

Sledi vprašanje: Gospod, v svojem srcu občutim različne želje. Katera je tvoja? Katero ti, Gospod, potrdiš, blagosloviš? Gospod, kaj želiš za moje življenje?

Kot verujoči gledam svoje življenje v Kristusu. Ne sprašujem se pred svetom, kako naj se odločim v življenju; niti se ne sprašujem pred starši, kaj zame želijo ali pred prijatelji; niti ne pred samim seboj – pač pa pred Gospodom, mojim Stvarnikom in Odrešenikom, ki me ustvarja in vodi po poti odrešenja. Včasih so glasovi sveta, posvetne vrednote, želje staršev ali pritisk ljudi zelo intenzivni in glasni, tako da je na drugi strani vabeči Božji glas zelo tih. Kako tu razločevati? V duhovnih vajah gre za notranje poslušanje vzgibov, ki so v meni. Ob Božji besedi, ki je polna Svetega Duha, morem bolj močno začutiti, kateri moji notranji vzgibi so v sovzvočju z Božjim Duhom in kateri ne. Oziroma, poslušajoč Božjo besedo morem bolj močno prepoznati in sprejeti tisti glas, ki je Božji.

Gre za preverjanje vzgiba, ali je res Gospodov, ali zdrži ob njem. Kako? Ob gledanju Jezusa, njegove konkretnosti, kako je bil sprejet in nesprejet, kako je bil uspešen in neuspešen, kako se ni ustrašil nobenih avtoritet, kako se je znal postaviti za sebe, kako je znal ostati zvest samemu sebi in svoji najgloblji resnici povezanosti z Očetom. Ko molim ob odlomkih evangelija, tedaj se preverja in očisti želja, slutnja poklicanosti. Npr. ali vključuje tudi težavo, ali pa gre samo za »romantiko«. Ignacij Lojolski ima tudi preverjanje na druge načine, npr. s premišljanjem, da bi človek ne hodil za nekim romantičnim idealom, pač pa za Jezusom Kristusom, kot se je razodel. Preverjanje volje, odločenosti, ali zares hočem, ali pa se le delam, da hočem sprejeti odločitev in tvegati.

Včasih je potrebno najprej pogledati bolj nazaj v preteklost – npr. včasih je kdo zelo negotov glede svoje želje ali odločitve za zakon. Pa je treba videti, ali gre za

CID – Center ignacijanske duhovnosti je nastal leta 1985. »Center, ki ni zgradba, ampak predvsem ljudje, se je rodil v želji, da bi najprej jezuiti, potem pa tudi drugi, poglobili svoje poznavanje duhovnih vaj. Povezal naj bi vse, ki se posvečajo delu duhovnih vaj, duhovnemu vodstvu in podobno. Pod vodstvom p. Robleka je začel pripravljati vsakoletne študijske dneve, prva tri leta samo za jezuite, pozneje tudi za druge, tako, da se je udeležba povzpela celo do 90... Poleg predavanj je CID organiziral tudi skupne duhovne vaje za jezuite, zbiral literaturo s tega področja, dajal pobude za večje in bogatejše sodelovanje med vsemi, ki jih zanima to delo.« Janez Poljanšek, Slovenski jezuiti, 1998

Dobri poznavalci Duhovnih vaj in ignacijanske duhovnosti, ki so tudi bolj ali manj redni voditelji takih duhovnih vaj, so patri Jože Roblek, France Zupančič, Marko Ivan Rupnik, Drago Lavrič, Janez Poljanšek, Vili Lovše, Ivan Platovnjak, Andrej Benda in Milan Bizant. Duhovne vaje dajejo tudi patri Ivan Hočevar, Franc Kejžar, Damjan Ristić, Marijan Šef, Silvo Šinkovec, Vital Vider, Milan Žust in David in Ivan Bresciani.

negotovost, vezano na to odločitev, ali pa je celotna zgodba osebe zaznamovana z negotovostjo vase.

Tudi zelo pobožne želje je treba preizkusiti, preveriti – npr. včasih se zgodi, da zelo veren fant želi živeti čim bolj za Boga, se dati čim bolj na razpolago Božji ljubezni. Pa ob tem kar avtomatsko in a priori zaključí, da je največ tega na poti duhovništva ali redovništva. Kot da v zakonu ne more uresničiti hojo za Kristusom, pot spoznavanja in pričevanja za Božjo ljubezen. Za takim mišljenjem je napačna podoba Boga in človeškega življenja, preveč »pobožnjakarska«. Dobro je pogledati globlje, od kod so te želje prišle, ali so zares Božje, ali pa so morda rezultat prekomernega vpliva staršev, mame, očeta, kakega strica, tete, župnika, redovnice, itd. Lahko je nekdo navajen ubogati in biti podrejen, priden, in bi kazalo, da je pravišnji za redovniško pokorščino - a poklicanost v redovništvo je še kaj bistveno drugega kot to, saj je vezano na ustvarjalnost, na duhovno rodovitnost, kar iz zgolj ubogljivosti ne pride.

Preveriti je treba, ko gre za močne dogodke in spreobrnjenja v življenju: npr. ko bi kdo kar takoj razdal vse svoje imetje, pustil šolo, šel v samostan.

Kakorkoli že, naj bo želja že dolgo prisotna, ali pa je tu posebno močan dogodek, v ignacijanskih duhovnih vajah se po molitvi preverja, ali imajo želje glede poklicanosti kaj Kristusovega v sebi.

Kako potekajo ignacijanske duhovne vaje

Ignacijanske duhovne vaje potekajo v tišini. Običajno trajajo štiri do osem dni. Udeleženec duhovnih vaj se redno (enkrat ali večkrat dnevno) sreča s spremljevalcem. Na ta način je omogočena zares osebna pot. Saj za to gre: za konkretno pot konkretne osebe.

Udeleženec dobi nekaj navodil, smernic kako moliti, s katerimi odlomki Svetega pisma, katero milost prositi. Nato ima čas zase, za molitev. Pozneje v pogovoru spremljevalcu pove, kaj se je v molitvi dogajalo, kaj je notranje občutil, kaj je Božja beseda v njem povzročala. Vse poteka v tišini. Vsakdo ima svoj čas, ritem, mir.

Mnogim je dandanes težko zdržati v tišini; je pa tišina zares očiščujoča. Pri osebah s kakšno psihično motnjo je treba biti pazljiv, saj je tišina lahko prenaporna. Njim pa Gospod gotovo lahko na drugačen način razodene svojo voljo.

Cilj in smisel ignacijanskih duhovnih vaj

Kaj je torej drugače, česar v vsakdanu ne zmoremo?

Duhovne vaje v tišini lahko pripomorejo k močnejšemu stiku s seboj in s Kristusom. In ko gre za važnejše odločitve je res dobro, da se človek ustavi in gre bolj v globino, pred Boga z vprašanjem: »Kaj ti želiš zame? Kam me kličeš? Ti, Gospod, povej. Pripravljen sem tvegati. Do te mere, da slišim tudi kaj, kar mi ne ugaja in ne odgovarja mojim željam.«

Temeljni pogoj za duhovne vaje je, da se želim in hočem srečati s seboj (s svojo življenjsko zgodbo) in z Bogom (mojim Stvarnikom in Odrešenikom), da želim in hočem izpolniti Božjo voljo; da gledam na življenje v luči vere v Kristusa, v luči hoje za Kristusom – in to velikonočnim.

Milan Bizant

NEKAJ PRIČEVANJ

- V tišini srečati sebe, v dežnih kapljah čutiti dotik Boga in zavedati se smisla bolečine v križanem Jezusu. To je več, kot bi si upal pričakovati. A je možno! (M.)
- Duhovne vaje v tišini pomenijo izstopiti iz okvirjev poznanega, varnega; ter spoznati novo, še bolj gotovo in še bolj pravo smer za naprej. Spet naravnati kompas. (D.)
- Duhovne vaje v tišini... Osvežujoča molitev in bližina Boga. Jasna spoznanja. (T.)
- Duhovne vaje...Vsak od nas ima drugačne izkušnje. Jaz lahko za sebe rečem, da sem res doživela en mir, notranji mir. Sprva ko sem prišla, sem mislila, da bo to en bav bav, da jaz pa tega res ne bom zdržala... Ampak sploh ni tako! Ni mi žal, da sem šla. Čas je tako zletel, da smo šli naenkrat domov. Dosti svobode smo imeli in imeli smo priložnost umakniti se od vsakdanjika. (B.)
- Duhovne vaje sem doživela kot »možnost«, kot ena »vrata«, »prostor«, v katerega nekaj položim jaz, nekaj pa Gospod. Vse skupaj pa je lahko zame in lahko odnesem s seboj domov. (H.)

- Duhovne vaje v tišini so zame vedno milostni čas, v katerem Bogu darujem svoj čas, On pa iz tega naredi veliko več, kot pričakujem. To je čas, ko se Gospod skloni s svojo Ljubeznijo, kolikor sem takrat to sposobna sprejeti, slišati, začutiti. Temeljna izkušnja vseh duhovnih vaj pri meni je, da mi Gospod želi podariti svojo bližino, da želi biti intenzivno z menoj v mojem čutenju, mišljenju, čustvih, telesu, v vsem, kar sem. Bliža pa se mi na vsakih d.v. tako, kot Ga jaz lahko sprejemem. (M.)
- Na ignacijanskih duhovnih vajah sem bila že četrtrič. Ne gre toliko za teden v tišini kot to, da imajo odločitve in spoznanja na teh duhovnih vajah zelo močan vpliv na moje vsakdanje življenje. Vedno zelo očitno čutim in doživim sadove po duhovnih vajah. Dinamika ignacijanskih duhovnih vaj mi je všeč, ker so vodene in je tako preprečeno, da ne zablužim v nekih zgrešenostih, ampak ohranim smer, ki nekam pripelje. (A.)
- Duhovne vaje v tišini so umetni vakuum, v katerega pride Bog. Bolj sem tiho, več ga je. Tu spoznaš, da je Jezus tisti, ki ne pride »skozi vrata«, ampak je ves čas v sredini srca - pa zato nisi ti nič obrezan, ni te manj, ampak te napravi bolj resničnega. (U.)
- Duhovne vaje so bile srečanje z Gospodom v moji notranjosti. Obljuba, da bo Gospod z menoj na poti, ko bom živela to, kar jaz sem. Spoznala sem svojo smešnost, ko živim po vlogah, lažeh, normah; ko tehtam stvari, ki z vidika večnosti nimajo teže. Sem kot prazna slika z »nobel« okvirjem. Pa nič za to, sem pred Ljubeznijo, ki pravi: 'Še je čas, zbudi se!' Prosim za pogumen korak. (M.)
- Duhovne vaje v tišini – Tečaj retorike srca.
- Nekaj časa sem že hotel iti na duhovne vaje, pa sem po naključju prišel na take v tišini. O njih je težko govoriti v splošnem, vsak jih doživlja po svoje. V nasprotju z mojimi pričakovanji, s tišino nisem imel posebnih težav in tudi čas je zelo hitro minil. Lepo je, da sem se najprej ustavil, nikamor se mi ni mudilo. Pomembno je, da sem najprej začutil sebe in nato skušal vzpostaviti stik z Bogom, vsak dan znova. Spoznal sem nove dimenzije krščanstva, molitve z Bogom, kako mu pustiti, da živo spregovori preko Svetega pisma, kako ga slišati. Hvaležen sem mu, da je stopil k meni. To pa še ni vse. Ko sem Ga občutil, sem Ga lahko tudi vprašal za nasvet, kako naprej, v katero smer. Dobil sem jasen odgovor. Tišina je

pri vsem tem zelo pomembna. Ko nisem več poslušal z ušesi, sem lahko prisluhnil srcu, katerega glas pa je veliko tišji in ga je težko slišati. Ampak v tišini gre, samo potruditi se je treba, seveda pa je včasih težko. Samemu mi ne bi uspelo, vendar Bog je usmiljen in me ima preprosto rad, vse nas ima rad in to sem res začutil. Če bi mi kdo prej govoril takole o teh stvareh, bi samo zamahnil z roko. Ampak Bog se je sklonil k meni. Hvala mu, ker sem se lahko ustavil in mu prisluhnil. (B.H.)

- Skozi te duhovne vaje sem spoznala kako zelo živ je naš Gospod, kako nas kliče, kako je ves čas z mano, z nami. Kliče nas k ljubezni, polaga nam v srce, da smo ustvarjeni iz ljubezni in za ljubezen. Na nas pa je, da se ustavimo, prisluhnemo tišini in zagotovo bomo zaslišali Njegov glas. Moje izkustvo Njegove ljubezni mi je odprlo nova obzorja, spoznala sem, kako prazen je svet brez skrivnosti, imenovane Ljubezen. (J.P.)
- Bili so res zelo težki, a bogati trenutki, pomembni za moj odnos s Kristusom in za nadaljnjo življenjsko pot. Te duhovne vaje so bile res velika milost zame. (L.)

Z leti, ko je bilo manj poklicev, je prihajalo v zavest, da mora biti delo za nove poklice ena od pomembnejših usmeritev province. Tako je v devetdesetih letih nastala Molitvena družina za Družbo Jezusovo in so bili vsako leto organizirani informativni dnevi »Pridi in poglej!«

MEDIJI

JEZUITI, KOMUNIKACIJE IN MEDIJI

Sedemdeseta leta so bila čas komunikacij. S pomočjo telekomunikacijskih kablov, vedno bolj pa preko satelitov, so se vzpostavljala svetovna omrežja novinarskih agencij. Televizija je bila v polnem razmahu. Pristanek ameriških astronautov na Luni je po televiziji spremljal vsak sedmi človek na planetu. Mlade neodvisne države v Afriki in Aziji so ugotavljale, da več vedo o tisoče kilometrov oddaljenih bivših kolonialnih prestolnicah kot o sosednjem mestu. Škofje na drugem vatikanskem koncilu v posebnem dekretu govorijo o medijih kot čudoviti človekovi iznajdbi, ki vplivajo na posameznike in množice. V njih ne vidijo le razvedrilo in informacije, ampak tudi orodje za širjenje božjega kraljestva.

Mediji in oznanjevanje - kateheza

Tega so se zavedali tudi jezuiti v začetku 80-ih let prejšnjega stoletja, ko je provincial p. Jože Kokalj poklical v življenje Apostolsko ustanovo družbenih občil - AUDO. Skupino so sestavljali štirje patri: voditelj Marijan Šef ter Franček Kramberger, Jože Mihelčič in Ivan Rampre. Opremljeni s skromnim znanjem, ki so ga sproti nadgrajevali na tečajih in na terenu, borno avdio-vizualno opremo in načrti o udejanjanju smernic koncila in jezuitskega reda so okrog sebe zbrali skupino redovnikov in redovnic. Sad njihovega truda so bili kratki dokumentarni filmi, učbeniki za katehezo, spremljajoči diapozitivi in diamontaže ter dolga vrsta glasbenih kaset in zgoščenk. Pri teh projektih jim je zvesto stal ob strani p. Pavel Leskovec, direktor slovenskega programa Radia Vatikan.

Kmalu po začetku delovanja AUDO se je oblikovala skupina za avdio-vizualna sredstva, ki se je - skladno s pozivi drugega vatikanskega koncila - posvečala uporabi sodobnih medijev v katehezi. Člani so bili povečini redovniki in redovnice. Najbolj dejavni v skupini so bili: Ivan Rampre, Jože Mihelčič, salezijanci Tone Levstek, Tone Lenarčič in Brane Balažic, salezijanka Brigita Zelič in šolska sestra Aleša Stritar. Mnogi iz te skupine se z mediji ukvarjajo do današnjega dne: kot katehistinje, snemalci in producenti video in avdio gradiva, novinarji in še kaj.

Mediji kot ohranjanje in razvijanje kulture

Jezuitska skupina AUDIO si je pri Sv. Jakobu v Ljubljani uredila tonski studio in spremljajoče prostore. Od začetnih dejavnosti se je ohranilo predvsem delo v povezavi z Vatikanomskim radijem, to je: poročanje o dogodkih v Cerkvi v Sloveniji, snemanja nedeljskih pridig in pomembnejših nagovorov ter snemanja cerkvenih zborov. Po oceni p. Rampreta, ki je izvajal in koordiniral vse to delo, so v dveh desetletjih posneli več kot sto kaset v skupni nakladi več kot 100.000 izvodov. Izdajale so jih različne založbe, med njimi Družina, Ognjišče in Radiotelevizija Slovenija.

Že od vsega začetka je skupina trpela zaradi splošnega pojava piratstva. Kaseto, ki jo je nekdo mukoma pripravljal nekaj tednov, je mogoče dobiti skoraj zastonj, če jo presnameš. Posledice so jasne: uporabnik ima zastonj kaseto, izvajalec in producent ostaneta brez sredstev za delo. Na koncu smo vsi revnejši, prvi zato, ker ne bo novih kaset, drugi zato, ker ne bo dobil plačila za svoje delo.

Patra France Šetar in Ivan Herceg imata veliko znanja s področja kinematografije. Napisala sta marsikatero oceno filmov, imela predavanja in prevedla besedilo za podnapise številnih filmov. Pater Herceg je dejaven tudi pri video snemanju in produkciji.

Mediji kot informacija

Kmalu po ustanovitvi slovenskega programa Radia Vatikan so odgovornost zanj prevzeli jezuiti. Čeprav je prvenstveno poslanstvo "papeževega radia" širjenje papeževega sporočila po vsem svetu, je bil radio za katoličane v komunističnih deželah pomemben vir informacij o dogajanju v njihovih domačih deželah. Iz Slovenije so v Vatikan prihajale novice iz uredništva Družine, pozneje pa vedno bolj od dopisnika p. Ivana Rampreta. Poleg novic - sprva v pisni obliki, pozneje posnete preko telefona - je dopisnik iz Slovenije pripravljal tudi posnetke nedeljskih pridig in posnetke pomembnejših dogodkov in govorov.

Enajstega novembra 1987 je izšel prvi Napovednik Radia Vatikan, ki je sčasoma postal nepogrešljiv vir o dogajanju v Cerkvi na Slovenskem. Zanj velja tisto, kar pogosto slišimo o medijih: če ni v Napovedniku, potem se ni zgodilo.

Internet

Sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja se je delovanje AUDIO, v povezavi z dopisništvom Radia Vatikan, razširilo na novo področje Interneta. Prve računalniške elektronske komunikacije so služile obveščanju med dopisniki v Sloveniji in pošiljanju gradiva v Vatikan. Število članov je raslo, projekt je dobil ime VRNET (Vatican Radio NET) in se razvil v omrežje za duhovnike, redovnike in njihove sodelavce. V letih 1994 in 1995 so ožjo skupino sestavljali s. Aleša Stritar, Gregor Jeromen, Primož Govekar, p. Ivan Rampre in p. Peter Lah, pozneje tudi Albert Bačar, Miklavž Šef, Gašper Furman in p. Jože Kokalj. Leta 1996 je bilo vzpostavljena povezava med Vrnetom in Internetom za izmenjavo pošte. V pripravi na prvi papežev obisk v Sloveniji je bila postavljena internetna domena www.rkc.si. Na prelomu tisočletja je ugasnil prvotni strežnik za elektronsko pošto in prenos datotek (temelječ na FIDO tehnologiji). Vrnet oziroma domače strani katoliške Cerkve na Internetu so v celoti prešle na Internet. Danes odgovornost za projekt prevzema Slovenska škofovska konferenca.

VRNET je oral ledino na več področjih. Najprej je olajšal komunikacijo med dopisniki Radia Vatikan in tistimi, ki so jih zanimala novice. Med duhovniki in redovniki je širil zavest o novi dobi elektronskih komunikacij ter mnogim pomagal, da so se naučili uporabljati računalnik. Vzpostavil je nov kanal za horizontalno komunikacijo med ljudmi, ki so dejavni v Cerkvi. Danes se v tako imenovanih Vrnetovih konferencah medsebojno obveščamo, izmenjujemo mnenja, diskutiramo o pastoralnih vprašanjih in še o mnogočem, kar je zanimivo ali pomembno za nas vse. Ta horizontalna komunikacija je nujna dopolnitev vertikalne (od zgoraj navzdol in obratno): obe sta potrebni, da nastane križ, ki je znamenje krščanske skupnosti.

To in ono

Mediji so seveda še mnogo drugega, kar ni naštet v zgornjih odstavkih. Jezuiti smo od nekdaj pisali knjige, pesniške zbirke, publikacije o vizualnih umetniških stvaritvah. Mnoge od njih so zagledale luč sveta v Zbirki Dravlje, druge pri različnih založbah. Marsikdo objavlja strokovne in poljudne članke. Imamo predavanja in tečaje o medijih ter njihovi uporabi.

Za konec lahko ugotovimo, da se je delo Apostolske ustanove za družbena občila razvilo v smeri, ki jih ustanovitelji niso mogli predvideti. Danes nismo več dejavni na področju avdio in video produkcije. Del prve skupine, ki se je s tem začel ukvarjati, je to delo nadaljeval pod okriljem salezijanske založbe Salve. Tudi internet je prerastel zmožnosti majhne skupine jezuitov. Ostaja delo v navezavi na Radio Vatikan, tisti projekti torej, ki imajo zaslombo v močni inštituciji. AUDO sam ni nikoli prišel do zrelosti takšne inštitucionalne oblike. Kljub temu pa delo jezuitov na tem področju ni izgubljeno. Nadaljuje se v drugih oblikah in na načine, ki jih nepoučen opazovalec pogosto ne vidi.

Peter Lah

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE V SLOVENSKI PROVINCI

Pogled v preteklost

Jezuitska šolska tradicija je dolga, sega v same začetke Družbe Jezusove. Sv. Ignacij je smisel poslanstva opisal že v Konstitucijah reda. On sam je podpisal 40 ustanovnih listin kolegijev. Na Slovenskem segajo začetki v leto 1597, ko je v Ljubljani bil ustanovljen jezuitski kolegij, ki je deloval vse do leta 1773, ko je bila

Družba Jezusova ukinjena. Poleg kolegija v Ljubljani so jezuiti imeli kolegij tudi v Gorici, Trstu, Celovcu, ustanovili so ga v Mariboru. To je bila mreža šol, ki je dal osnovno in srednjo izobrazbo velikemu številu ljudi, kar je pomenil nek humus za postavljanje slovenske kulture. Iz ljubljanskega kolegija, na primer, izide tudi Valvasor.

Kolegij v Ljubljani pomeni tudi začetek visokega šolstva, saj se je tu gojila znanost in potekalo je izobraževanje na višjem

nivoju (moralna teologija, filozofija, matematika, mehanika). V njem iščejo svoje korenine tudi gledališčniki, glasbeniki, astronomi in fiziki itd.

V novi Družbi (ponovno je bila vzpostavljena leta 1814) so na Slovensko prišli jezuiti šele leta 1870 (Repnje) in potem v Ljubljano leta 1884 (Sv. Florjan) ter nato 1996 k Sv. Jožefu na Poljanah. Slovenski jezuiti smo pripadali avstrijski in potem jugoslovanski provinci. Vse izobraževalne ustanove so pripadale večjim sosedom, na ozemlju Slovenije se ni ustanovila nobena izobraževalna ustanova. Šele

Šola za starše

ko se je provinca osamosvojila (1963 je ustanovljen samostojen distrikt in 1969 viceprovinca) so bili postavljeni pogoji za samostojno postavljanje pastoralnih in izobraževalnih ustanov.

Čas sedemdesetih in osemdesetih let

V času samostojne province se je razvilo področje neformalnega izobraževanja. Predavanja in delavnice so se vsa leta vrstili po vsej Sloveniji. P. Žužek je na primer skušal priti do študentov preko študentskih skupin in predavanj za študente. Študentske skupine so se prijele v sedemdesetih letih in ostajajo pomemben del študentske formacije vse do danes. V njih je potekala duhovna in intelektualna formacija. Na seznamu tematskih večerov so se pojavljale biblične, dogmatske, moralne in duhovne teme, pa tudi socialna, družbena, politična, ekološka in druga vprašanja. Poseben pomen in posebno mesto so dobili večeri, ki so jih poimenovali „teološki tečaj za laike“ in ima danes ime *Nikodemovi večeri*. Kot študent sem z velikim veseljem in interesom hodil na te večere in užival v temah, ki so jih predavatelji odpirali za študente ter širili naše obzorje.

Mnogi patri (Marijan Šef, Lojze Markelj, Vital Vider, Ivan Rampre in drugi) so v sedemdesetih in osemdesetih letih križarili od župnije do župnije ter imeli predavanja s področja priprave na zakon, vzgoje, moralnih in verskih vprašanj. Podpora neformalni vzgoji in izobraževanju so služili tudi tiskani materiali, iz katerega se je rodila knjižna zbirka založbe Dravlje. Neformalno izobraževanje je teklo spontano, brez večje organizacijske oblike.

Po osamosvojitvi Slovenije

Komunizem ni dovoljeval Cerkvi, da bi imela svoje šole ali druge vzgojno izobraževalne ustanove. S propadom diktature je posijalo novo sonce nad Slovenijo in ustvarilo nove pogoje.

Ljubljanska nadškofija se je odločila, da obnovi delo škofijskih zavodov. Nastala je klasična gimnazija v Zavodu sv. Stanislava. Pri nastajanju in vodenju te ustanove smo sodelovali tudi jezuiti. Največji delež, se mi zdi, je imel p. Lojze Cvikl, ki je intenzivno sodeloval pri nastajanju zavoda, urejanju prostorov, predmetnika in vzgojne zasnove. Poučeval je verouk in bil ravnatelj dijaškega doma. Izkušnje, ki si

jih je pridobil v kolegiju v Torinu, kjer je bil kot 'praktikant' (magister) so mu v tej novi vlogi prišle zelo prav. Profesorji in dijaki so ga imeli zelo radi.

Kot provincial je pritegnil v to delo tudi mene, ko sem se po tretji probaciji 1995 vrnil iz Španije. Tri leta sem delal kot šolski psiholog in v tem času dobro spoznal dihanje šolskega leta in šolsko problematiko. To je bila tudi lepa priložnost za navezovanje stikov z drugimi šolami in za sodelovanje z njimi.

Cvikla je zamenjal p. Andrej Benda, njega je nasledil p. Tone Svetelj. Ni bil le učitelj verouka, ampak tudi ravnatelj študentskega doma. Za njim je v Zavod prišel tudi p. Marko Zupanc. On se je v letih pripravljanja na duhovništvo največ posvečal ignacijanski pedagogiki. Udeležil se je seminarja, ki ga je Družba Jezusova organizirala za jezuite vzhodno evropskih provinc. Marko je bil tudi povabljen na Poljsko, kjer je sodeloval kot predavatelj na tečajih za učitelje o ignacijanski pedagogiki. Dodatno je šel še na dvoletno izpopolnjevanje v Združene države, kjer je študiral šolski management. Jaz petnajst let vodim za starše Škofijske klasične gimnazije šolo za starše.

Leta 1989 je svoje zametke pognalo Društvo katoliških pedagogov Slovenije. To se je zgodilo z veliko podporo provinciala, p. Lojzeta Bratine in s sodelovanjem mnogih jezuitov, ki so priskočili na pomoč pri vodenju duhovnih vaj, duhovnih obnov, s predavanji in na druge načine.

Neformalne oblike izobraževanja

Mnoge oblike neformalnega izobraževanja iz prejšnjih desetletij tečejo naprej tudi po letu devetdeset (predavanja, delavnice itd.). S prihodom k Sv. Jožefu v Ljubljano smo dobili nove prostorske možnosti in novo skupnost. Postavili smo si jasen cilj in pričeli organizirano razvijati neformalno izobraževanja. Naj navedem nekaj sadov tega dela.

Vikend priprava na zakon: P. Beno Lavrih je postavil na noge vikend pripravo na zakon, ki se je tudi lepo prijela in poteka že vrsto let. Po irskem modelu je razvil svojo šolo, ki jo sestavljajo predavanja, osebno delo udeležencev, pogovor v majhnih skupinah ter pričevanja gostov. Razgibana oblika priprave na zakon je hitro pognala korenine in postala priljubljena med mladimi. Vsak mesec se je udeleži lepo število mladih.

Šola za poslanstvo: Ko sem delal magistrsko nalogo na inštitutu za psihologijo, sem se spraševal, kako znanje uporabiti doma. Napisal sem nalogo z naslovom Šola za poslanstvo. Ko smo pri sv. Jožefu iskali možnosti delovanja, se je ideja o šoli za poslanstvo zdela zanimiva tudi drugim sobratom in ustanovili smo jo. Po prvem letu, ko smo imeli tri študente, je šola zrasla in imela vpis tudi čez 40 študentov. Odločili smo se za seminarski način dela (aktivno sodelovanje študentov, veliko osebnega dela). Laiki, pa ne samo oni, so odkrili, da je to dobra priložnost, da si pridobijo več znanja na področju poznavanja Svetega pisma, Cerkve, teologije, filozofije, psihologije, pastore in duhovnosti. Nekatere cilje šole smo dosegli (več modulov, kakovostno znanje), nekaterih pa nismo (osebno spremljanje študentov – *cura personalis*, kar je ena od značilnosti jezuitske pedagogike).

Zavod sv. Ignacija: Zavod ima registriranih več enot, med zelo pomembnimi pa je izobraževalni del. Po dobri izkušnji šole za poslanstvo je rasla misel, da bi jezuiti dali večji poudarek na neformalnem izobraževanju v Cerkvi na Slovenskem. Rodila se je ideja po 'izobraževalnem kiosku'. V izobraževalnem delu delovanja Zavoda sv. Ignacija smo želeli ustvariti serijo predavanj, ki bi jih lahko ponudili širši slovenski javnosti. Ta ideja še ni uresničena, čeprav smo posamezni jezuiti dežurni predavatelji na raznih župnijah in drugih okoljih. Možnosti timske priprave vsebine predavanj, metodološkega pristopa in postavljanja ciljev ostaja kot želja in priložnost za prihodnost. Prepričan sem, da Cerkev na Slovenskem potrebuje boljšo pripravo laikov za poslanstvo, ki ga opravljajo. Brez dobre intelektualne, duhovne in osebnostne formacije pač ne more biti večjih kakovostnih premikov na področju delovanja Cerkve, kot je bilo čutiti željo v dokumentu slovenske sinode (1997). Šola za poslanstvo je znotraj Zavoda sv. Ignacija dobila potrebno institucionalno okolje.

Mladinski informacijski center (MIC):
Leta 2005 smo jezuiti prevzeli vodenje

P. Silvo Šinkovec je leta 2005 prejel priznanje Andragoškega centra Republike Slovenije »za posebne dosežke pri učenju odraslih.« Istega leta je prejel Slomškovo priznanje Društva katoliških pedagogov Slovenije »za delo na različnih vzgojno izobraževalnih področjih«. Naslednje leto je Slomškovo priznanje prejel p. Lojze Bratina.

MICa. Ko smo MIC prevzeli, ni bil le informacijski center. Pod vodenjem jezuitov je še bolj razvijal druge razsežnosti: svetovanje, duhovnost, prostovoljno delo, izobraževanje, osebnostna rast. V štirih letih je še bolj postal center za neformalno izobraževanje mladih. V MICu poteka vrsto izobraževalnih programov (šivanje, jeziki, kitara, retorika, računalniško opismenjevanje, ustvarjalne delavnice, delavnice osebnostne rasti, npr. Naredi nekaj zase, Zakaj bi bil luzer če si faca, ipd). MIC ima dobre razvojne možnosti za celostno formacijo mladih. V luči ignacijanske pedagogike lahko izboljšuje kakovost sedanjih programov, razvija nove programe in ustanavlja podružnice na drugih lokacijah v Sloveniji.

Izzivi prihodnosti

Jezuiti smo v slovenskem prostoru dali lep prispevek k vzgoji in izobraževanju. Glede na svojo tradicijo bi lahko dali še mnogo več. Čaka nas, da prevedemo in izdamo svoje dokumente (*Ratio studiorum*, *ponatis* *Značilnosti jezuitske vzgoje in dokument Igancijaska pedagogika*), izobrazimo dovolj veliko število jezuitov in sodelavcev, ki bodo poznali našo pedagogiko ter razvijamo nove možnosti neformalnega izobraževanja. Ta oblika je hitro prilagodljiva na potrebe ljudi, približa se ljudem na različnih krajih, ima možnost hitrega vključevanja ljudi z novimi znanji. Kakovost neformalnega izobraževanja bomo zagotovili s sistematičnim in strokovnim delom.

V času po koncilu pa tudi v času samostojne Slovenije se Družba Jezusova ni odločila, da bi ustanovila svojo izobraževalno ustanovo formalnega tipa (vrtec, osnovno šolo ali gimnazijo). Ni manjkalo želja in predlogov, da bi ustanovili kolegij. Ustanovljena je bila tudi komisija, ki naj bi raziskala potrebe in možnosti ustanovitve kolegija, npr. v Prekmurju ali na Gorenjskem. Zgodilo se ni nič. Jezuiti imamo še vedno željo, da bi na tem področju imeli tudi svojo ustanovo in dali v skladu z našo tradicijo svoj prispevek slovenskemu človeku. Mogoče pa nam bo to uspelo na področju visokega šolstva. Na tem področju imamo precej izkušenj, saj je (bilo) kar nekaj naših patrov vključenih v visokošolske ustanove kot univerzitetni profesorji (Ivan Žužek, Vladimir Truhlar, Pavel Leskovec, Marjan Šef, Janez Mihelčič, Janez Mujdrica, Marko Rupnik, Franc Kejžar, Milan Žust, Janez Perčič, Peter Lah in drugi).

Silvo Šinkovec

Dodatni viri:

AAVV: *Jezuitski kolegij v Ljubljani*, (1998) ur. Vincenc Rajšp, Ljubljana.
 Ftičar, Veronika, (1993), *Vzgoja in krščanske vrednote*, Diplomsko delo, Dravljje, Ljubljana.
 Ignacij, Lojolski, Konstitucije Družbe Jezusove, (2007), založba Dravljje, Ljubljana, str. 111 – 149
 Kolvenbach, Peter Hans, (1999), *Odločilna vloga učitelja*, Vzgoja, št. 1, str. 7 – 11.
 O'Malley, John W., (1994), *First Jesuits*, Cambridge: Harvard University Press
 Peneš, Marjan, (1996), *Ignacijanska pedagogika*, Ljubljana, Filozofska fakulteta – oddelek za pedagogiko, diplomsko delo.
 Revija Vzgoja, št. 43. 2009
Značilnosti jezuitske vzgoje, Dravljje 1990
Odloki 34. generalne kongregacije Družbe Jezusove, odlok 18: Srednje, osnovno in neformalno šolanje, 1996, str. 157 – 158. Ljubljana.
<http://silvo-sinkovec.rkc.si/>

DESET LET REVIJE VZGOJA

Nekaj podatkov

Revija Vzgoja je pričela izhajati 1999, vsako leto izidejo štiri številke. Uredništvo je praznovalo deset let dela. Že po dveh letih je dosegla skoraj 2000 naročnikov, vrh je dosegla pri 2200 naročnikih. Naklada je med 2500 in 3500 izvodi. V desetih letih je izšlo 40 števil, 2080 strani, 986 člankov, pisalo je 518 avtorjev, predstavljenih je bilo več kot 300 knjig.

Potreben je bil pogum, da smo se loti izdajanja revije v majhnem prostoru, kot je slovenski (2 milijona prebivalcev). V letu 1998 smo posvetili kar nekaj časa vprašanju, ali naj začnemo ali ne izdajati tako revijo. Od različnih ljudi smo dobili odgovor, da potrebujemo takšno revijo. V Sloveniji je res veliko revij o vzgojnih vprašanjih, toda strokovne so pisane za ozek krog strokovnjakov, zato so za širši krog bralcev nezanimive in nepoznane; druge so preveč splošne in premalo strokovne. Kristjani smo pogrešali strokovne članke, ki vključujejo krščansko antropologijo in evangeljske vrednote. To vrzel smo z našo revijo zapolnili. V sinergiji Društvo katoliških pedagogov in vodstva province Družbe Jezusove se je rodila nova revija.

Zasnova uredniške politike

Revija je namenjena učiteljem, vzgojiteljem in staršem. V njej učitelji in starši najdejo praktične stvari za svoje delo, dobro izkušnjo in strokovno mnenje. Vsaka številka ima **osrednjo temo**. Do sedaj smo pisali o vedno zanimivih temah: mladi, družina, nadarjeni, spolna zloraba, nasilje, zasvojenost, projektno delo, vloga univerze, načrtovanje prihodnosti, vzgoja za demokracijo, vzgoja za medije, vzgoja za ljubezen, razvoj samospoštovanja, celostni razvoj osebnosti, učne metode, prostovoljno delo itd. Revija ima več **rubrik**: razredništvo, starši, naš pogovor, biti vzgojitelj, biblična stran, vzgojna področja (verska vzgoja, vzgoja za mir in nenasilje, vzgoja za demokracijo, medijska vzgoja, spolna vzgoja, etična vzgoja), izkušnje in prebrali smo. Revija prinaša tudi novice iz življenja DKPS.

V prvi številki smo želeli povedati, kaj si predstavljamo pod besedo *vzgoja*. Za izhodišče smo vzeli tri dokumente: *Izjavo o krščanski vzgoji* (Vat. II), *Učenje: skriti zaklad* (Unesco) in *Ignacijanska pedagogika*. Dokumenti vsak s svojega zornega kota podajajo vizijo vzgojnega dela za tretje tisočletje. Vzgoja je spremljanje razvoja učenčeve osebnosti, podpora v trenutkih negotovosti in nevednosti, kažipot, svetovanje, mentorstvo, opazovanje učenčevih miselnih procesov, čustvovanja in vedenja; pomoč pri spoznavanju in doživljanju vrednot ter razvijanje sposobnosti empatije, ki vodi v odgovornost. Cilj vzgoje je celostno razvita osebnost: telesno, duševno, socialno in duhovno. Želimo pisati o temah, o katerih drugi ne pišejo ali pišejo manj. Posebno pa izbiramo vsebine, za katere se nam zdi, da so premalo poudarjene v našem šolskem sistemu: čut za solidarnost, moralni razvoj, vzgoja za vrednote, prostovoljno delo, duhovni razvoj.

Nekaj let sem se udeleževal letnih srečanj jezuitskih evropskih delegatov za vzgojo. Ta srečanja so bila zame vir navdiha, idej in spodbude. V naši provinci sicer nimamo kolegija ali kake druge izobraževalne ustanove, povabili pa so me na ta srečanja, ker sem bil asistent Društva katoliških pedagogov Slovenije. Sobratje v kolegijih po Evropi so povedali, da je njihovo glavna skrb formacija profesorjev. V tej vlogi sem prepoznal tudi sebe. Začel sem se načrtno posvečati temu delu preko Društva katoliških pedagogov. O svojem delu in spoznanjih smo želeli pripovedovati drugim in rodila se je naša revija. Revija Vzgoja prinaša bogato vsebino, ker je Društvo razvilo bogato življenje. Vsako leto sodeluje med 65 do 85 različnih avtorjev.

Etični kodeks učiteljev

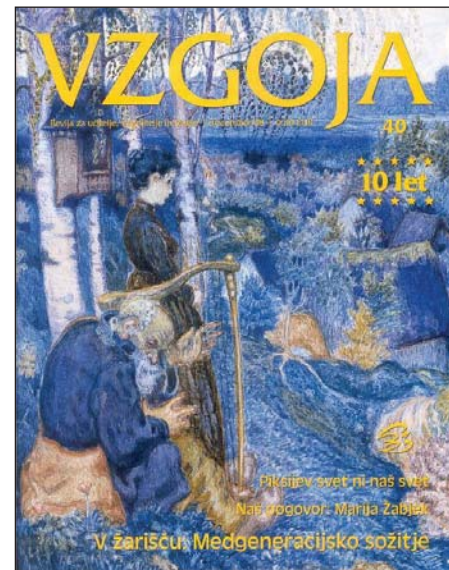
Smernice za naše delo daje tudi *Etični kodeks članov DKPS*. Besedilo je nastajalo več let, mnogi člani in drugi strokovnjaki so sodelovali pri njegovem nastajanju. Napisali smo besedilo, ki služi kot navdih za strokovno delo učiteljev na vseh stopnjah. Mnogi so se v njem prepoznali in doživeli podporo za svoje delo. Kodeks smo prevedli tudi v angleščino (<http://dkps.rkc.si/>) in ga predstavili učiteljem na seminarju na Češkem, na mednarodnem kongresu evropskih katoliških učiteljev (SIESC) leta 2000 ter na evropski konferenci o šolstvu v Gruziji (2008). Za naš kodeks so se zanimali Angleži, ko so delali pravila učiteljevega obnašanja, Italijani, ki so oblikovali deontološki kodeks za učitelje, Španci, kot vir navdiha. Tudi iz Afrike nas je prosil jezuit, ki dela v šolstvu, naj mu ga pošljemo.

Vsebinski poudarki

Mlade ljudi želimo učiti samostojnosti, da odkrijejo vrednote in duhovni svet, da razvijejo čut za dobro, sveto in lepo, čut za človeka. Nikomur ne moremo podariti posluha za glasbo, ampak si mora vsak sam izostriti naravni dar posluha, da bo lahko poslušal najbolj bogate glasbene stvaritve. Tako je mlad človek pred nalogo, da odkriva bogastvo medčloveških odnosov, svoje notranjosti in svet Boga, da bo z veseljem in užitkom iskal resnico, delal dobro, strmel nad lepoto in pokleknil pred svetim. Razviti religiozni čut pomaga oblikovati tudi moralni čut. Želimo si, da bi šola vključevala tudi duhovno razsežnost. Slovenska šola ne pozna predmeta verski pouk ali kaj podobnega, zato si želimo, da bi naši otroci spoznavali osnove religiozne in etične razsežnosti življenja.

Želimo si, da bi bila šola bolj 'na človeka usmerjena', več poudarka naj bo na medosebnih odnosih, spoštovanju osebnosti drugega, razvijanju talentov in prebujanju ustvarjalnega razmišljanja, učenju reševanja konfliktov, učenju demokratičnega razmišljanja. Naravoslovje naj bo povezano s filozofijo, z metafiziko. Pragmatizem je premalo, materializem je v ta svet zazrt pogled, človek pa je odprto, duhovno bitje.

Zavzemamo se, da bi vsaka šola imela dober vzgojni načrt. Da bi se mladi lahko pogovarjali o temeljnih vrednotah, se učili empatije in solidarnosti preko prostovoljnega dela, postajali bolj občutljivi za prostor in čas, socialno razviti. Da bi čutili usode brezdomcev, beguncev, ljudi v vojni, ljudi na socialnem robu.

Da bi razmišljali o vzrokih in posledicah in se učili sistematično ustvarjati zdrave skupnosti. Solidarnost z drugimi nas bo naredila bolj solidarne med seboj. Z osebnimi državami učitelji sporočajo, da mlade cenijo, jih spoštujejo in jim zaupajo. V dialogu jih morejo tudi soočiti s slabostmi in razvadami, odkrivajo v njih talente ter jim jih pomagajo razvijati. Iščejo vizijo življenja, postavljajo cilje, razvijajo notranje motivacije. Ko se te razvijejo, vzgojitelj ni več potreben, ker ima mlad človek notranjo usmerjenost, notranjo disciplino, ponotranjene vrednote.

Na uredništvu si želimo, da bi šole in župnije spoznale, da svojega poslanstva ne bodo dobro opravile brez tesnega sodelovanja s starši. Starši mladostnikov so še posebno željni pomoči, ker je njihovo starševstvo na preizkušnji. V rubriki za starše pišemo o izkušnjah staršev in o šolah za starše. Starše želimo opremiti z več znanja in spretnostmi za njihovo poslanstvo.

Deset let dela na uredništvu nas potrjuje, da delamo potrebno delo. Obletnica je bila priložnost za refleksijo in načrtovanje novega obdobja. In priložnost, da povemo še drugim, kaj delamo, ker smo prepričani, da biti danes prisoten v šoli pomeni pričevati za vrednote, ki so kažipot človeštvu.

Silvo Šinkovec

Vir:

Anuarij DJ, 2009

Zbornik: Beseda je vaših misli obraz, (2009) Dkps, Ljubljana.

LAIKI

JEZUITI IN SLOVENSKA SKUPNOST KRŠČANSKEGA ŽIVLJENJA (SSKŽ)

Še preden je leta 1540 nastala Družba Jezusova, je sv. Ignacij deloval predvsem med laiki, ki so iskali načine služenja Bogu, tako da so prej s pomočjo duhovnih vaj in duhovnih pogovorov iskali Božjo voljo. V tem Ignacijevem delovanju najdemo zametke Družbe Jezusove, hkrati pa tudi zametke laiškega gibanja, ki ga je odobril papež Gregor VIII. in ga prepoznal kot cerkveno laiško kongregacijo z bulo Omnipotentis Dei leta 1584. Postalo je znano pod imenom Marijine kongregacije. Prve skupine so se začele zbirati že dvajset let prej, leta 1563.

Marijine kongregacije so na slovenskem ozemlju verjetno začele delovati s prihodom jezuitov in so bile dejavne vse do konca druge svetovne vojne. Po svetu so še vedno delovale, a so leta 1963 spremenile ime v Skupnost krščanskega življenja. V času, ko se je prenavljala Cerkev in iskala svoje izvore, je tudi SKŽ našla svoje prave korenine v ignacijanski duhovnosti in začela pot kot laiška apostolska skupnost. To pomeni, da se je SKŽ prenovila v istem času, ko je nastala Slovenska provinca Družbe Jezusove.

Skupnost krščanskega življenja (SKŽ) je skupnost laikov, ki jih druži želja zares slediti Kristusu v vsakdanjem življenju na temelju ignacijanske duhovnosti: duhovnih vaj, osebnega spremljanja, srečevanja v manjših skupinah, črpanja iz Božje besede in zakramentov. Skupnost je navzoča na vseh celinah v več kot šestdesetih državah sveta. Vendar je trajalo še kar nekaj let preden je Skupnost s svojo karizmo vstopila tudi v Slovenijo.

Zametki nove skupnosti v Sloveniji segajo v leto 1976 in sicer do posebnega prijateljevanja Marka Rupnika, Marinke Hosta in Nuše Lavrih, ki so se odločili za trdno prijateljstvo v Gospodu, molitvi in evharistiji. Njihovo prijateljstvo je pritegnilo še druge prijatelje in nastalo je gibanje Kres, ki je vnel marsikaterega študenta. Iz tega gibanja je kasneje k jezuitom stopilo kar nekaj fantov, ki so še danes

SSKŽ na romanju (levo p. Damjan Ristić, desno p. Janez Poljanšek).

nepogrešljivi člani slovenske province Družbe Jezusove. Jezuiti so takrat prepoznali Kres kot nov način, kako biti povezan z laiki, s katerimi delijo skupno ignacijansko duhovnost. Kresovci so se zbirali okoli patra Rupnika vse do leta 1988, nakar je njihov asistent postal pater Silvo Šinkovec.

V tem času se je Kres začel spoznavati s svetovno skupnostjo SKŽ, ki jo je papež Janez Pavel II. priznal kot legitimno naslednico Marijinih kongregacij ter jo imenoval za laiško institucijo papeškega prava. V Kresu se je prebudilo zanimanje za to, da bi se pridružili tej Svetovni skupnosti. To je pomenilo več strukture in privzemanje nekaterih elementov SKŽ, ki jih do takrat v Kresu ni bilo. Izziv je bil velik, vendar se je večina po razločevanju vendarle odločila, da Kres postane del Svetovne skupnosti krščanskega življenja. To se je zgodilo leta 1990 na svetovni skupščini SKŽ v Guadalajari, kjer se je Kres preimenoval v Slovensko skupnost krščanskega življenja (SSKŽ).

Vermi učitelji ...

Ta razvoj je slovensko provinco Družbe Jezusove še bolj in drugače povezal z novoimenovano skupnostjo. Duhovni asistent Svetovne skupnosti je namreč sam jezuitski general, ki ga pri njegovem delu nadomeščajo nacionalni asistenti SKŽ. Sodelovanje z SKŽ je za jezuite prioriteta oblika sodelovanja z laiki. To je potrdila tudi 34. generalna kongregacija in to potrjuje 35. generalna kongregacija Družbe Jezusove.

Slovenska provinca je to ves čas sprejemala in spoštovala. Za patrom Silvom so se kot asistenti razvrstili drugi jezuiti:

1991 p. Marko Mohorič (do smrti, 31.10.1991)

1992 do 1996 p. Vili Lovše

1996 do 1999 p. Milan Bizant

1999 do 2001 p. Jože Roblek

2001 do 2006 p. Andrej Benda

od 2006 p. Damjan Ristić

V posamezne skupine SKŽ se redno vključujejo sholastiki, ki se na ta način spoznavajo z laiškim vidikom ignacijanske duhovnosti. Poleg tega je delovalo in še vedno deluje nekaj jezuitov kot spremljevalci SKŽ skupin.

V letih, ko je bil pater Silvo asistent SKŽ, se je začelo razvijati partnersko sodelovanje med jezuiti in SKŽ. Plod tega je bila soorganizacija romanja za mir na Rdeči breg k Svetemu Ignaciju. To je bil pomemben odgovor na vojno, ki je takrat divjala na Balkanu. Romanje se je prišlo in letos je potekalo že sedemnajstič, tokrat že drugič k Svetemu Ignaciju v Staro Gorico. To romanje je zaznamovano s hojo in molitvijo, ki jo označujejo ignacijanski način meditacije, skupinskega podeljevanja in eksamna. Vsakoletno romanje je zaznamovano tudi z določeno temo oziroma posebno milostjo, za katero se na njem prosi. Na stotine romarjev, ki so že romali na ta način, družijo ta skupna nepozabna izkušnja.

SKŽ po sebi ni jezuitski apostolat, temveč je za nas prednostna naloga, da z SKŽ sodelujemo, kolikor se da konstruktivno in plodovito. Podpora laikom v Cerkvi je ena od pomembnih vlog, ki jo imamo jezuiti v Cerkvi, še toliko bolj, če z njimi delimo ignacijansko duhovnost. Učimo se in vedno bolj se bomo morali učiti, kako skupaj s SKŽ postati sodelavci v apostolatu. Današnji dan je začetek tega novega odnosa, ko sodelujemo jezuiti duhovni spremljevalci z duhovnimi spremljevalci iz SKŽ kot enakopravnimi sodelavci. Za marsikoga je potreben velik preskok v glavi, a izziv je tudi v tem, da je jezuitska stvarnost takšna, da potrebujemo sodelavce, saj nas je vedno manj. Samo skupaj bomo zmogli, kar sami ne zmoremo. Mislim pa, da je potrebno, da kolikor se da pomagamo laikom, posebno tistim iz SKŽ, do samozavesti, da bomo skupaj delali kot enakovredni partnerji.

Damjan Ristić

VERNI UČITELJI POVEZANI V DRUŠTVO

Ko sem šel po osnovni šoli na pedagoško gimnazijo, je bilo to za mnoge znamenje, da se bom oddaljil od Cerkve in vere. Šolsko področje je bilo namreč skrbno pod nadzorom partije. V našem kraju je bil učitelj matematike pod stalnim pritiskom, ker je hodil k maši, čeprav le v zakristijo. Strahovi o meni se na srečo niso uresničili. Bog je imel drugačne načrte. Po gimnaziji sem še na pedagoško akademijo na študij defektologije. Rad sem imel ta študij. Ko sem ga končal, sem se odločil, da postanem jezuit.

To je bila dobro osnova, da me je potem, ko sem se v Ljubljano vrnil iz Rima kot duhovnik, provincial p. Lojze Bratina nagovoril, naj nekaj storim za učitelje. P. Bratina je namreč leta 1988 vodil duhovne vaje za izobražence. V tisti skupini je bilo sedem učiteljev. Na koncu so izrazili željo, da bi imeli svojo sekcijo v sklopu Medškofijskega odbora za izobražence.

Skupnost katoliških pedagogov

Februarja 1989 smo imeli prvi sestanek. V prvem krogu smo se vprašali, če si želimo srečanj in večje povezanosti. Odgovor je bil enoglasen: seveda. V drugem, kaj bi počeli skupaj, se je rodilo zelo veliko idej in pobud. V tretjem, naj se srečujemo kot prijatelji in bolj tiho ali organizirano in javno, se je glas nagnil k slednjemu. Tako je bilo zasajena sadika Društva katoliških pedagogov Slovenije. Sprva smo si dali ime skupnost, kasneje smo se morali registrirati in postali smo društvo.

Takoj smo pričeli z delom. Sprva so bila to predavanja, najprej v Dravljah, kasneje tudi v Mariboru in drugih krajih Slovenije (Kočevje, Ribnica, Novo mesto, Celje, Murska Sobota, Jesenice, Tolmin, Mozirje, Koper itd.). Včasih se je teh predavanj udeleževalo do 100 učiteljev. Okroglih miz na teološki fakulteti v Ljubljani se je udeležilo tudi čez 300 učiteljev. Delovanje Društva katoliških pedagogov Slovenije je ves čas tesno povezano z Družbo Jezusovo, ki je poskrbela za duhovnega asistenta, nudila prostore, svoje izkušnje in znanje. Hvaležni smo nadškofu Alojziju Šuštarju, ki nas je močno podpiral in spodbujal, naj to delo začnemo in vztrajno nadaljujemo.

Društvo si je postavilo štiri cilje delovanja: duhovna rast, povezovanje, strokovnost in poslanstvo.

Duhovna podpora učiteljem. Organizirali smo duhovne vaje (pet dni v tišini in osebno vodene; eden in potem dva termina vsako poletje), duhovne obnove, predavanja z versko vsebino itd. Mnogo let smo imeli duhovne vaje v Nazarjah, potem tudi na drugih krajih, zadnja leta redno tudi v domu duhovnih vaj v Ilirski Bistrici. Duhovne vaje učiteljem so vodili in sodelovali pri vodenju mnogi jezuiti, škofijski duhovniki in redovnice (npr. škof Smej; jezuiti: Bratina, Šinkovec, Roblek, Kežzar, Lovše, Bačar, Mikuš; škofijski duhovniki: Turnšek, Šuštar, Platovnjak; redovnice: s. Judita Mihelčič, s. Vida Tomažič, s. Irena Grandošek, s. Marta Meško, s. Martina Radež itd.).

Duhovne vaje so bile gotovo eno glavnih sredstev, preko katerih je raslo duhovno jedro članov DKPS. Čas za podaljšano tišino, ko se človek umiri in sreča sam s seboj ter prisluhne Bogu ni bil vedno dobro sprejet. Učitelji težko utihnijo. Pa vendar so v zadnjih dvajsetih letih mnogi našli ta dragocen zaklad in radi prihajajo v tišino. Sveto pismo odkrijejo v novi luči in ga potem doma tudi radi uporabljajo. Mnogi so odkrili bogastvo psalmov, pa evangelijev ali Pavlova pisma. Neizčrpen vir molitve in duhovne hrane. Duhovne vaje služijo tudi kot neke vrste kateheza, saj je to tudi čas, ko se poglobimo v posamezne skrivnosti razodetja, zakramente, Cerkev. Duhovne vaje so služile za drobna sporočila, ki so učiteljem približala skrivnost vere. Osebni pogovor na duhovnih vajah ima poseben pomen. Človek se uči spregovoriti o svojih najbolj osebnih izkušnjah. O tem ni vedno lahko govoriti. Toda globoka doživetja pri meditacijah so nas zblížala in odprla drug drugemu. Duhovne vaje so čas, ko si delimo vero, versko izkušnjo. Mnogi so doživljali globoke religiozne izkušnje. Kako lepo bi bilo, če bi jih lahko zapisali. Bilo bi čudovito duhovno branje, kajti Bog vsako leto nasuje v srca obilo milosti. Nekateri učitelji imajo velik dar kontemplacije. Duhovne vaje so postale prava šola molitve in odkrivanja kontemplativne razsežnosti življenja.

Povezovanje učiteljev. Katoličani, ki so delovali v šolstvu, so morali biti tiho in pogosto svoje vere niso smeli živeti javno v času socializma. Nad njimi je bil izvajan pritisk in diskriminacija. Spomnim se prvih srečanj, kako je iz ljudi vrelo vse tisto grenko in trpko zaradi preganjanja, šikaniranja in zastraševanja s strani oblasti. V raznih oblikah. V Društvu so našli svoje mesto in občutek svobode. Nismo pa ostali pri tem. Povezovanje smo razumeli tudi kot potrebo sodobne demokratične družbe, v kateri mora vsak državljan najti svoje mesto, svoj glas in postati aktiven državljan. Društvo je tako ponudilo možnost ljudem, ki imajo podobne vrednote, da organizirano dajo svoj prispevek državi. Povezovanje je pomenilo tudi odgovor na potrebo po

20 let DKPS

druženju. Iz tega so se razvili različni izleti, romanja, ekskurzije, ogledi umetniških zanimivosti, neformalni pedagoški pogovori itd. Želja po povezanosti nam je pot utrla med kolege v Evropi in postali smo člani Evropskega združenja katoliških učiteljev (SIESC).

Strokovnost. Kot strokovno društvo si je DKPS postavilo kot zelo pomemben cilj prispevati k razvoju pedagoške stroke in kakovostnem u delu v šolstvu. Z vidika tega cilja so v dvajsetih letih obstoja potekale številne dejavnosti (strokovna predavanja, delavnice, kongresi, seminarji). Naj omenim nekatere najbolj odmevne.

Organizirali smo tri mednarodne posvete v sodelovanju s SIESCkom. Vsakič je izšlo tudi bogato gradivo: 1993 *Evropska šola in njene krščanske razsežnosti*, 2000 *Naš čas, mladi, njihovi starši in učitelji*; 2004 *Izstopajoči učenci: izziv za učitelja*. V ta sklop naj omenim tudi izobraževanje učiteljev. Od leta 1997 sodelujemo v sistemu stalnega strokovnega izpopolnjevanja učiteljev z različnimi seminarji (Etična razsežnost učiteljevega dela, Razrednik in razred, Osebni dnevnik, Spodbujanje samozavesti in samospoštovanja, Inteligentna čustva, Nenasilno sporazumevanje, Retorika za učitelje, Usposabljanje voditeljev šole za starše, Računalniški tečaji itd.). V teh letih smo imeli na izobraževanju približno 3000 učiteljev, na 14 seminarjih in več kot 100 izvedbah.

Poleg tega so se člani udeleževali različnih *posvetov in kongresov*. Mogoče je bila prisotnost na kongresu v Žalcu (2006) najbolj pomembna, kajti tam se je jeziček na tehtnici premaknil v smer, da je dobro, da imajo osnovne šole svoj vzgojni načrt. To je takratna oblast potrdila z zakonom in danes imajo vse osnovne šole svoj vzgojni načrt. V šolskem letu 2007/08 je DKPS izvajala seminar *Kako oblikovati vzgojni načrt šole* za trinajst osnovnih šol. Sodelovali so tudi v komisiji Ministrstva za šolstvo in šport, ki je pripravljala smernice/navodila za osnovne šole, kako pripraviti vzgojni načrt. To je bila zelo lepa izkušnja. Na tem področju pa je seveda še zelo veliko dela.

Društvo je potrebovalo svoj povezovalni list, ki ga je poimenovalo *Iskanja*. Po 25. številkah je interno glasilo preraslo v revijo *Vzgoja*. Revija je tudi dober prispevek šolstvu. Mnogi učitelji v njej najdejo idejo za svoje pedagoško delo, predvsem vzgojne vidike. Deset let izhajanja revije nam je služilo v premislek in praznovanje. Veseli smo, da je vsa ta leta delo lepo teklo.

Poslanstvo. Društvo se je trudilo dati svoj izvirni prispevek k slovenskemu šolstvu. Kaj naj ustvarimo, kaj je naše poslanstvo je bilo pogosto vprašanje in še vedno ostaja. Prvi in do sedaj najbolj pomemben dogovor je ta, da slovenskemu šolstvu pomagamo poudarjati in razvijati kakovostno vzgojo. Zato smo napisali etični kodeks za učitelje in spodbujali etično refleksijo, si prizadevali za kakovost razrednih ur, ustvarjali programe obveznih izbirnih vsebin, sodelovali pri oblikovanju vzgojnega načrta šole, razvijali koncept in programe šole za starše.

Pedagogika od spodaj

Vse prepogosto pričakujemo rešitve od politikov, ki naj bi prinesli ugodne spremembe v šolstvu. Menim, da je v šolstvu vloga politikov manjša, kot jim jo včasih pripisujemo. Dobra praksa raste od spodaj, od dobrih učiteljev. Dobra praksa prinese spremembe tudi na vrhu, v politiki, v dokumentih. Nekaj tega smo doživeli v zadnjih dvajsetih letih. Iz srečevanj z nami in izkušnje duhovnih vaj je izšel tudi prvi šolski minister samostojne Slovenije, Peter Vencelj. Uvedel je zasebno šolstvo, zato smo v Sloveniji dobili nekaj katoliških vrtcev in gimnazij in uvedli nekaj vzgojnih komponent v srednjo šolo. Ustanovitev Andragoškega centra je tudi njegova zasluga. V naslednjih letih se je liberalna vlada trudila, da je vzgojne elemente izrinjala iz šole.

Toda življenje je vedno močnejše od ideologije in administracije ter si utira svojo pot. Pomembno je biti tam, kjer se vzgoja dogaja. Dvajset let kot duhovnik srečujem učitelje po Sloveniji in vem, da je v šolah mnogo ljudi, ki dajejo za vzgojo svojo najboljšo energijo, znanje in ljubezen. In naredijo mnogo dobrega. Hvaležen sem jim, ker delajo dobro delo našim mladim. Rad sem z njimi in želim si, da bi jih še bolj podprli pri njihovem delu in v njihovem plemenitem poslanstvu. Zasebne katoliške šole so sicer pomembne in potrebne, toda podpreti moramo katoličane, ki se trudijo v javni šoli. Vanje hodi večina učencev, tudi iz vernih družin. Trudimo se biti kvas in sol sredi družbe in skrbimo za vrednote ustanov, ki pripadajo vsem.

Silvo Šinkovec

Viri:

Etični kodeks članov Društva katoliških pedagogov Slovenije, <http://dkps.rkc.si/?id=288>

Iskanja št. 25, 1998, DKPS, Ljubljana.

AAVV: Zbornik ob 20 letnici DKPS: *Beseda je naših misli obraz* (2009), Ljubljana.

Silvo Šinkovec, *The Magazine Vzgoja (Education) has 10 years*, (2009) Anuarij Družbe Jezusove, Rim.

VERA IN PRAVIČNOST

JEZUITSKA SLUŽBA ZA BEGUNCE V SLOVENIJI

Jezuitska služba za begunce¹ ali na kratko JRS (kratica izhaja iz angleščine Jesuit Refugee Service) je mednarodna katoliška organizacija, katere poslanstvo je spremljati begunce, jim služiti ter zagovarjati njihove pravice. Vrhovni predstojnik Družbe Jezusove p. Pedro Arrupe je to organizacijo ustanovil leta 1980. V Sloveniji je Družba Jezusova odprla urad Jezuitske službe za begunce leta 2002, čeprav sta dva jezuitska bogoslovca – kot prostovoljca – opravljala dejavnosti pomoči prosilcem za mednarodno zaščito ter drugim že od leta 1999. P. Marijan Šef je bil prvi direktor tega urada v Sloveniji, ko se je vrnil iz Sarajeva, kjer je deloval kot direktor JRS Bosne 1995-2001.

V teh letih smo delovali na raznih področjih in smo hvaležni za:

- Različne delavnice, srečanja ter oblike psihosocialne, pravne ter materialne pomoči v Azilnem domu (Ljubljana) in Centru za tujce (Postojna) v službi bratom in sestram v stiski.
- Mrežo prostovoljcev, ki z njihovo formacijo in profesionalnim spremljanjem pomagajo socialni delavki – od ustanovitve urada Milena Frank do 2007, sedaj Rebeka Balažić Tonkli – pri izvajanju projektov in širijo našo vizijo delovanja bodisi v Azilnem domu (institucija odprtega tipa) kakor tudi v Centru za tujce (institucija zaprtega tipa).

¹ <http://www.rkc.si/jrs/>

V sedemdesetih letih je p. Marijan Šef s sodelavci organiziral vrsto romanj za bolnike in invalide z vlakom v Lurd. V »Slovenskih jezuitih« je za leto 1975 rečeno: »Romanje v Lurd z bolniki, ki ga je letos spet organiziral p. Šef in vodil škof dr. Jenko, je potekalo v splošno zadovoljstvo. V lurško bolnico so spravili letos 62 težjih bolnikov, okrog 60 lažjih pa so namestili po hotelih. Pri organizaciji pomoči je sodelovalo šest zdravnikov, 20 sester in še 80 drugih pomočnikov.«

- Radijske oddaje »Gradimo odprto družbo« na Radio Ognjišče (vsak tretji torek ob 18.15) – do sedaj smo pripravili in izvedli čez 120 oddaj – s katerimi osveščamo slovensko javnost o begunski, migracijski ter razvojni tematiki v domovini in tujini. V njih spregovorimo tudi o življenju in težavah prosilcev za mednarodno zaščito (azil), ilegalnih migrantih ter o integraciji beguncev v Sloveniji.
- Mednarodne raziskave v partnerstvu z Jezuitsko službo za begunce v Evropi (JRS Evropa), kjer s pridobljenimi podatki vplivamo na boljše in pravičnejše zakone ter na javno mnenje na slovenski ter evropski ravni.
- Računalniške tečaje, ki so beguncem ter prosilcem za mednarodno zaščito (azil) v pomoč pri vstopanju v računalniški svet, upajoč da lažje najdejo delo.

Maša v Marijini kapeli pri Sv. Jožefu.

- Srečanja s predstavniki Urada Predsednika RS, Ministrstva za notranje zadeve (MNZ), Ministrstva za zunanje zadeve (MZZ), Slovenske Policije ter nevladnimi organizacijami pri usklajevanju naših mnenj in načrtov za boljše sodelovanje ter za izboljšanje zakonov, ki obravnavajo to področje. S tem je povezana tudi dejavnost vplivanja (lobiranje) na tiste, ki pišejo ter sprejemajo zakone.
- Srečanja s predstavniki komisije za karitativne dejavnosti ljubljanske nadškofije, kjer predstavljamo naše dejavnosti in pričujemo za (nove) uboge, ki so med nami.
- Predstavitve, ki smo jih imeli o našem delu po župnijah, na okroglih mizah, konferencah ali na raznih shodih.
- Članke in poročila o našem delu v medijih: na TV, radiu, v časopisih ter na spletnih straneh – doma in v tujini.

- Otvoritev sobe za tišino² v Centru za tujce, kjer ljudje različnih veroizpovedi lahko molijo, meditirajo ali so v tišini. Idejni načrt in ureditev tega prostora znotraj Centra, ki ga vodi slovenska Policija, je naredil slovenski jezuit in arhitekt Robert Dolinar.
- Vsakoletne enotedenske počitnice za otroke in žene družin beguncev ter prosilk za mednarodno zaščito v Portorožu.

Robin Schweiger

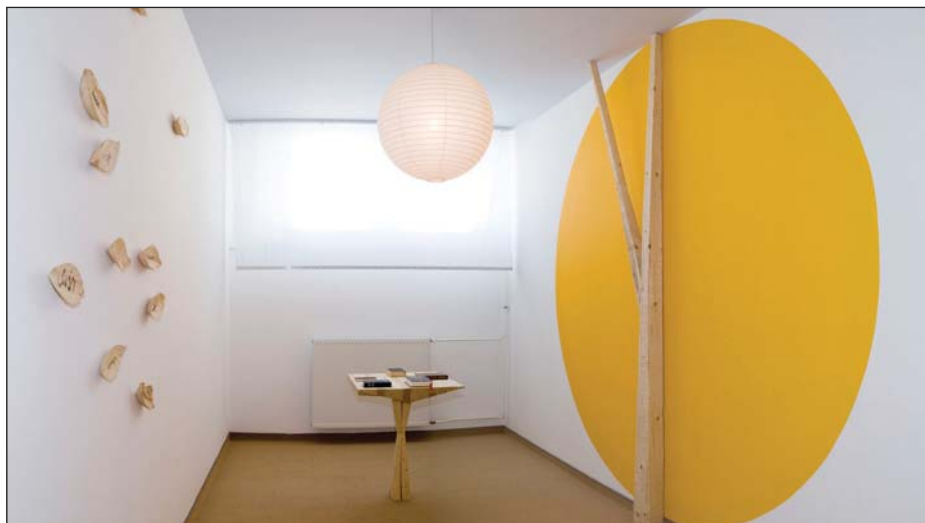
P. Marijan Šef je s sodelavci, zdravniki in drugimi, v začetku sedemdesetih let pripravil prvi seminar o različnih vidikih medicinske etike. Trajal je pet večernih srečanj pri Sv. Jakobu v Ljubljani in je bil zelo dobro obiskan.

VERA IN LUČ

Tudi Vera in luč, mednarodno gibanje za otroke z duševno prizadetostjo, njihove starše in prijatelje, je sad razcveta mnogih iniciativ v katoliški Cerkvi po II. vatikanskem cerkvenem zboru. Začelo se je leta 1971 z romanjem v Lurd. Ustanovitelja sta Jean Vanier, ki je tudi začetnik podobne skupnosti Barka, in Marie-Hélène Mathieu, ki sta nakazala tedanjemu doživetju in elanu smer.

V Slovenijo je Vero in luč prinesel p. Jože Mihelčič, ki je eno stopnjo jezuitske formacije naredil v skupnosti Barka v Belgiji. O svojih začetkih je takole povedal v pogovoru za »Slovenske jezuite« (1985): »Kolikor sem vedel, v slovenski Cerkvi na tem področju ni bilo nič organiziranega. Treba bo zaorati ledino.

V letih 1980 – 1982 sem bil v Dravljah kaplan. V Družino sem dal oglas za verouk za prizadete. Prijavili so se trije. Začel sem z veroukom posameznikov na domovih.

Soba za tišino

² Več o sobi za tišino lahko preberete in pogledate na <http://www.policija.si/index.php/center-za-tujce-zanimivosti/249-v-centru-za-tujce-odprli-sobo-za-tiino>.

Leta 1994 je predsednik republike Milan Kučan podelil Slovenski Karitas in dr. Marijanu Šefu odlikovanje Častni znak svobode republike Slovenije »za človekoljubno dejavnost pri reševanju človeških stisk«.

Sčasoma pa je bilo tega vedno več in s posamezniki nisem mogel več nadaljevati; da pa bi imel v župnišču poseben verouk, tedaj ni bilo mogoče. Jaz sem bil sam in otroci zelo različni.

Septembra 1982 sem se preselil v Maribor, kjer sem prav tako začel učiti nekaj otrok, hkrati pa sem se do naslednjega leta še vračal v Ljubljano k posameznim družinam.

Poleti 1983 je neko mamo hudo prizadelo, ko sta dva fanta pretepla njenega sedemletnega otroka (eden izmed njiju mu je na prsih ugašal cigareto). Milica se za to ni kaj dosti zmenila. Le nekaj dni kasneje je z otrokom prišla med mašo v cerkev. Fant je šušljaje spraševal to in ono. Ljudje so se začeli ozirati. Pristopil je duhovnik in predlagal, da gredo iz cerkve, ker motijo bogoslužje. To je bil zanjo drugi udarec.

Tedaj sem videl, da tako ne bo šlo naprej in če ne drugače, bomo imeli mašo za prizadete posebej.

Oktobra 1983 je bilo prvo tako srečanje. Od tedaj se redno, vsako tretjo nedeljo v mesecu, srečujemo v Dravljah v Ljubljani, Mariborčani pa vsako drugo pri Sv. Magdaleni. Tudi na Tolminskem se dobivajo občasno. «

Danes je v Sloveniji preko trideset skupin Vere in luči. P. Jožeta Mihelčiča je od začetkov v Belgiji in naprej podpiral tedanji provincial p. Marijan Šef, ki je bil kasneje vrsto let narodni duhovnik asistent slovenske Vere in luči. Od leta 2004 je narodni duhovnik p. Franc Kežar, duhovniki skupin v Dravljah in Mariboru pa so bili poleg omenjenih mnogi drugi patri: Franček Kramberger, Marko Mohorič, Mio Kekič, Andrej Benda, France Zupančič.

Ko sem sam opravljal tretjo probacijo, eno stopnjo jezuitske formacije, v Franciji, smo bili v skupini dvanajstih trije zelo povezani z Vero in lučjo: Grk Theodoros, Egipčan Adel in jaz. Vsi trije smo še sedaj narodni oz. provincijski duhovniki, kot so se v letošnjem letu preimenovali narodne Vil. Tudi na mednarodnih srečanjih je mogoče srečati veliko jezuitov. Do nedavnega je bil tudi mednarodni duhovnik jezuit p. Guy Vanhoomissen.

Družba Jezusova je po koncilu oznanjevanju vere ob bok postavila prizadevanje za pravičnost oz. tesno povezanost med obema ter se zelo usmerila v službo ubogim. Generalne kongregacije reda v tem času so to usmeritev vsakič znova potrdile. 34. generalna kongregacija (1995) je to strnjeno izrazila v odloku Značilnosti našega načina ravnanja. Ena od teh značilnosti je »solidarnost s tistimi, ki so v stiski«: »Danes jezuiti v kakršnikoli službi postajamo solidarni z ubogimi, tistimi, ki so potisnjeni na obrobje in so brez glasu. Tako tudi njim omogočamo udeležbo pri razvoju, ki oblikuje družbo, v kateri živimo in delamo. Oni pa nas učijo našega lastnega uboštva na način, ki se ga ne moremo naučiti iz knjig. Učijo nas razumeti, kaj pomeni zastonjskost naših opravil, kaj razdajanje tega, kar smo zastonj prejeli, kaj razdajanje samih sebe. Kažejo nam pot inkulturacije evangeljskih vrednost v okoljih, kjer je Bog pozabljen« (št. 14).

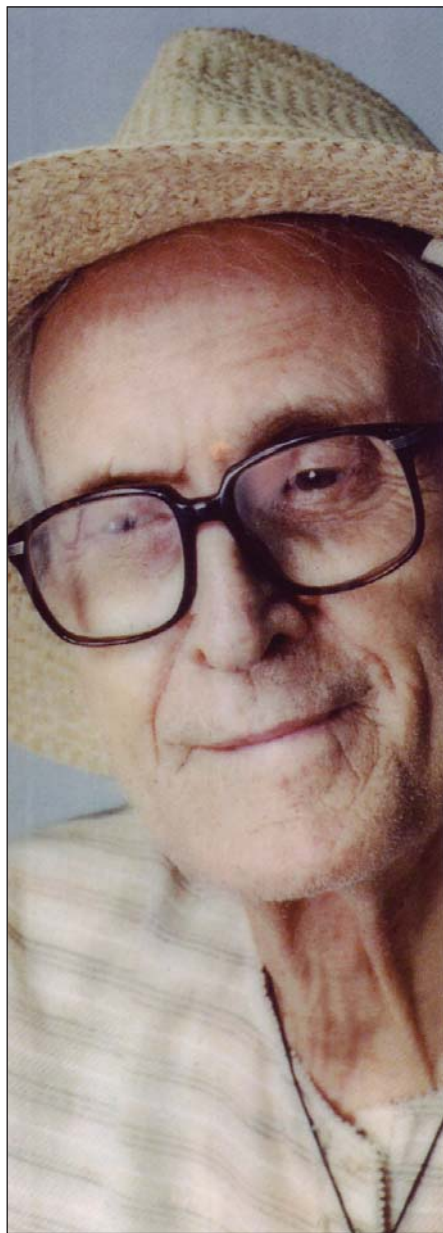
Franc Kejžar

Leta 1995 je bil p. Marijan Šef poslan v mednarodno jezuitsko skupnost v Sarajevo, ki naj bi delovala za spravo in bila v pomoč od vojne preizkušenim prebivalcem in krajevni Cerkvi.

Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije je 27. 6. 2002 podelilo slovenski Jezuitski službi za begunce Bronasti znak za pomemben uspeh pri zagotavljanju varnosti. Direktor slovenske JRS p. Robin Schweiger se je leta 2007 trikrat srečal s predsednikom države dr. Janezom Drnovškom.

P. Marijan Kranjc je bil vrsto let duhovnik-delavec v Mariboru.

P. Jože Cukale

MISIJONI

KLIC DALJNIH DEŽEL

Poigrajmo se s številkami.

Pred 40 leti (1969) se je zbrala polmilijonska množica, večinoma mladih, na znamenitem rockovskem festivalu v ZDA. To je bila znamenita »generacija 68« (68 generation). Istega leta je 20. julija prvi človek stopil na luno. Takrat so se pojavili prvi televizorji, sateliti, računalniki.

V tistem nemirnem času se je rodila tudi naša slovenska jezuitska provinca. Na majhnem prostoru našega planeta se je v organizirano skupnost povezala skupina »prijatelj v Gospodu«, odprta v široki svet.

BENGALIJA

Štirideset let pred tem (1929) so prvi trije slovenski jezuiti odšli v Indijo, v Bengalijo, k rokavom reke Gangesa, južno od Kalkute. To so bili p. Stanko Podržaj in redovna brata France Drobnič in Janez Udovč. Prihajali so še drugi, kot zadnji pa je 1950 odšel v Bengalijo p. Jože Cukale. S svojo smrtjo pred desetimi leti (21. 10. 1999) je kot zadnji slovenski jezuit na področju Gangesove delte zaključil ta naš misijonski podvig. Slovenski in hrvaški jezuiti so izročili domačinom mrežo misijonskih postaj z domačimi duhovniki, redovnicami in laičnimi voditelji, s cerkvami, šolami in zdravstvenimi ustanovami. V času slovenske province so umrli še bengalski misijonarji: p. Lojze Demšar 5. 3. 1974 v Borovnici, v Kalkuti pa p. Stanko Podržaj 23. 4. 1976, p. Janez Ehrlich 19. 1. 1978 in br. Leopold Vidmar 18. 11. 1984. Br. Janez Udovč je Gospodu odšel po plačilo v Dardžilingu 19. 8. 1978.

JAPONSKA

Na Daljni vzhod, na Japonsko, sta odšla oznanjat evangelij p. Vladimir Kos in p. Janez Mihelčič.

P. Kos je 2. junija letos dopolnil 85 let. Znan je kot izjemen misijonar, ugleden pesnik, filozof, univerzitetni profesor, karitativni delavec, poznavalec različnih jezikov, mož, ki ima »prekmursko srce in japonski nasmeh«, kot je zapisal dnevnik Večer 15. 6. 2009.

Med vojno je bil 1942 v množičnih italijanskih aretacijah s pesnikom Balantičem odpeljan v taborišče Gonars, po izpustitvi je v Ljubljani vstopil v bogoslovje, se z domobranci umaknil v Vetrinj in, kot pravi, »po Božji previdnosti me od tam niso vrnil v Kočevski rog ali druga morišča«. Po mašniškem posvečenju leta 1950 se je odločil za jezuitski red, se javil za Japonski misijon in v svoji azijski domovini pristal leta 1956. Pesmi je pisal že od dijaških let in samo v zadnjih desetih letih so različne slovenske založbe izdale 12 njegovih pesniških zbirk. Ob njegovi 80-letnici ga je takratni predsednik države dr. Janez Drnovšek odlikoval z zlatim redom za njegov »književni opus, prispevek k slovenski kulturi in jeziku ter človekoljubna dejanja«. V zadnjih letih prihaja vsako leto v Slovenijo in predava na naših univerzah o japonski filozofiji in veri.

P. Janez Mihelčič, rojen 1942 v Radovljici, je kot bogoslovec v Rimu vstopil v Družbo Jezusovo in zaprosil za Japonski misijon. Na Tokijski univerzi je predaval ruščino. Ko so se evangeliju odprla nova azijska področja – po razpadu Sovjetske zveze – se je priključil jezuitom v centralni Aziji in zdaj v Kirgiziji predava japonsščino in angleščino.

ZAMBIJA

V letih, ko je Indija začela zapirati vrata za prihod novih misijonarjev, je vodstvo Cerkve in Družbe Jezusove uprlo pogled predvsem v Afriko. Tam so nastajale nove svobodne države, polja so bila zrela za oznanjevanje veselega oznanila.

Zambija si je pridobila neodvisnost leta 1964, v letu torej, ko je v Sloveniji nastal samostojni slovenski jezuitski distrikt.

Podpisani sem 4. marca 1967 pristal na letališču Lusake, glavnega mesta Zambije. Tam me je pričakal p. Radko Rudež, ki je kot prvi slovenski jezuit prišel v Zambijo februarja 1958

(takrat je to bila še angleška kolonija Severna Rodezija) in je torej na afriških tleh že več kot pol stoletja. V začetku je deloval na oddaljenem področju ob meji z Mozambikom. Tam je kot »glas vpijočega v puščavi« vabil sobrate, naj se mu pridružijo. Tudi vodstvo Družbe Jezusove je slovensko provinco usmerilo k Zambiji, kjer je bilo veliko pomanjkanje misijonarjev, polja pa so bila zrela za apostolsko delo.

Kmalu sta se nama pridružila še p. Lovro Tomažin in redovni brat Jože Rovtar, potem so prihajali še drugi sobratje: Stanko Rozman, Jože Grošelj, Janez Mujdrica, Janez Mlakar, Lojze Podgrajšek, nekaj let sta bila v Zambiji patra Miodrag Kekić in Damjan Ristić. V Zambiji je delovala tudi uršulinka s. Zora Škerlj in laiške misijonarke: prof. Kristina Mlakar, višja medic. sestra Barica Rous in učiteljica Zinka Hercog. S. Zora je zdaj na jugu Afrike, v Bocvani.

Razen jezuitov sta v Zambijo prišla tudi minorita: p. Miha Drevenšek in p. Ernest Benko. P. Miha je že nekajkrat razveselil slovenske župnije z nastopi pevcev iz Zambije. Podobno kot v Bengaliji, smo vsa ta leta tudi v Zambiji delili misijonsko polje in sodelovali s hrvaškimi jezuiti, patri in brati. Posebej naj omenim brata Ilijo Dilberja, velikega graditelja cerkva, ki je tudi na naših postojankah s svojo ekipo delavcev zgradil veliko cerkva in raznih stavb. Zelo smo mu hvaležni.

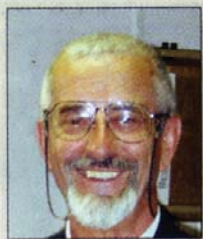
IZ SONČNE ZAMBIJE

Za prijatelje v Sloveniji smo 25. septembra 1969 – pred 40 leti! – začeli izdajati glasilo »Iz sončne Zambije«. Izdajanje lista v slovenskem jeziku v osrčju Afrike je bil pravi podvig. Ubogi črkostavci so se mučili z našimi nerazumljivimi besedami in črkami, ki jih ni v angleški abecedi. Svoj listič smo takole predstavili razširjeni misijonski družini:

»Slovenski misijonarji vas pozdravljajo, dragi prijatelji, iz sončne Zambije. Sončna je zato, ker jo obseva toplo afriško sonce in to ne le šest mesecev suhe dobe, ko ne pade niti kapljica dežja, ampak tudi v deževni dobi, ko ozelenijo gozdovi, travniki in obrežja velikih zambijskih rek. Nam, misijonarjem, je sončna tudi zato, ker je postala naša misijonska domovina in nas napolnjuje z notranjo srečo in vedrino v naših apostolskih prizadevanjih.

Svojo srečo bi radi delili tudi z vami, dragi prijatelji. Naj nas povezujejo z vami v veselo bratsko skupnost in utrjujejo prijetno zavest, da je misijonsko prizadevanje naš skupni podvig.«

40 let dela v misijonih

Janez Mihelčič,
jezuit, rojen
13. maja 1942
v Radovljici.
V misijone
je odšel 11.

septembra 1968. Deluje v
Kirgiziji.

RAZMIŠLJANA PATRA RUDEŽA

Ob našem jubileju je p. Janez Mlakar zaprosil p. Radka Rudeža, naj napravi kratek pregled našega dela v Zambiji. Enainpetdeset let ga veže s to misijonsko domovino in zdaj, ko se je umirila njegova zunanja dejavnost, se rad ozira na prehojeno pot, svojo in sobratov. Povzemam glavne misli p. Rudeža in se njemu in p. Janezu zahvaljujem za njun prispevek.

Štiri misijonska središča v Lusaški nadškofiji nosijo neizbrisen pečat slovenskih jezuitov: Katondwe, Matero, Chelston in Mumbwa.

Katondwe

Misijon se razprostira ob zambijski meji z Mozambikom, kjer so 1910 ustanovili misijonsko središče poljski in avstrijski patri, ki so jih Portugalci izgnali iz Mozambika. Dolina, dolga 80 km, je posejana z vasmimi in šolami, Poljaki so zgradili bolnišnico in za tisti čas mogočno cerkev. P. Rudež je bil prvi Slovenec, ki je deloval na tem področju, obiskoval vasi, krščeval in učil po zgledu sv. Frančiška Ksaverja. »Vsa dolina je bila katolištvu naklonjena, ljudje so me imeli radi«, je zapisal. Potem je prišel kot voditelj misijona p. Tomažin. Rekel je: »Kjer je šola, naj bo tudi cerkev« in zgradil šest cerkev. Za njim sta delo nadaljevala patra Grošelj in Mujdrica in misijon tako uredila, da so ga lahko prevzeli domači zambijski duhovniki. Cilj misijonskega dela je bil dosežen. Začenja se župnijsko delo z domačimi apostoli.

Podnapis: Misijonarji v Zambiji. Od leve proti desni: p. Radko Rudež, p. Janez Mlakar, laiška misijonarka s. Barica Rous, p. Jože Grošelj, hrvaški misijonar p. Joško Weissgerber.

Matero

To je velika mestna župnija v zahodnem delu Lusake. Ko sem tja prišel za župnika (1967), je to predmestje imelo okrog 60.000 prebivalcev. Poljski patri so že zgradili cerkev z župniščem in dvorano, v župniji sta bili dve katoliški osnovni šoli, ena za dečke, druga za deklice, vsaka pa je imela okrog 1000 učencev. Bratje marijanisti iz ZDA so blizu župnišča že imeli gimnazijo za fante. Župnijo sem vodil 10 let. Pomagal mi je najprej p. Rudež, nato indijski jezuit. Zgradili smo cerkev za 2500 vernikov in jo ob nedeljah tudi nekajkrat napolnili. V cerkev vstopaš skozi osem dvojnih vhodnih vrat, pred cerkvijo je veliko stopnišče za matere, ki sedijo na tleh z dojenčki in majhnimi otroki. Svetišče je posvečeno Odrešenikovi Materi (Amai a Mpulumutsi, Mother of the Redeemer).

Župnija Matero je bila kot nekakšen zgled sodobno urejenega župnijskega občestva z različnimi organizacijami, s sodelovanjem laikov, z malimi krščanskimi občestvi, z živahnim bogoslužjem in z neprestanim širjenjem. Zgradili smo še drugo cerkev in Matero razdelili na dve župniji. To novo župnijo Kizito je 6 let vodil p. Mlakar, za njim pa p. Podgrajšek in p. Grošelj, ki je cerkev v Kizitu razširil, ustanovil še eno župnijo in zgradil zanj prostorno cerkev. Poskrbel je za pouk 500 otrok, ki niso dobili prostora v državnih šolah in je zanje zgradil deset preprostih učilnic. S p.

Grošljem je v Materu stanoval p. Rudež, ki je osem let vodil primestno župnijo, za katero je p. Grošelj dokončal gradnjo velike cerkve.

Potem je v Materu pet let župnikoval p. Tomažin. Ker je bila zgoraj omenjena glavna cerkev že premajhna, jo je razširil. Ob nedeljah je 5 delilcev obhajila pomagalo pri dveh glavnih mašah, ob istem času pa je bila maša za otroke v dvorani, kjer so delili obhajilo trije delilci obhajila. Vsak petek je pet pooblaščenih delilcev obhajila prineslo obhajilo na dom bolnim in ostarelim.

Župnijo Matero zdaj vodijo domači, zambijski jezuiti.

Misijonarji v Zambiji. Od leve proti desni: hrvaški misijonar p. Ivan Gerovac, br. Jože Roztar, p. Lovro Tomažin, hrvaški brat Ilija Dilber, laiška misijonarka s. Dorica Verlič, p. Janez Mlakar, p. Jože Kokalj, p. Stanko Rozman.

Chelston

Tudi to je predmestna župnija Lusake. Ko je bila leta 1967 ustanovljena, še ni imela cerkve ali župnišča. Tri leta je tam pomagal p. Rudež in to v veliki dvorani blizu samostana domačih redovnic. Župnija se je razcvetela s prihodom p. Tomažina leta 1975. Zgradil je zelo lepo in prostorno cerkev in še dve na podružnicah. Posebno znana pa je njegova cerkev Fatimske Matere Božje in ob njej pastoralni center za vso nadškofijo. Tam je tudi redovna hiša indijskih redovnic, ki center vodijo.

V župniji je še jezuitski noviciat, v njem pa zvesto skrbi za materialne potrebe novincev br. Jože Rovtar. »Trenutno imamo 13 novincev in še šest vzgojiteljev in profesorjev. Letos smo jezuiti imeli v Zambiji štiri nove maše. Tudi provincial je domačin, prav tako so v bogoslovju vsi profesorji že domačini«, pravi br. Jože.

Župnijo Chelston že nekaj let vodijo domači jezuiti.

Br. Jože Rovtar z zambijskimi jezuitskimi novinci.

Mumbwa

P. Rudež pravi takole: »Morda je največji vidni dosežek slovenskih jezuitov v Zambiji njihovo delovanje na področju, ki se širi 200 km zahodno od Lusake«. Ko je leta 1950 prišel v Zambijo vizitator iz Rima, je na zemljevidu pokazal na malo mesto Mumbwa in rekel: »Tu zgradite misijon!«

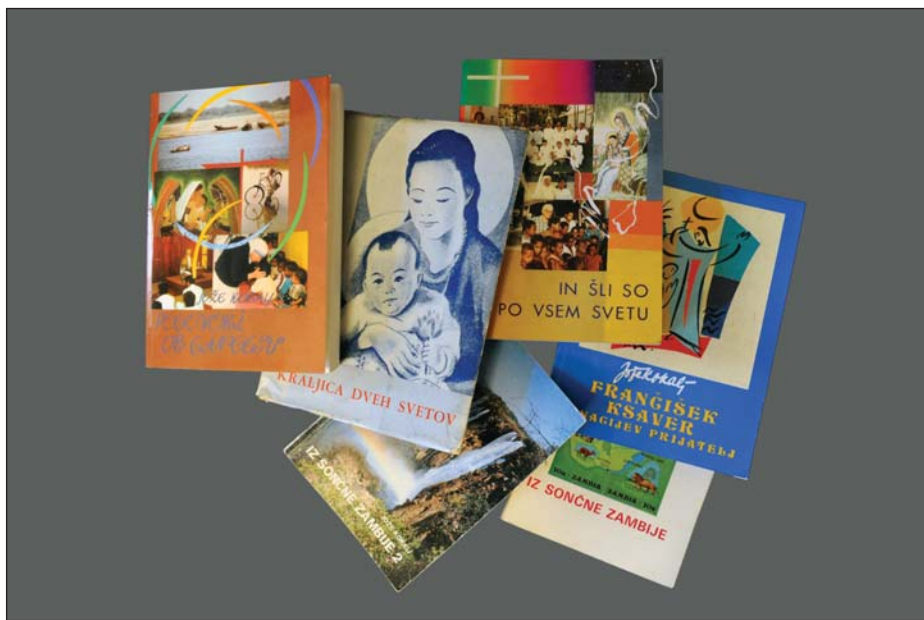
In poljski patri so z veliko potrpežljivostjo začeli z delom. Ni bilo lahko, ker je področje bilo namenjeno protestantskim misijonarjem, ki jih je podpiral plemenski poglavar. Katoličanom ni bilo dovoljeno oznanjevanje. Vendar je Poljakom uspelo, da so postavili majhno postojanko precej daleč od Mumbwe.

Sestre so začele z gospodinjsko šolo, ljudje so katoliške apostole vzljubili in tako je

leta 1974 hrvaški redovni brat Dilber v Mumbwi zgradil veliko cerkev, ob kateri so se začeli zbirati »naši« misijonarji, Hrvata p. Cindori in p. Gerovac, za njima pa patri Rozman, Rudež, Mlakar, Mujdrica. Toda župnija je bila velika, dolga več kot 200 km. Leta 1980 je br. Dilber zgradil cerkev ob cesti, ki vodi v Lusako in to je začetek Nangome. Tam je p. Rozman postavil novo misijonsko središče: župnišče, bolnišnico, samostan za sestre, ki oskrbujejo bolnišnico, naselje hiš za bolniško osebje, mlin, mizarsko delavnico, opremljeno s stroji, trgovino, bencinsko črpalko, dosegel je, da so dobili pošto in policijsko postajo. Vse to je bilo mogoče tudi zato, ker je uspel kraj elektrificirati in začel črpati podzemno vodo. Zraslo je veliko naselje.

Področje te župnije je bilo treba tudi pastoralno oskrbovati. Nekaj let je to delal p. Mujdrica, po letu 2000 pa je župnik p. Grošelj. Župnija ima 30 podružnic. P. Grošelj je zgradil cerkve v krajih, kjer jih še ni postavil p. Rozman.

Še en del prvotne župnije Mumbwa se je osamosvojil: Nampundwe. To župnijo zadnjih devet let vodi p. Mlakar. Na tem področju ima 24 podružnic s cerkvami.

Knjige o slovenskih misijonarjih in misijonih p. Jožeta Kokalja.

P. Rudež se upravičeno čudi, kako je kaj takega sploh bilo mogoče. »Področje Mumbwa je bilo protestantsko področje in do leta 1974 je imelo samo eno cerkev. Zdaj se verni katoličani zbirajo v več kot 50 cerkvah!«

ŠE DRUGI APOSTOLATI

Posebno poglavje bi zaslužil p. Mujdrica, ki zavzeto in z navdušenjem poučuje na katoliški univerzi v Kitwe, še prej pa je na učiteljsišču uvajal učitelje verske vzgoje v državnih šolah. Napisal je tudi knjigo o vzgojnih vprašanjih. P. Podgrajšek pa je bil študentski kaplan na lusaški univerzi, zdaj je predstojnik jezuitov v Malawiju in pripravlja ustanovitev katoliške srednje

šole. Nekaj let sta vzgojnemu delu v Zambiji podarila tudi patra Kekić in Ristić. Omenimo tudi predlani umrlega brata Franca Preglja s Cola, ki je bil kot član Britanske province Družbe Jezusove misijonar v Sudanu.

Končajmo z nekaj zrni zambijske modrosti.

- Motike se ne kujejo v ustih (proti praznemu besedičenju).
- Mati me je nosila, tudi sam jo bom nosil (hvaležnost do staršev).
- Glava ne postane siva ob rojstvu (starost – modrost).
- Kjer Bog kuha, tam ni dima (božje delovanje je nevidno).
- Tisti, ki je govoril: «Jaz vse vem», je ožel obleko v lonec piva.

Hvaležen Bogu in Družbi Jezusovi za misijonski poklic

Jože Kokalj

Pripis: S p. Rudežem se tudi jaz čudim »kako je kaj takega sploh bilo mogoče«.

PS: Ko sem zapis o klicu daljnih dežel oddal uredniku, me je pretresla vest, da je p. Lovro Tomažin umrl - 8.oktobra. Bil je zvesti sin treh domovin: Slovenije, Argentine in Zambije. Rad je imel svoj slovenski materni jezik in je moral zapustiti Slovenijo, ko je družina bežala pred komunističnim nasiljem. Rekel mi je, da je tudi lepo biti Argentinec. Tam je šel skozi vso šolsko izobrazbo in prehodil pot do duhovništva. In ves je živel za misijonsko domovino Zambijo. Do zadnjega dne je pogumno vztrajal na misijonskem polju. Hvala ti za tvoj zgled, pater Lovro!

Nadškof dr. Alojzij Šuštar na obisku v Zambiji leta 1985. Drugi od leve je g. Jože Kopeinig, drugi z desne p. Janez Mujdrica, zadnji na desni minorit p. Miha Drevenšek.

MEDNARODNO SODELOVANJE

MEDNARODNO SODELOVANJE

Slovenska provinca šteje 59 članov, a jih kar 21 jezuitov živi in dela trenutno onstran meja slovenske države. Mednarodno sodelovanje – tako pomembno za Družbo Jezusovo – se izraža na mnogotere načine. Nekaj slovenskih sobratov se vzgaja v tujini, drugi tam študirajo. Nekateri sobratje so prejeli posebna poslanstva od vrhovnega predstojnika Družbe Jezusove ali svetega očeta.

Začetki sodelovanja v Gorici. V sredi je italijanski provincial p. Federico Lombardi, desno slovenski p. Lojze Bratina.

1. Študijsko delovanje

Novinci – najmlajši člani naše slovenske province – se uvajajo v redovniško življenje v Genovi v sodelovanju z italijanski jezuiti. Plodno sodelovanje med italijansko in slovensko provinco se je začelo leta 1980, ko so prvi novinci s slovenskim magistrom novincem (p. Jože Roblek) živeli v Italiji. Mnogi bogoslovci so študirali – in še sedaj – filozofijo v Padovi, eden je študiral teologijo tudi v Neaplju. V 40-letnem obdobju so nekateri slovenski sobratje opravljali pastoralno delo (v jezuitskem izrazoslovju magisterij³) z mladimi v Torinu, Gorici ter v albanskem mestu Skadar, kjer delujejo italijanski jezuiti.

³ Magisterij je izraz za obdobje med študijem filozofije in teologije, ko se jezuit pastoralno 'brusi'. Magisterij lahko traja od enega do več let.

Slovenski jezuitski bogoslovci ter mladi patri so študirali (in še sedaj) na raznih jezuitskih univerzah v tujini. Nekateri so filozofske, teološke ter druge podiplomske študije opravili v Münchnu, Frankfurtu, Dublinu, Innsbrucku, Parizu, Zagrebu, Londonu, Chicagu, Washingtonu ter Bostonu. Rim je mesto, kjer je največ slovenskih sobratov študiral in so živeli v jezuitskih mednarodnih kolegijih Al Gesù in Bellarmino. Dodiplomski študij iz teologije so študirali na papeški univerzi Gregoriana, en sobrat je študiral tudi slikarstvo. Nekateri so opravili v večnem mestu na različnih papeških univerzah tudi magisterij ali doktorat iz duhovnosti, filozofije, teologije, misiologije, psihologije ter družbenih ved. Ob študijskem delu so mnogi slovenski sobratje opravljali različne vrste pastoralne pomoči po rimskih župnijah: delo z mladimi, še posebej s skavti, s študenti, dajanje duhovnih vaj, duhovno spremljanje ter služenje ubogim.

V tem jubilejnem letu 40-letnice naše province sta dva novinca (Egon Hriberšek, Benjamin Bevc) v Genovi, dva sobrata (Marko Pavlič, Rok Bečan) študirata filozofijo v Padovi, en sobrat (Robert Dolinar) študira teologijo v Londonu. Dva sobrata opravljata podiplomski študij na jezuitskih univerzah v ZDA in sicer p. Peter Rožič študira politične vede, p. Tone Svetelj filozofijo. P. Albert Bačar končuje podiplomski študij iz psihologije v Rimu. Dva sobrata bosta zaključila jezuitsko vzgojo (tretja probacija)⁴ z večmesečnim bivanjem v tujini in sicer eden na Irskem (p. Jože Zajc), drugi v Avstraliji (p. Ivan Bresciani).

⁴ Tretja probacija (preizkušnja) je zadnje obdobje v dolgi jezuitski formaciji, ki jo jezuit opravi po končanem študiju in določenem pastoralnem delu. To obdobje je priprava na zadnje zaobljube, s katerimi je jezuit polnopravno sprejet v Družbo Jezusovo.

2. Delo v jezuitskih in papeških institucijah

Drugi način mednarodnega sodelovanja je delo slovenskih sobratov v institucijah, ki jih vodi Družba Jezusova ali v poslanstvih, ki jim jih je papež zaupal.

V preteklih desetletjih so slovenski jezuiti služili vesoljni Cerkvi na mnogotere načine. Slovenski patri – Anton Prešeren, Vladimir Truhlar, Ivan Zore, Maksimiljan Žitnik, Ivan Žužek – so predavali na raznih papeških univerzah ali delovali v Generalni kuriji Družbe Jezusove. V našem jubilejnem letu le p. Marko Ivan Rupnik redno predava na papeških univerzah v Rimu in je tudi član več vatikanskih kongregacij. Ostali slovenski sobratje, ki živijo v večnem mestu, imajo različna poslanstva. P. Lojze Cvikel vodi papeški kolegij Russicum, kjer študirajo bogoslovci različnih vzhodnih cerkva na rimskih univerzah. P. Janez Poljanšek vodi mednarodni jezuitski kolegij Al Gesù, kjer študirajo jezuitski bogoslovci iz celega sveta. Ti se v tem kolegiju pripravljajo na duhovništvo ali so tik po duhovniškem posvečenju in nadaljujemo študije v Rimu. P. Milan Žust opravlja svoje delo in poslanstvo na Kongregaciji za Vzhodne cerkve. Tudi jezuitski bratje so delovali v Rimu: br. Anton Markočič je deloval na Vzhodnem inštitutu, br. Karel Podgornik že več desetletij deluje v Ruskem kolegiju, kjer je tudi diakon.

Skupnost Centra Aletti v Rimu. V sredi kardinal p. Tomaž Špidlik. levo p. Marko Ivan Rupnik, p. David Bresciani, desno predstojnik p. Milan Žust.

Že več desetletij slovenski jezuit vodi slovensko sekcijo Radia Vatikan, kjer vsak dan pripravijo 20 minutno oddajo v slovenskem jeziku. Trenutno slovensko sekcijo vodi p. Janez Sraka. V preteklih letih je na radiu delovalo precej slovenskih bogoslovcev in na ta način od blizu spoznavalo življenje vesoljne Cerkve in tudi delovanje svetega očeta.

Dva sobrata živita ter delata v nemško govorečem območju. P. Janez Perčič je predavatelj na jezuitski filozofski fakulteti v Münchnu, p. Franček Kramberger pa je odgovoren za župnijo Šmihel nad Pliberkom v Avstriji.

3. Poslani na meje: čezmejno sodelovanje

3.1 Delovanje na ozemlju bivše Jugoslavije

Poslani na meje je ne samo podnaslov 3. odloka 35. GK, ki govori o današnjih izzivih poslanstva, ampak tudi realnost, ki so jo živeli jezuiti – še posebej Slovenci – v raznih krajih Socialistične Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ). Slovenski fantje so vstopali v takratno jugoslovansko, kasneje hrvaško provinco, še preden je bila ustanovljena slovenska provinca z željo po oznanjevanju vere ter pričevanju za Boga ne glede na kraj, vero ali narodnost.

Tako srečamo slovenske jezuite, ki so živeli in delovali v Bosni in Hercegovini. Tam so bili p. Radogost Grafenauer, ki je bil župnik v Bijelini ter profesor v Sarajevu; p. Bogomil Remec je bil profesor teologije v Sarajevu ter župnik v Borovici. Bil je tudi župnik v Kosovski Mitrovici, oficial škofijskega sodišča v Skopju ter profesor v malem semenišču v Dubrovniku; p. Marijan Šef je pomagal ljudem različnih veroizpovedi in narodnosti v Sarajevu po podpisu Daytonskega mirovnega sporazuma, ki je končal vojno viхро v tej deželi. V Srbiji, natančneje v Beogradu, sta službovala p. Franc Šetar in p. Anton Zupančič, ki je tam tudi umrl. Na Kosovem je deloval p. Stanko Grošelj in sicer v kraju Peć. Po ustanovitvi slovenske province je nekaj sobratov ostalo na Hrvaškem. Delovali so v raznih mestih in so tam tudi pokopani: brata Anton Ahačevčič in Anton Berce ter patri Albin Škrinjar, Janez Kozelj, Franc Mrak.

3.2. Poslanstvo sprave v Gorici

Ustvarjalno ter plodno sodelovanje med italijansko in slovensko provinco se je izrazilo v posebnem poslanstvu za spravo med dvema narodoma v Gorici (Italija). Takratni provincial italijanske (p. Federico Lombardi) in slovenske province (p. Lojze Bratina) sta se dogovorila, da bodo v italijanski skupnosti v Gorici živeli

P. Marko Ivan Rupnik s papežem Benediktom XVI. v San Giovanni Rotondo v Italiji, 21. junija 2009.

tudi slovenski jezuiti, saj se sprava začne s pričevanjem ter življenjem – skupaj. To poslanstvo o skupnem življenju in delovanju se je začelo leta 1987 in je trajalo 20 let. Priča smo bili zgodovinskim dogodkom, ki so zaznamovali delovanje ob meji in je imelo posledice onstran meja Italije in Slovenije: padec berlinskega zidu, konec Jugoslavije, osamosvajanje Slovenije, boj(i) za Slovenijo ter mednarodno priznanje nove države.

P. Robin Schweiger s predsednikom RS dr. Janezom Drnovškom.

Delo z italijansko in slovensko mladino – preko duhovnih srečanj (duhovne vaje, lectio divina, duhovni pogovori, romanja) ter družabnih in strokovnih srečanj (plesni tečaji, konference, izleti, spoznavanje Slovenije ter njene kulture) – je obrodilo obilo pozitivnih sadov, a tudi močne (re) akcije v cerkvenih in družbenih krogih. Bilo je obdobje, ko so neznanci pisali sovražne napise na hišo jezuitske skupnosti v Gorici ali na različnih krajih po mestu proti slovenskemu sobratu p. Marku Ivanu Rupniku. Poleg omenjenega patra, kasneje tudi p. Ivana Hočevarja ter p. Mirka Pelicona, je v tem 20-letnem obdobju lepo število slovenskih bogoslovcev skupaj z italijanskimi pričevalo in delovalo za nove odnose med narodoma v Gorici. Bogoslovci so tudi poučevali verouk na slovenskih župnijah goriške nadškofije ter pomagali pri vzgoji ter delovanju Slovenske Zamejske Skavtske Organizacije (SZSO). V tem obdobju so se tudi redno srečevali sobratje iz skupnostih ob meji (Gorica, Trst) s sobraty iz Slovenije. Delovanje v zamejstvu je spodbudilo, da so se nekateri mladi fantje in dekleta odločili za redovniški poklic. Nekaj mladih fantov je vstopilo k jezuitom – eni v italijansko, drugi v slovensko provinco. Danes noben slovenski sobrat ne živi v jezuitski skupnosti v Gorici, a to področje pastoralno pokrivajo sobratje iz Ljubljane in Rima.

3.3. Center Aletti: poslanstvo novih odnosov med ljudmi različnih narodov, kultur in Cerkva

Posebna, a zelo bogata oblika čezmejnega sodelovanja – med narodi, kulturami in Cerkvami – je gotovo delovanje

in življenje skupnosti Center Aletti v Rimu. Trije slovenski sobratje – p. David Bresciani, p. Marko Ivan Rupnik in p. Milan Žust – skupaj s čeških sobratom kardinalom p. Tomaž Špidlikom in s sestrami skupaj tvorijo sedanjo ekipo centra Alletti v Rimu.

Papež Janez Pavel II. (december 1993) je ob obisku Centra poudaril, da je želel osebno odpreti Študijsko-raziskovalni center “Ezio Aletti”, ki omogoča priložnosti za pričevanja, srečanja ter izmenjavo o krščanstvu in kulturi v Evropi. »Posebno pomenljivo se mi zdi, da se tu spodbuja bratsko soočenje med katoličani in pravoslavni – s pomočjo redovnikov in redovnic, ki se dajejo na razpolago s svojo usposobljenostjo. Tu se že vidi, kako je skupno življenje, poznavanje drug drugega in skupno poglobljanje kraljevska pot v iskanju globokega občestva med Cerkvami« je dejal sveti oče ob obisku Centra Aletti.

Namen Centra Aletti⁵) je iskanje tiste evropske duhovne podobe, zlasti na področju vere in kulture, ki daje Evropi možnost, da ponovno odkrije svojo edinost, ne v nostalgичnem oziranju nazaj, ampak v preprostem sprejemanju novega in v naporu za preoblikovanje sveta.

Dejavnost Centra Aletti se je v zadnjih letih izoblikovala na štirih področjih:

- študij ter gostovanje krščanskih izobražencev, z več kot 1000 gosti;
- predavanja, simpoziji, tečaji in lectio divine, duhovne obnove in duhovne vaje;
- založba Lipa z več kot 100 knjigami v italijanščini, od katerih je narejenih že več kot 200 prevodov v različne tuje jezike;
- atelje duhovne umetnosti. Leta 1999 je atelje zaključil mozaično poslikavo kapele Odrešenikove Matere v Apostolski palači v Vatikanu, ki je bil njihov prvi mozaik. V naslednjih letih so ustvarili še številna druga umetniška dela z različnimi tematikami v različnih liturgičnih prostorih v Evropi, Severni Ameriki ter na Srednjem Vzhodu. Sedaj pripravljajo prvi mozaik v Aziji. Največji mozaik, ki so ga do sedaj naredili – natančno 10 let od prvega, je v cerkvi svetega Pija iz Pietrelcine v Italiji. Papež Benedikt XVI. je ob obisku groba (21. junija 2009) tega znanega italijanskega svetnika blagoslovil 2400 m² velik mozaik.

⁵ Spletna stran Centra Aletti: <http://www.centroaletti.com/index.htm>

3.4. Jezuiti povezani s slovensko provinco

Čeprav je slovenska provinca številčno majhna, imamo kar nekaj sobratov v tujini, ki so Slovenci ali slovenskega porekla. Ti sobratje ne pripadajo slovenski provinci, a so z njo tesno povezani.

Naj jih naštejemo:

- p. Pavel Leskovec, ki je bil voditelj slovenske sekcije Radia Vatikan.
- p. Janez Mihelčič, ki je profesor na Univerzi v Biškeku (Kirgizija).
- p. Vladimir Kos, ki je (bil) profesor na Univerzi v Tokiu (Japonska).
- P. Jože Plevnik, ki je (bil) profesor na Univerzi v Torontu (Kanada).
- P. Janez Sever, ki deluje v Novosibirsku (Rusija).
- p. Janez Knafelj, ki deluje v Generalni Kuriji Družbe Jezusove (Rim).
- P. Luis Kukovica, ki deluje med Slovenci v Argentini.
- P. Podgornik Karel, ki deluje v Rimu in njegov brat Jožef, ki živi na Dunaju.

Robin Schweiger

RUSSICUM – KOLEGIJ NA PREPIHU

V času študija v Rimu sem nekajkrat obiskal kolegij Russicum, ker je tam deloval p. Anton Koren, doma le nekaj kilometrov od moje rojstne vasi. Tedaj se mi je zdelo nemogoče, da bi me kdaj predstojniki poslali v to hišo, kaj šele, da bi jo moral voditi. Ko je do tega prišlo, sem sprejel ta izziv v veri, da Bog človeka ne zapusti, ko mu naloži poslanstvo.

Pred menoj se je odprl nov svet, začutil sem celotno podobo vzhodne Cerkve s svojimi patriarhati in arhiepiskopati, s svojo tradicijo in obredi. Te krščanske skupnosti so pod vplivom zgodovinskih razmer nastale in zaživele samostojno življenje v povezanosti z vesoljno Cerkvijo.

Blagoslov je bil, da sta z menoj prišla še p. Žitnik in p. Zajec, tukaj pa smo našli še brata Podgornika, ki je v hišo prišel že leta 1948. Najprej je bil odgovoren za perilo, pozneje pa je prevzel skrb za kuhinjo, nabavo in vzdrževanje hiše. S svojim vedrim značajem in dobroto, predvsem pa s svojim tihim in nesebičnim služenjem se je zapisal v srca študentov, ki se ga vsi s hvaležnostjo spominjajo.

Tukaj igra zelo pomembno vlogo naša jezuitska skupnost, kateri je zaupano to poslanstvo. Pomembno je, da delujemo, kot ekipa, ki se zaveda odgovornosti naloge. To pa ni vedno lahko, kajti težko je najti primerne ljudi, ki so sposobni ekipnega dela in imajo skupen pogled o vzgoji. Toda brez tega je težko govoriti v vzgojnem poslanstvu kolegija.

Russicum je bil vedno povezan s Slovenijo. Tukaj so študirali pokojni beograjski naškof Perko, profesor dr. Stanko Janežič, sedanji ambasador pri Sv. sedežu dr. Ivan Rebernik in nekaj naših patrov, ki so pozneje delovali na Vzhodnem inštitutu. Dolgo let je v kolegiju živel p. Anton Koren, ki je bil odgovoren za rusko cerkev sv. Antona in župnik ruske katoliške župnije v Rimu. V času svojega bivanja v kolegiju in kot profesor liturgike je izdal 23 del, ki so zelo pomembna za bogoslužno življenje bizantinsko-slovanskega obreda. V kolegiju je ustanovil »Opere religiose«, ki so poleg izdaje liturgičnih knjig, ikon, itd... imele poslanstvo da te stvari tudi razširjajo, veliko zastonj, po Italiji, Evropi in Ameriki. Marsikatera knjiga je tako bila poslana na določene naslove Ruske pravoslavne Cerkve.

Russicum je samo eden od apostolatov, kjer se slovenski jezuiti vključujemo v mednarodno sodelovanje.

Vesel sem in Bogu hvaležen, da me je pripeljal v to okolje, kjer se mi je razširilo obzorje in so se rodila nova spoznanja. Za Russicum se lahko reče, da je »kolegij na prepihu«, kjer je vsako leto nov izziv in zahteva nenehno iskanje konkretnih odgovor na situacijo, ki se nenehno spreminja z življenjem in dogodki v svetu in Cerkvi.

Lojze Cvikl

P. Robin Schweiger z italijanskim predsednikom Scalfarom.

ZNAMENJA ČASA

V LUČI DRUGEGA VATIKANSKEGA CERKVENEGA ZBORA

Ko z distance gledamo na koncilski dogodek in vse večplastno mnogovrstno reagiranje na ta siloviti impulz Janeza XXIII., se lahko načelno opredelimo za smer presoje: ali je bil koncil za Cerkev katastrofalni izbruh zmedenosti, kontestacij, nemira, izgubljenosti..., ali pa je bil koncil, kot se je takrat kardinal Suenens izrazil, kot sonce nad ledenikom; sonce namreč, ki led tali, a ga raztali s tako močjo in tako naglo, da čez pobočja gorá udarijo divje vode, ki s svojimi gmotami, kamenjem in hlodi iščejo pot izhoda.

Ljudje na bregu lahko upajo, da bo nereda konec. A se je treba z dogodkom soočiti.

Tako se je Cerkev znašla, kot je to imenoval takrat najizvirnejši teolog, sobrat Truhlar, v »poglobitvenem procesu« - o čemer govorita njegovi knjigi: Pokoncilski katoliški etos (1967) in »Katolicizem v poglobitvenem procesu« (1971). Značilnost tega procesa za vesoljno in slovensko Cerkev in za jezuite je bila v odpiranju v svet, v širino svetovnega dogajanja, v sestopu iz ujetosti, potlačenosti in celo preganjanja na področje kulture, sociale, politike, gospodarstva ...

Če pomislimo na slovenske jezuite, so bila šestdeseta leta, tj. leta po koncilu, čas, ko so se začeli vračati iz situacije pregona (izgona) v večjo svobodo delovanja na župnijah, tudi novih župnijah, bivanja v mestih; v svobodnejše gibanje, ko je bilo prvim jezuitom dovoljeno iti iz Jugoslavije v Kalksburg, Innsbruck, Rim, Frankfurt...

Jasno, da se takšen vstop pokoncilske Cerkve v svet ni zgodil brez novo nastalih problemov. Že v svojem pismu naš prvi pokoncilski general Arrupe leta 1969 piše: »Današnji svet, Cerkev in samo redovniško življenje gredo skozi dobo velikih težav in trenj. Družba Jezusova prav tako nujno čuti vprašanja in nove težave. Kakor resonančna škatla je, v kateri odmevajo vsi svetovni problemi. To so: zaskrbljenost zaradi večjega števila izstopov; čutiti je zapletenost sedanjega časa; gre za vživljanje v sedanji svet držeč se Kristusovih načel in smernic Drugega vatikanskega koncila.«

Značilnosti Arrupejeve dobe, ki se je končala 1982, so: pater Arrupe je poznal krščanski, razkristjanjeni in nekrščanski svet. Poznal je Ignacijevo načelo, naj jezuiti delujejo tam, kjer je najtežje. Iskal je nova pot evangelizacije. V Srednji Ameriki je dovolil profesorjem, patrom po župnijah, naj v skladu s cerkvenim socialnim naukom razlagajo ideje o pravičnosti. S tem se je oblastnikom zameril. V Indiji je dovolil nekaterim članom reda, da so opustili »spreobračanje poganov« in uvedli medkonfesionalna srečanja, kjer pride bolj do izraza koncilski misel o priznavanju osnovnih vrednost vsake religije. Jezuiti na evropskih in ameriških univerzah so se v skladu z idejo odprtosti Cerkve povezali z univerzami drugačnih pogledov na svet.

P. Lojze Bratina na 34. generalni kongregaciji.

Leta 1980 je Arrupe ustanovil Jezuitsko službo za begunce.

Današnje analize Arrupejeve osebnosti so v marsičem kritične; v smislu, da je bil velik vizionar in buditelj, manj posrečen pa v načinu uprave Reda.

Arrupejeva doba je minila.

S p. Kolvenbachom se je začelo novo obdobje. Septembra 1983 govori v svojem uvodnem govoru Družbi o poslanstvu, ki temelji na duhovnih vajah in konstitucijah sv. Ignacija, razsvetljenem z duhom generalnih kongregacij ter obogateno z duhovnim in apostolskim zagonom, ki nam ga je Gospod naklonil po p. Arrupeju.

V nagovoru novinarjem (1983) je izjavil: »Nobenega okna, ki ga je odprl p. Arrupe ne bomo zaprli. Pot po kateri je Družba hodila zadnjih 20 let je bila prava in jo bomo nadaljevali. To je pot vere in pravičnosti. Seveda jo bomo sproti preverjali.«

Za nas slovenske jezuite (posebej mlajše) je pomembno, kako je leta 1985 Kolvenbach navedel koncilsko spodbudo v vračanju k virom predvsem v odloku o laikih, kar je privedlo do drugega rojstva Marijinih kongregacij, ki so sprejele preimenovanje v SKŽ, Skupnosti krščanskega življenja. Gre za telo laikov, ki so prav po inspiraciji jezuitov zaživel v duhu vzgoje pod apostolskim navdihom sv. Ignacija. SKŽ naj bi pomenilo posebno področje dela, sredstvo apostolata, ki je prilagojen sedanjim razmeram in je spodbuda za nas vse v prizadevanjih za dobro.

Gledajoč na Družbo Jezusovo 1987 je general Kolvenbach spodbudil Družbo, da se poglobi v bistvo svojega obstoja. Ko govori o znamenjih napredovanja in obnove v duhu 2. vatikanskega koncila, našteva obnovo biblične in liturgične molitve, večje edinosti src zaradi skupnega razločevanja, nešteti osebnih pričevanj za Boga..., kar naj bi dokazovalo, da civilizacija pravičnosti, ljubezni in miru ni zgolj sen, marveč sloni na živem izkustvu Boga in velikonočne skrivnosti. V isti spodbudi je p. general izpostavil aktualnost apostolskega načrtovanja, kot doslej nedokončanega procesa. Češ, v številnih načrtih je čutiti mnogo leporečja, lepih želja a premalo pripravljenosti za srečanje z resničnostjo. Proces ostaja težak in mučen, a obvezen, nujen. Bil naj bi mnogo več kot čisto spontan aktivizem.

Cerkev na Slovenskem je bila na specifičen način vržena v pokoncilsko trenje.

Značilna za nas je bila diskontinuiteta živih gibanj v Cerkvi pred svetovno vojno in novimi pokoncilskimi. Ob 20-letnici po koncilu je bilo na teološkem tečaju za izobražence rečeno: »Preveč je še nezoranih njiv na polju verske prenove – gibanja, občestva, skupine, mladinci, študentje, zakonci, družine in drugi. Drugi morajo skupaj prijeti za plug in zaorati na globoko.«

P. Arrupe je, po pismu sv. očeta Družbi, 15. septembra 1973, v svojem pismu Družbi, ki se je pripravljala na 32 G.K. prosil vse, naj se vživijo v orientacije, ki jih je zastavil 2. vatikanski koncil in zadevajo poslanstvo ter način življenja reda.

Slovenski jezuiti so kmalu po tem zapisali v duhu optimizma: »V tem času je bilo posvečenih 11 patrov in trenutno imamo 21 bogoslovcev in novincev.« Rečeno pa je bilo tudi v duhu skromne ugotovitve: »Skušamo služiti krajevni Cerkvi: posebno pozornost posvečamo misijonu v Zambiji, rednemu delu po župnijah, duhovnim vajam, ljudskim misijonom, delu s študenti in izobraženci, z zakonci in skrbimo tudi za Russicum.«

Nekaj let pozneje (1983) mlad jezuit (M. Rupnik) razmišlja: »Čustveno-psihološki efekti koncila so za nami. V teh letih ni bilo možno resno udejanjiti koncila, ko pa je bilo nujno pustiti, da so se stoletne napetosti sprostile. Sedaj pa je mimo prva ploha in če hočemo storiti svojo dolžnost moramo poseči mnogo dlje... Gre za iskanje nove pristnosti Cerkve, pričevanja, čutenja s Cerkvijo, novo vrednotenje duhovništva, solidne duhovnosti (od tod navdušenje mladih nad Ignacijevo notranjo pedagogiko). ... Vedno več je prepletov in srečanj in skupnih pedagoških središč. Mednarodnost postaja med nami nekaj čisto vsakdanjega.«

Tudi v mladem jezuitu živi tista tipična ignacijanska drža: zavest, da si šibak človek, da si grešnik, ampak tudi zavest vere in poklicanosti, da skupaj z Jezusom zmoreš velike stvari.

Kako je koncil odmeval še naprej

1990 smo obhajali Ignacijevo leto. Janez Pavel II. napiše poslanico Družbi Jezusovi – ki je sovpadala s 25-letnico sklepa 2. vatikanskega koncila, čigar uresničevanje je bilo vsa njegova pastoralna skrb. Janez Pavel II. ponovno precizira, kaj tokrat pričakuje: »Cerkve danes pričakuje od Družbe, da učinkovito prispeva k uresničevanju 2. vatikanskega koncila, kakor je v Ignacijevem času in še pozneje

žrtvovala vse moči za razglašanje in uresničevanje tridentinskega koncila in za pomembno pomoč rimskim škofom pri izvajanju njihove vrhovne učiteljske službe. S svoje strani sem potrdil to pričakovanje ob začetku vaše 33. generalne kongregacije, ko sem vas povabil, da se vedno bolj zanimате za iniciative, ki jih je 2. vatikanski koncil posebej priporočil: ekumenizem, poglobljanje povezav z nekrščanskimi verstvi in pogovor Cerkve s kulturami.«

Leta 1995 se je 34. generalna kongregacija soočila z izzivi novih verskih pojavov v pokrščanski družbi, graditi mostove molitve in meditacije z drugimi kulturami. Kongregacija prinese tematike: intenzivnejša dejavnost v medverskem dialogu; oddelek za študij religije na Gregoriani, raznovrstni problemi, ki jih prinaša ekologija, socialni apostolat.

V prvem odloku 34. GK sintetizira: skrb Družbe Jezusove v tem času je: »Posodobitev našega prava. Odloke in priporočila te kongregacije je navdihovala želja, da bi pomagali ljudem, kot jim je pomagal Kristus. Dokumenti obravnavajo posebne skupine ljudi – uboge, moške in ženske laike, pripadnike drugih ver – ter se osredotočajo na posebna dela, od šol, župnij do raziskovalnih centrov. Vse pa povezuje ignacijanska želja, da bi pomagali ljudem v Kristusu.«

Dokumenti te kongregacije nas vabijo, da se od drugih učimo in jim pustimo pomagati: kako biti ubog, kako se Cerkev lahko obogati z vodenjem laikov, kako prisluhniti izkustvu žena našega časa, kako najti Boga v verskih izročilih ljudi drugih veroizpovedi, kako vzpostaviti z njimi spoštljiv dialog, kako se pridružiti novemu kulturnemu svetu komunikacije in kako pustiti mladim, da nam dajejo upanje in sanje za prihodnost!

Lojze Bratina

MILOST

NAJLEPŠI POKLIC ALI »MILOST ZA MILOSTJO«

»Iz njegove (Jezusove) polnosti smo prejeli milost za milostjo,« je v uvodu v svoj evangelijski zapisal apostol Janez. S tem izrazom častitljivega soimenjaka želim povzeti lepoto redovniškega poklica, kakor sem jo imel priložnost okušati v tridesetih letih, odkar me je pot zanesla v Jezusovo Družbo. Milost za milostjo. Ni lepšega poklica, kot je jezuitski! Zveni malce pretirano, kajne? A drži, vsaj z mojega vidika. In vesel bi bil, če bi vsakdo lahko zatrdil podobno o svojem poklicu. Vsakdo, poročen, samski, duhovnik, redovnica ...

Vendar ne bom našteval milosti, ki so mi bile dane v teh letih redovništva. Ustavil se bom ob milosti klica. Še danes težko razumem, kako to, da me je Gospod poklical na to pot. Ne neham se čuditi in še vedno me spremlja tisti začetni občutek, da se mi je »zgodila« Družba Jezusova, kakor radi rečemo danes. Nekaj se ti zgodi. Sliši se morda čudno, a še zdaj kar ne morem verjeti, da sem res jezuit. S tem ne mislim na svojo zanikrnost, ki me pogosto spremlja v tem poklicu, temveč na to, da si nisem z ničemer zaslužil Jezusovega klica in da ga še vedno vidim kot velik dar, kot milost.

Kaj vse je storil Gospod v svoji iznajdljivosti, da sem tistega davnega zimskega popoldneva v vojašnici, na pogradu po kosilu, lahko vzkliknil: Pojdem! Poskrbel je, da sem božjo bližino okušal tako rekoč skupaj z mlekom na materinih prsih, ob vsakodnevem blagovozvoju družinskega rožnega venca. Prvi globoki vtis svetosti in skrivnosti Boga sem doživel, ko mi je bilo pet let, v moji rodni cerkvi, nekega vročega nedeljskega popoldneva. Oče me je z mopedom peljal k pobožnosti, ki je bila takrat v navadi. Čudovita skrivnostna lepota je v cerkvi napolnila moje srce, nekaj božjega. Ta vtis me je spremljal vse življenje in še posebej prišel na dan v času mojega odločanja. Del mojih otroških predstav je polnila freska na stropu naše cerkve, poslednja sodba. Pogosto sem jo gledal. Na desni strani so angeli nekaj ljudi spremljali v nebesa, na levi pa so nekateri, polni obupa in strahu, leteli proti peklenskemu ognju (in hudič jih je z veseljem pričakoval). Kako bi najlažje in zagotovo prišel v nebesa, sem se spraševal. Če postanem duhovnik, sem si mislil, saj

P. Ludvik Jeza

P. France Kovač

duhovniki vedno molijo in nič ne grešijo. A postati duhovnik, to je nekaj velikega, prevelikega zame, sem običajno sklenil te svoje otroške sanje. Pozneje sem pozabil nanje, ko pa sem se spet spomnil nanje, sem se jim le nasmehnil. Šele zdaj vem, da so bile od Boga in da se uresničujejo, le da bolj počasi, in bodo popolnoma izpolnjene v nebesih (upam, da tam). V tistem času smo imeli dobrega župnika. Rad je imel svoje farane. Ministranti smo bili še posebej deležni njegove naklonjenosti. Vsako leto nas je peljal na kakšen izlet. Z veseljem nas je pošiljal na duhovne vaje, enkrat k frančiškanom, drugič k jezuitom. Tam me je čakala druga večja milost: ob zgodbah svetnikov, ki jih je pripovedoval pater Miha Žužek, se je v meni budila domišljija in želja, da bi tudi sam okusil kaj svetniškega. Naj omenim le tole: Nekemu fantiču, ki je pozneje postal papež, je Bog v gozdu govoril po šepetu vetra. Kako sem se čudil temu! Da Bog more govoriti po vetru, to pa je nekaj novega, skrivnostnega, sem razmišljal. Morda bo kdaj spregovoril tudi meni. To čudenje se mi je zapisalo globoko v srce. Pozneje, v času srednje šole, ko sem se trudil, da bi nekako utišal božji klic v hojo za Njim, se je Gospod poslužil knjig: *Quo vadis*, *Materina ruta*, *Licenciat Janez ...* In petdeseta številka lista *Slovenski jezuiti*, ki jo je pater Žužek »slučajno« pustil pri nas ob nekem svojem nedeljskem obisku.

Ob teh nekaj kamenčkih iz mozaika božje domišljije, po katerih sem prepoznal, da me Jezus želi v svoji Družbi, v svoji bližini, ne smem pozabiti na mnoge druge, meni nepoznane. Mednje gotovo spadajo iskrene in goreče molitve vseh tistih, ki prosijo

za nove duhovne poklice. Sklenil pa bom s spominom na patra Ivana Žužka, ki je nekoč pri maši med drugim rekel mladim: »Spregovoril sem vam o svoji življenjski poti v Družbi Jezusovi. Ko vas takole gledam, se mi zdi, da si vsakdo od vas, globoko v srcu, želi živeti tako lep poklic. Kar priznajte si, da je res. In Bog daj, da bi si upali slediti svojim globokim željam!«

Janez Poljanšek

UNDISCLOSED-RECIPIENTS

... Ne pišem zaradi tega, pišem zaradi Borovnice. Spet sem se peljal z vlakom skozi Borovnico. Ta ista Borovnica, kot da ji čas ni prišel do živega! Kot da bi se včeraj v fičku, hrošču ali nekem takem avtu - veliko možnosti za ugibanje niti ni - peljali, nas nekaj jezuitov, po tisti cesti, kjer potem stoji tabla "Borovnica". Na dies villae. Na romantične čase novinca na kolesu sem kar pozabil. Pa smo se tod vozili na predavanja jezuitskega modreca Truhlarja v Ljubljano, ki je takrat prišel iz Rima.

Postaja je ista in enaka kot nekdaj. Sem je brat Lovro Lisjak priganjal vso tisto kmečko jezuitsko skupnost, da ni kdo zamudil vlaka. Borovnica je živela z vlakom, ves ta čuden kraj, ki se mi je zdel čuden, češ, z Ljubljano bi že imel kaj, Borovnico pa ne vem, ali naj spoštujem in "gor gledam" ali zaničujem in "dol gledam" ta bogsigavedikaterikraj dvajset minut z vlakom od Ljubljane. Tudi jezuitje so živeli z vlakom. Zelenec, mastrontar, ki sem se znašel v tistem vaškem farovžu, pa saj mu ne morem drugače reči, sem gledal patre, brate, ki so prihajali - z vlaka, in odhajali - na vlak. Kaj kdo dela, niti ni bilo važno. Važen je bil vlak. Vsi pridejo s postaje in gredo na postajo. Avtomobila se nobenega ne spomnim (še tistega ne prav dobro, s katerim smo se pripeljali na dies villae, spomnim se ceste). Tam doli ob plotu, na koncu priložnostnega balinplaca je bila sicer garaža, toda ta je bila kot spomenik: ne vem, ali je bil v njej kakšen avto in če je bil, ne vem, katere znamke in ne kakšne barve. Skratka, ne z jezuiti ne z Borovnico ni imel nič skupnega. Borovnica - to je vlak!

In zdaj vlak gre, spet naokrog kot zmeraj (tisti steber pa menda še vedno stoji, glej no, saj ga sploh nisem opazil). Prilepim se k oknu, da bi po dolgem času spet ujel tisti trenutek, ki nikoli ne izgine: tam smo se šli po cesti kopat v tiste hudourniško zidane tolmune potoka - kako se že imenuje? - pater Žužek in vsa otročja fantovska mularija, ki nas je zbral na "duhovnih vajah". "Imaš kopalke?" "Nimam" (za kopalke takrat še vedel nisem). "Odpni malo hlače, da vidim spodnje hlače." "Dobro je." In smo se pomakali v tisto mrzlo vodo in se šli kopalce. Potem pa posedeli na betonu. Pa spet do pasu čofotat v mrzlino. Ne vem, ali je kdo znal plavati, pa tudi če bi, kam pa naj plava?

"Uuuuuuuuuuu...." zavije vlak v hrib na drugi strani. To ti je provinca!

Franc Kežar

NAŠI POKOJNI PATRI IN BRATJE (odkar smo samostojni)

- P. Pavel Berden (1915-1981), rojen v Kobilju v Prekmurju. V Ljubljani je študiral pravo in bil eden od obetajočih članov Akademskega društva Straža. Po končanem študiju se je odločil za jezuite. Bil je prvi predstojnik naše province. Po smrti je izšla zbirka njegovih pesmi Himne belih jagnedov.
- P. Edmund Böhm (1914-2008), iz Tržiča. Jezuitom se je pridružil, ko je bil že leto dni duhovnik. Bil je teološko široko razgledan, globok mislec in poduhovljen molivec.
- P. Anton Bukovič (1895- 1964). Dala ga je Vipavska dolina. Bil je skromen in tih. Ni bilo pridige, v kateri ne bi omenjal sv. Jožefa. Umrli je na praznik svetega Jožefa.
- P. Janko Demšar (1899-1974), Škofjeločan. Delaven kot mravlja, vedno dobre volje, vedno tudi pripravljen narediti kaj dobrega. Cenjen pridigar, ljudski misijonar, prijeten sogovornik.
- P. Radogost Grafenauer (1919-2002), iz znane ljubljanske družine. Z veliko zavzetostjo se je poglobljal v knjižico duhovnih vaj sv. Ignacija ter s spoznanji iz nje bogatil sebe in druge.
- P. Stanko Grošelj (1921-1987), Ljubljančan. Predvsem se je uveljavil kot ljudski misijonar. Izvrstno je igral namizni tenis, ugnal marsikaterega mojstra in s tem budil zanimanje za misijone.
- P. Janez Jauh (1905-1978), Kranjčan. Vse življenje se je otepal z jetiko. Od vseh naših je bil najdlje v zaporu (dobrih devet let), ker ni hotel tam ničesar podpisat (n. pr. prošnje za skrajšanje kazni).
- P. Ludvik Jeza (1919-1970), doma izpod Ptujске gore. Najprej je bil nekaj let škofijski duhovnik. Na ljudskih misijonih je bil iskan in cenjen spovednik.

- P. Ferdinand Kobi (1888-1973), doma iz Verda nad Vrhniko. Iz njega je odsevalo nekaj plemiškega, kar mu je prišlo prav, ko je dolga leta deloval v Beogradu.
- P. Janko Koncilja (1908-1993), iz Mekinj pri Kamniku. Bila ga je sama ljubeznivost in prijaznost. Mladostna živahnost ga tudi v visokih letih ni zapustila.
- P. France Kovač (1928-1978), Ljubljčan. Njegova prijaznost in uslužnost sta postali kar pregovorni. Kot katehet v Dravljah je umrl v prometni nesreči.
- P. Janez Kozelj (1995-1982) iz Preddvora. Od študijskih let naprej je deloval v Zagrebu.
- P. Jakob Laura (1906-1984) iz Gorišnice pri Ptuj. Izkazal se je kot izkušen dušni pastir. V Mariboru je v skladu s škofijskim načrtom ustanovil pet novih župnij.
- P. Marko Mohorič (1959-1991), iz Selc nad Škofjo Loko. Bil je kaplan, velik prijatelj mladine. Kot voditelj skavtov se je ponesrečil v planinah.
- P. Jože Preac (1900-1975) doma iz Prlekije. Mož jasnih načel in premočrtnih pogledov. Nikogar ni vabil, naj pride v Družbo, pa jih je kar nekaj prišlo, ker jih je pritegnila njegova značajnost.
- P. Anton Prešeren (1883-1963), Brezničan, nečak škofa Jegliča, daljni sorodnik pesnika Prešerna. Ker je bil izredno sposoben, so ga poklicali v Rim v jezuitsko osrednjo hišo. Tam so mu zaupali mnoga in odgovorna dela, ki jih je uspešno opravljal. Bil je neuradni ambasador Slovencev v Rimu.
- P. Florjan Ramšak (1882-1976), Teharčan. Vedno vesel in dobre volje je rad pripovedoval kaj duhovitega. Po smrti dr. Ehrlicha (1942) je v Ljubljani vodil akademsko društvo Straža.
- P. Bogumil Remec (1905-1996), Ljubljčan. Mož trdnega prepričanja, jasnih besed in odločnih dejanj. Po vojni je mnogo let deloval na Hrvaškem, v Bosni, Makedoniji in na Kosovu.

- P. Jože Sečnik (1886-1980) iz Horjula. Bil je ljudski misijonar. Izredno si je vzel k srcu koncilске odloke in nas vneto nagovarjal, naj jih izpolnjujemo.
- P. Franc Svoljšak (1921-2001) doma iz Mojstrane. Delaven kot mravlja. Ni poznal (ni si vzel) ne dopusta ne počitnic ne prostega časa. Najbolj ga je sprostila molitev.
- P. Albin Škrinjar (1095-1988) iz Sežane. Od študijskih let naprej je deloval na Hrvaškem.
- P. Alojz Štrubelj (1917-2004), iz župnije Šmarje-Sap. Oblastniki so ob izgonu jezuitov iz Ljubljane leta 1949 napovedali, da je za jezuite Ljubljana za vedno prepovedano območje. Pa je naš Lojze leta 1961 pogumno ustanovil župnijo v Dravljah ter s tem odprl pot tolikim, ki so prišli tja za njim.
- P. Vladimir Truhlar (1903-1977, Jeseničan. Od študijskih let naprej profesor na Gregorijani v Rimu.
- P. Venčeslav Vrtovec (1894-1988) iz Dornberka na Primorskem. Med prvo vojno je bil aviatik, pa je ob koncu kar z zrakoplovom pristal v Ljubljani in se odpravil v noviciat.
- P. Ivan Zore (1894-1988), rojen pod Šmarno goro. Najprej je bil profesor v Sarajevu, nato pa so ga na isto delo poklicali v Rim na Gregoriano. V Slovenjo se je vrnil po upokojitvi.
- P. Anton Zupančič (1901-1984), Dolenjec. Pripravljen je bil prijeti za vsako duhovniško opravilo, pa se je pogosto selil. Nazadnje je deloval v Beogradu, kjer je tudi umrl.
- P. Jakob Žibert (1897-1987), doma iz Naklega. Med obema vojnama je bil v Ljubljani urednik Glasnika Srca Jezusovega, po vojni pa je delal v Rimu pri Apostolatu molitve.
- P. Maksimiljan Žitnik (1920-2006), Mariborčan, in p. Ivan Žužek (1925-2004), Ljubljčan, sta bila od študijskih let naprej profesorja na papeški univerzi Gregorijani v Rimu.

- P. Miha Žužek (1923-2008), Ljubljčan. Leta 1963 nas je kot predstojnik distrikta popeljal na pot samostojnosti. Bil je vsestransko nadarjen predstojnik, vzgojitelj, organizator, pridigar, voditelj raznih skupin, predavatelj, pisatelj, graditelj, planinec, šahist itd.

Imeli smo tudi lepo število redovnih bratov. Njihovo področje so bila razna ročna dela, opravila in popravila, ki so neizogibna v vsaki skupnosti. Z nami duhovniki so bili molivci in so na svoj način prispevali vsak svoj delež za graditev Božjega kraljestva na zemlji. Njihova imena: Lojze Bajc iz Studenca pri Sevnici; Jože Černilec iz Naklega; Alojz Gričnik s Kunigunde na Pohorju; Franc Jenko iz Cerkelj na Gorenjskem, Alojz Klemenčič iz Stopič; Lovro Lisjak iz Dornberka, Janez Meglič z Loma pri Tržiču; Štefan Miško od Sv. Miklavža pri Ormožu; Anton Nose iz Strug; Friderik Padovnik od Sv. Trojice v Slov. goricah, Jože Sušnik iz Škofjeloškega hribovja in Marjan Vrtovec iz Dornberka.

Sedaj so vsi v večnosti. A v Gospodu so povezani z nami in mi z njimi. Aleluja.

Franc Cerar

P. Svoltjak (zadnji levo) zadnjič na Triglav.

ZANIMIVOSTI, ANEKDOTE

Viceprovincijska himna (po napevu »Kaj pa ti vriskaš«)

V naši provinci, mali kotlinci,
veseli živimo, jezuitarji mi.
Vsak pač po svoje vriska in poje,
v kreposti, modrosti pa para nam ni.

Prvi so bratje, božji ti svatje,
garajo kot voli, godrnjajo pa nič.
Mrš'jo obrvi, šir'jo nozdrvi,
za ciljem kreposti drvi v galop.

Potlej so patri, božji soldati,
mol'jo za duše, žrtvujejo se.
V kreposti mogočni kot bratci so složni,
to bo svetnikov še in pa še.

Naši novinci, mali vrtinci,
v kreposti se vad'jo, fanteki ti.
Ali je zlodij, kljub novi metodi,
v noviciatu novih nič ni.

A filozofi na skupni zofi,
ljubko čebljajo o ensu ut sic.
Znanje formalno in mater'jalno
na filozofskem tednu črpajo vsi.

Kaj b'se sekiral, kaj b'se nerviral,
dokler nam dohtar je buden krmar.
On bo prerezal ino obrezal,
vsakemu zmeril kreposti bo puls.

Pucelj Joško S.J. in spe.

Iz »Slovenskih jezuitov«

Na Mangart (2678 m) se je povzpел 81-letni p. Sečnik. Korenina! Kdo tak je še (bo) med nami? (1968)

V župnišču sv. Magdalene nas ni malo. Med nami živi starosta slovenskih jezuitov p. Florijan Ramšak (87 let), ki nas iz svojih bogatih doživetij večkrat duhovito zabava. (1969)

Prvi vtisi brata Megliča

Po prihodu v Borovnico leta 1964 je pisal v Maribor: »Tudi tukaj je dosti dela, če hočeš. Ena prednost pa je tu, ki je tam v Mariboru ni – v nekaj minutah, ko greš iz hiše, že lahko čofotaš v vodi, za pet minut, ko greš iz kuhinje, si že v hribu med zajci, za 32 sekund na pošti, za pol minute v gostilni ali trgovini; če greš iz hiše, te lahko takoj avto povozi in si za eno minuto na drugem svetu. Osem minut je do postaje, 33 sekund do avtobusa, tri četrt ure do Pekla (soteska s slapovi), potem je pa tako konec... Pri nas pralni gospodinjski stroj pere tako hudo, da ga kar trije držijo, če ne, začne skakati po sobi...« (*Slovenski jezuiti*, 1969)

Joško Pucelj

P. Pavel Berden veselo o misijonu

»...Drugo, kar je ustrezalo borovniški duši, je bil šaljiv ton, ki se je pokazal zlasti pri večernem slovesu in odgovorih na vprašanja. Življenje je steklo mimo nas in smo mu gledali veselo v globino. Nismo nič zavijali, motovilili in krotovičili. Jasna in v črno zadevajoča beseda je prepričevala: Tako je! Res je tako. In to je resnica! Šaljiva pa ne žaljiva luč je dala misijonu veseli ton...« (*Slovenski jezuiti*, 1969)

Vedno lažje

Brat Jože Sušnik pripoveduje: » Brat Janez Meglič je vedno kaj zidaril. Zato je potreboval mivko. Vzela sva voziček in šla k Dravi. Br. Janez je naložil voziček, meni pa je rekel: 'Zdaj pa vi, Jože, peljite domov. Bom že prišel za vami.' Vlekel sem voziček navkreber. Spočetka se mi je zdel težek, potem pa vedno lažji, da se mi je kar čudno zdelo. Čez pol ure sem se ustavil na domačem dvorišču. Pogledam nazaj, voziček je bil prazen. Medtem je prisopihal br. Janez. Ugotovila sva, da je bila na dnu vozička razpoka in peska je ob drdranju vozička polagoma zmanjkovalo.« (*Slovenski jezuiti*, 1981)

Z letalom k jezuitom

P. Venčeslav Marija Vrtovec je imel v Dravljah dolgo let v sobi pol letalskega vijaka – propelerja. V knjigi »Letalstvo in Slovenci« avtorja Sandija Sitarja (Založba Borec, 1985) je pater Vrtovec prištet med pionirje slovenskega letalstva: »...Tudi Vrtovcu, najznamenitejšemu slovenskemu letalskemu izvidniku v prvi svetovni vojni, je bilo leta 1914 dvajset let... Vrtovec je opravil do maja 1917 nad 80 borbenih poletov, na katerih je fotografiral, bombardiral, streljal s strojnico, pogosto pa se je znašel tudi v smrtni nevarnosti. Enkrat je že kmalu po startu zablokirал motor, letalo je strmoglavilo in udarilo z nosom v tla. Tedaj je rešil pilota in izvidnika zračni vijak, ki se je zapičil v zemljo in tako amortiziral udarec; ta vijak Vrtovec še hrani in ga je namenil slovenskemu tehniškemu muzeju... Na šišenskem letališču je pristal poročnik Venčeslav Vrtovec, ki je priletel v Ljubljano s češkim pilotom Francem Vognarjem; skupaj sta z letališča v Ajdovščini, ki so jo že zasedli Italijani, poletela s tam zaplenjenim letalom. Vrtovec se po pristanku ni pridružil eskadrilji, marveč se je odpravil v jezuitski samostan, kot je sklenil že med vojno.« (*Slovenski jezuiti*, 1986)

Kar po vrsti, prosim

Učitelj novincev: »Si pripravljen oditi v kuhinjo in skuhati kosilo, če ti to zapovem?«

Novinec: »Tako, če ste le vi pripravljeni pojesti, kar bom skuhal.«

Študent filozofije se nervozno otepa nadležne muhe in ko jo končno uniči, zmagoslavno vzdihne: »O muha zmešana, ne misli, da si samo ti pametna!«

Iz Rima se bogoslovec vrne domov zelo utrujen. Oče ga tolaži: »Sin moj, saj ni potrebno, da se tako ženeš. Kje pa piše, da moraš imeti same petke?«

Voditelj duhovnih vaj je imel zelo dolge nagovore. Ko je končal, je imel navado reči: »Sedaj pa utihnimo še za kakšen trenutek!«

»Sestra, kako je s patrovim zdravjem?«

»Brez skrbi! Pravkar sem mu zavila vrat.« (*Slovenski jezuiti, 1990*)

Bratska izmenjava

F. K.: »Včasih sem nekaj malega gospodinje in perice, kakor sledi iz naslednje zgodbe.

Nekega dne sem opral svoje perilo in ga obesil na verandi. Vse lepo in prav, dokler nisem pri pomivanju posode po kosilu opazil, da dežuje. Pustim posodo in tečem, tečem po stopnicah, tečem skozi svojo sobo, tečem in – POFF! vidim zvezde in se znajdem na kolenih na verandi.

Primem se za čelo – pozabil sem na nizka vrata in podboj.

Nauk: Ne dirkat brez glave! Če ne, te bo kašen podboj spomnil nanjo in te spravil na kolena, kot je mene.«

F.C.: »Dragi F.K. Hvala ti za nauk, a ti tudi jaz dam svojega. Drugič dirkaj brez glave, pa ne boš imel s čim trčiti ob podboj. Prihranjeno ti bo gledanje zvezd in padanje na kolena.« (*Slovenski jezuiti, 1992*)

Prebliski brata Lovra Lisjaka

Počitnice? »Še vem ne, kaj je to.«

Sobratje v rezidenci sv. Ignacija na Zrinjskega 13, kjer je nazadnje stanoval in delal, so ga enkrat povabili, da se je peljal z balonom nad Ljubljano. Njegov komentar: »Je prav prijetno. Samo dvakrat je treba prestopiti: ko greš noter in ko greš ven.«

Pri kosilu kar med živahnim pogovorom povzdigne glas: »Zdaj bom pa jaz enega nekam poslal!«

Vsi se začudijo: kaj je zdaj to? Se je razjezil ali kaj?

»Vzemite tisto posodo in pojdite v klet po hruške!«

»Brat, star ste!«

»Super star!«

Pri mizi (po primorsko): »Gótov sem!«

»Še imate juhe.«

»Nisem gótov, še štiri žlice imam.«

»Torej niste gotovi?«

»Kaj še!«

»Brat, nagajajo nama.«

»Naj, dokler morejo!« (*Slovenski jezuiti, 1999/2000*)

60 let s Triglavom

To obletnico je leta 2000 praznoval p. Miha Žužek, o čemer je tudi pisal v Slovenskih jezuitih. Pisal pa je zato, ker se je tedaj z Metodom in Primožem še enkrat povzpel na slovenskega očaka. »Mislim, da sem bil vsega na Triglavu okrog 12 krat. Na Mangartu sem bil menda 50 krat: zadnjih 34 let vsaj po enkrat na leto, a tudi dvakrat ali celo trikrat.«

Izboljšan rekord

P. Franc Kejžar je 4. maja 1990 pretekel maraton v Parizu s časom 4 ure 31 minut in 1 sekunda ter se uvrstil na 7077. mesto.

Bogoslovec Miran Žvanut je leta 2003 tekel maraton v Belfastu in s časom 3 ure 23 minut in 21 sekund zasedel 142. mesto ter za 6935 mest izboljšal slovenski jezuitski maratonski rekord.

Kako je bilo potem z rekordom, ni znano, ker je Miran Žvanut pretekel toliko maratonov, da jih ne more vseh popisati – tekel je tudi na ljubljanskem - maraton pa je trikrat premagal tudi bogoslovec Robert Dolinar, enkrat v Padovi in dvakrat v Londonu. Je pa Miran 5. septembra 2009 dal pod kapo tudi ultramaraton. Pretekel je 75-kilometrsko razdaljo od Celja do Logarske doline.

Sestre ne gledajo na zobe

Brat Jože je bil zaradi popravila zob nekaj časa brez njih. Pa sreča na trgu pred cerkvijo dve redovnici, ki nekaj iščeta. Vpraša ju, ali lahko kaj pomaga. »Jaz sem tu brat,« je pojasnil. »Redovni brat?« ga vpraša ena. »Da,« ji odgovori. Druga sestra pa reče prvi: »Kako to, da ga ne poznaš, če pa poznaš vse jezuite?« Brat jima odvrne: »Morda me nista spoznali, ker nimam zob.« Sestra pa nazaj: »Medve ne gledava na zobe.« (*Slovenski jezuiti*, 2008)

Šolski izreki o jezuitih

Družba Jezusova že ves čas hoče biti Jezusova družba.

Jezus ni rekel: »Bodi jezuit, frančiškan...« Ignacij, Frančišek sta rekla: »Bodi Jezusov učenec!«

Jezuit je Jezusov učenec, ocene pa so različne kot na vseh šolah.

Kdor nas dobro pozna, pozna naše dobre in slabe ocene.

Prihodnost Družbe se gre skrivalnice: iskati in odkriti jo morajo mladi, če naj se igra po pravilih nadaljuje. F.K. (*Slovenski jezuiti*, 2003)

P. Jože Roblek, novinec Egon Hriberšek, novinec Marko Pavlič, provincial p. Milan Bizant.

